Brandtal

Fan! Fyra år till med borgarna, hur ska vi överleva?
1) Emigrera
2) Bli moderat själv
3) Sabotera allt vad man kan, göra motstånd, bygga upp egna celler, var solidarisk i alla lägen, låt dem inte ta över din själ!

Och om du tar något av ovan:
1) Åk till Egypten
2) Du är idiot, bara döda fiskar flyter med strömmen!
3) Du är inte ensam. Massa människor har nu fattat att det är dags att göra nåt, möten är proppfulla, folk startar grupper, strömmar in i organisationer och partier.

Men hur gör man? Att organisera sig är inte bara en fråga om att vara argast, det är en konst. I det här numret samlar vi erfarenheter och tips. Uppfinn inte hjulet igen, var inte ett snabbt slocknande tomtebloss, organisera er för att vinna!

I förra numret av Brand skrev vi hur den ekonomiska krisen kunde utvecklas till en systemkris. Vi fick rätt. Slagordet *Que se vayan todos* ekar återigen på gatorna i Europa. Avgå alla! Alla ska bort! Under senhösten och vintern har en protestvåg mot nedskärningspaketen vuxit med ilfart i stora delar av Europa. Vi såg det först i Grekland, sedan massprotester i Italien och Irland. I Frankrike lamslogs hela landet när studenter och arbetare tillsammans blockerade alla transportsystem och ockuperade oljeraffinaderierna. Och så i november exploderade en våg studentprotester och universitetsockupationer parallellt i England, Frankrike och Italien. I Italien klarade sig Berlusconis regering med bara en hårsmån från att falla. I London förklarade polischefen uppgivet inför massprotesterna på Trafalgar square: *”The game has changed”*.

På barrikaderna möts arbetare och studenter. Fackföreningsrörelsens och studentrörelsens protester har börjat finna varandra och flyta samman. Missnöjet i fackföreningsrörelsen med sänkta pensioner, försämrade anställningsavtal och nedmonterade sociala skyddsnät sammanfaller med studenternas missnöje mot höjda studieavgifter, kvalitetsförsämringar i undervisningen och marknadsanpassningarna av universiteten.

I Tunisien utlöste hungerupplopp jasminrevolutionen. *Yezzi fock!* Nu är det nog, blev revoltens samlande paroll. Diktatorn Ben Ali tog landets guld och flydde. Oroligheterna hotar sprida sig till Algeriet, Libyen och Egypten. Upprorsvågen är genuint folklig, utan någon influens från vare sig islamister eller stormakter. Europa har snarare haft ett intresse att hålla de korrupta diktatorerna kvar vid makten i dessa länder. De har varit tacksamma samarbetspartners – skendemokratiska gråzoner dit EU skjutit över allt mer av sin gränskontroll och på så sätt sluppit bry sig om asylrätt och FN-konventioner. Den bakgård där EU kunnat slänga sina sopor och sedan sticka till en slant för att få problemet ur världen.

Det stormar kring Fort Europa. Det sker delvis i det tysta, utan några samlande slogans. Det sker genom de tusentals migranter som försöker ta sig över gränserna och söka sig en bättre värld i Europa. Migranter som genom sina praktiker undergräver gränserna, men som också hamnar rättslösa och lättexploaterade på den europeiska arbetsmarknaden. Det sker också synligt. På No Border-lägren. I organiseringen av papperslösa. I försvaren av romernas rätt. Så i det här numret tar vi upp gränser – varför finns de och vem tjänar på dem?

Brand

Anarkistisk tidning sedan 1898

Redaktör: Samira Ariadad

Redaktion: Kajsa Ekis Ekman, Samira Ariadad, Patrik Gronostaj, Daniel Free, Lea Honorine, Sofia Carlevi, Mathias Wåg, Jonatan Johansson, Valentina Martinez

Medarbetare: Klara Meijer, Mats Runvall, Juan Pérez, Manuela Zechner, Love Källman, Ana Betancour, Sanna Vestin, Aida Ghardagian, Kukka Ranta, Suvi Auvinen, Helena Löfgren, Eyal Weizman, Moa Matsdotter, Gazas ungdom, Tove Appelqvist, Gabriel Kuhn, Hanna Gimstedt.

Formgivning: Jesper Nilsson, Matilda Ruta

Bildredaktör: Matilda Ruta

Original och repro: Jonatan Johansson

Illustration: Nanna Johansson, Hanna Gustavsson, Sara Granér, Hanna Petersson, Emma Rendel, Lisa Ewald, Marcus Nyblom, Henke Andersson, Kukka Ranta, Ivar Martinsson, Lars Sjunnesson, Falsk, Josefin Svenske, Tiitu Takalo.

Omslag: Matilda Ruta

Webb: www.tidningenbrand.se

E-post: info@tidningenbrand.se

Tryck: Trydells AB, 2010

Ansvarig utgivare: Mathias Wåg

Prenumeration:
300 kr för 6 nummer.

Box 150 15, 104 65 Stockholm
Plusgiro 478 24 80-0,
Kulturföreningen Brand
ISSN: 0284-9526

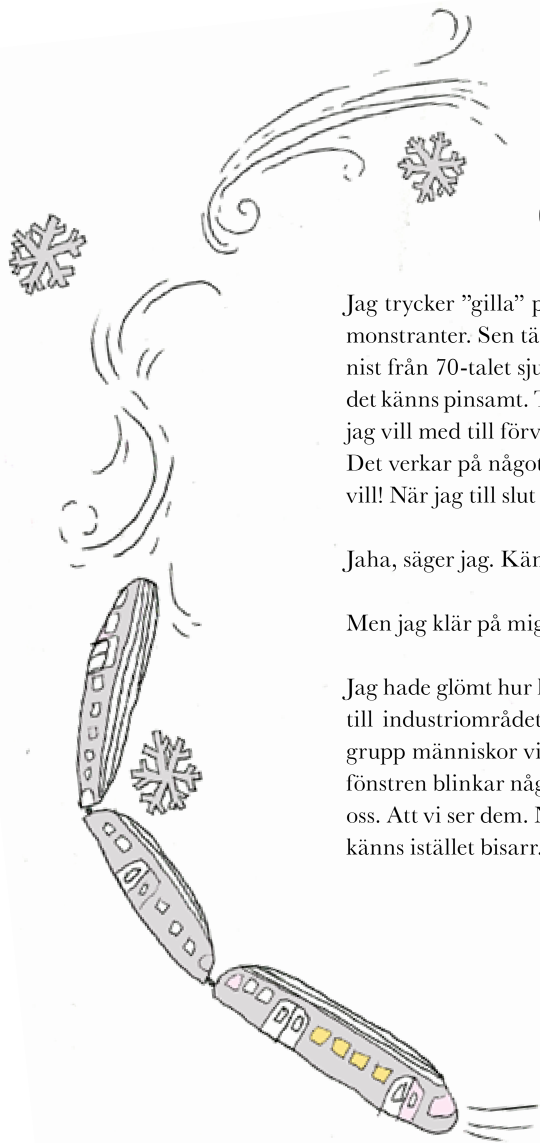

Samira Ariadad minns flyktingskapet när **snön faller**

En stormig vinterdag. Snöflingorna faller kaotiskt ned i skenet från orangea gatlyktor. Varje gång himlen fylls av snö minns jag den decemberdag 1992 då vi äntligen fick åka till Sverige, efter en mellanlandningsperiod i Turkiet. Jag minns hur jag min sexåriga hand höll om min mammas fasta grepp när vi möttes av uniformerade män vid flygplatsen. Jag minns trycket i luften, de högljudda flygplansmotorerna och de samtalande turkiska gränsvakterna som snart släppte förbi oss. Vi hade ievt på olika hotell och i lägenheter i över två år, ibland utan el, utan vatten, ibland på golv kalla som betong.

Det snöar även nu när min mamma under julen, 17 år senare, berättar för mig om allt det hon burit ensam på sina axlar. Hon berättar om rädslan att bli utvisad från Turkiet, om hur det var att gömma sig undan polisiära lägenhetskontroller efter papperslösa migranter som oss. Om våra tremånadersvisum, som varje gång de gick ut tvingade oss att resa i trånga bilar till den turkiska gränsen vid midnatt för att skaffa nya stämplar. Och om hennes rädsla när vi barn blev sjuka och vi inte kunde åka till sjukhuset. Dessa erfarenheter satte spår på hennes kropp, uttryckte sig som fibromyalgi. Idag lever de smärtorna vidare i mig, men tar sig ett annat uttryck: I en kamp mot alla dessa murar som skapas för flyktingar som oss.★

Sofie Nohrstedt
om vindarna blåser mot oss

Jag trycker ”gilla” på en status som berättar att en utvisning hindrats av demonstranter. Sen tänker jag på annat. På kvällen går jag på konsert. En feminist från 70-talet sjunger och får oss alla att sjunga med i ”Imagine” trots att det känns pinsamt. Tolv på natten får jag ett sms. En vän till en vän undrar om jag vill med till förvaret i Märsta. De andra ska hem. Jag är hungrig. Tvekar. Det verkar på något sätt mer troligt att jag inte skulle vilja, än att jag faktiskt vill! När jag till slut ringer upp har hon precis gått och lagt sig.

Jaha, säger jag. Känner både besvikelse och lättnad.

Men jag klär på mig igen! säger hon.

Jag hade glömt hur långt bort Märsta ligger. Fyra på morgonen hittar vi fram till industriområdet där Migrationsverket har sitt förvar. Där står en liten grupp människor vid polisens avspärrningsband och skriker. Jag fryser. Från fönstren blinkar någon med en lampa. Vi vinkar tillbaka. Bara det. Att de ser oss. Att vi ser dem. När jag väl är där känns det så självklart. Tanken på sömn känns istället bisarr. ★

Innehåll

Klara Meijer om **doften av ensamhet**

Illustration: Hanna Gustavsson

Ensamhet luktar på ett särskilt sätt. Det har jag lärt mig nu. I de flesta lägenheter där jag går in möts jag av en vägg av dunkel och kvav luft. Det kan vara lukten av damm från de ostädade rummen som är möblerade men som gapar tomma på kött och blod; eller från luft som aldrig rörs runt av samtal; eller från doften av stiltje – livet när det står stilla och bara väntar på att ta slut.

Min exposé på en av samhällets alla sophögar börjar varje ny arbetsdag. Jag får då ta del av beviset på hur fel allting ordnats. Samhällsorganiseringens slutresultat finns i de kroppar jag tvättar. Kroppar som slitits sönder i byggbranschen, i industrin, i kånkandet av ungar och matkassar och som nu därför får veta att tiden som är kvar är den överflödiga. Slutresultatet finns också i det ödsliga hemmet. De fyra stolarna runt det stora bordet, som nu bara befolkas av en, ätandes av matlådan som jag eller någon annan stressad hemtjänstpersonal slängt fram.

Man får aldrig ångra livet, det är den största skammen. Aldrig att någon av de jag möter skulle säga: ”Jag önskar att jag inte gifte mig!”, men de måste väl ha tänkt att det skulle bli något annat av det där äktenskapet, än en ruin.

Svea måste ha trott, innan hennes kjol var nedskvätt av kiss och medan ryggen fortfarande var rak, att de där tre barnen hon närt och bärt' under 40-talet, skulle betyda en säkrad ålderdom, och att i alla fall någon av dem skulle utgöra ett botemedel på den förbannade ensamheten. För inte hade hon kunnat förutse att barnen skulle ringa en gång i veckan och att gubben, skulle gå bort så tidigt, och att ingen förutom larmcentralen, skulle veta när hon ramlat på vägen mellan toalett och sovrum.

Olle hoppades förmodligen att storleken på lägenheten, den där femman, var en garanti på att alla skulle finnas kvar, eller kanske hade han önskat att den åtminstone skulle fyllas på med folk när de andra försvann. För han anade väl ändå inte att rummen där sönerna en gång lekte eller rummet dit frun flyttade när hon inte längre stod ut med hans snarkande, en dag skulle stå orörda. Att de aldrig skulle städas men ändå finnas där som ett minne av den tid som varit. Att det virkade vita överkastet skulle ligga kvar prydligt på sängen men aldrig trasslas till under någon kropp och att de veckade kjolarna skulle hänga kvar i garderoben lika nystrykta som för 20 år sedan.

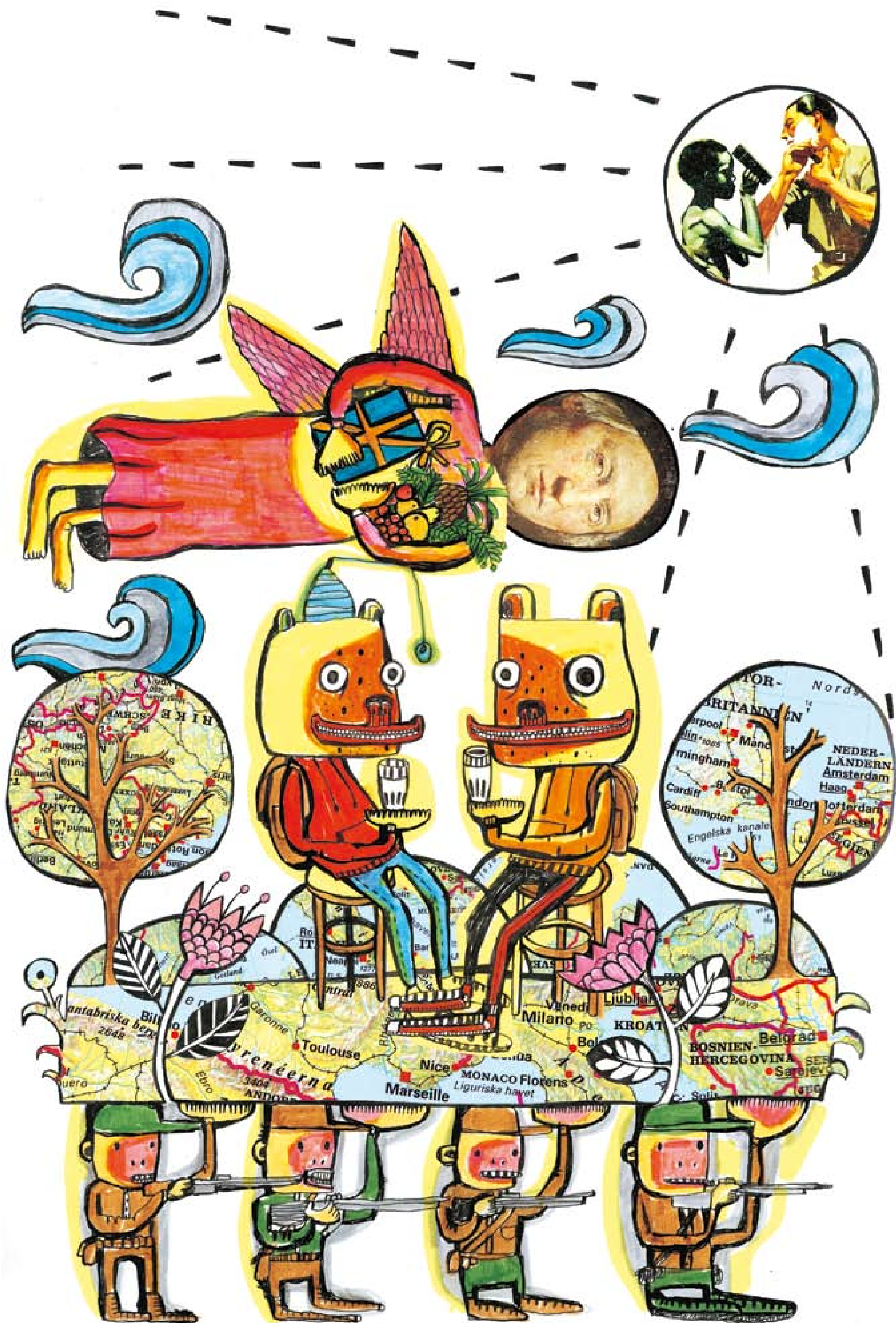
Ingegerd trodde nog när hon funnit den där kärleken för andra gången, och ja ändå ganska sent, att det skulle betyda att de skulle leva ihop resten av sina liv (som likt sagan skulle vara exakt lika långa!). Inte att han, när hon fick en stroke, skulle lämna henne och fortsätta sitt friska liv utan det sluddrande påhänget. Inte trodde hon att deras hem, de skulle ha tillsammans, i stället skulle fyllas av lådor med inkontinensskydd och att hon ensam skulle sitta med morgonteve på så hög volym att hon inte ens hör när dörrklockan ringer.

I bland kommer små ljusglimtar: Som de två vännerna som fnittrandes påpekar, att det är så bra att de bor tillsammans, eftersom den ena är glömsk och den andra i princip orörlig. Att de därför utgör ett perfekt komplement till varandra.

Men oftast är den ”parverksamhet” som pågår i lägenhetshusen på min hemtjänstsort, en tråkigare syn, innefattande en kvinna med lagt hår och blommig klänning som suckar över den träningsoverallsklädda mannens rosslande och harklande medan hon lagar maten, precis som hon gjort i femtio år och som hon nu, dessutom, måste mata honom med.

Det jag möter är fortsättningen på den kärleksideologi som får oss att isolera oss i enheter av två. Det jag ser är några av alla de tusen anledningar som finns, att se sig runt efter andra sätt att organisera sitt liv på. Tiden är inte linjär och kroppen är ständigt förgänglig, de traditionella formerna innebär ett för tidigt slut. Vi måste därför, en gång för alla, lära oss att tvåsamheten är ett otroligt kortsiktigt botemedel på ensamheten. Och att det någonstans bortom drömmen om det lyckliga Hollywoodslutet finns ett liv som kan pågå och förändras i evighet eller i alla fall tills döden faktiskt gör slut på det.★

NEDER-
LÄNDERN
Amsterdam
Haag
Cardiff
Southampton
Garonne
Toulouse
Nice
MONACO Florens
Liguriska havet
Marseille
Milano
Ebro
Drava
Belgrad
BOSNIEN-
HERCEGOVINA

Rasismen är större: **Patrik Gronostaj** undrar om vi orkar minnas vår historia

Illustration: Sara Granér

Dagen efter riksdagsvalet kallades det till spontana manifestationer mot Sverigedemokraterna. I Stockholm på Sergels torg samlades en vecka senare tusentals personer för att protestera mot nedskärningar och rasism. Ett tal av en politiker från Folkpartiet möttes av hundratals burop och applåderna ville inte sluta när vänsterpartiets ledare Lars Ohly kallade rasismen för en sjukdom. Känslan av förtvivlan blandas med en känsla av hopp om förändring.

På 90-talet kallades rasismen i vardagen smygrasism, den synliga radikala rasismen kallades nynazism och de lärda diskuterade om strukturell rasism existerade i Sverige. Sverigedemokraterna kunde ha avgjort diskussionen då de i valet 2002 fick sin första riktigt stora framgång och ökade antalet kommunala mandat med 800 procent. Det var ett år efter att Bush genom all världens massmedier lanserat bilden av islamister som frihetens största fiende. Sverigedemokraterna vann legitimitet genom samarbeten med lokala partier i Skåne, och genom att ha med avhoppade politiker från etablerade partier, men deras främsta talesman var troligtvis George W Bush. Krigsretoriken normaliserade den bild som SD själva framförde av muslimer som ett hot.

Diskussionen om rasismen existerade fortsatte även efter SD:s framgångar. Inför valet 2002 varnade en del journalister för Folkpartiets flörtande med främlingsfientliga väljare i sina utspel om språktester och samma sak upprepade sig år 2006 då efter partiets förslag om gynundersökningar för invandrartjejer. Massmedierna glömde bort rasismen under en period för att i rapporteringen inför valet 2010 få det att verka som att rasismen på allvar existerade först om Sverigedemokraterna lyckades komma in i riksdagen. Efter valet stannade analysen i massmedierna i att stirra sig blind på politisk retorik och frågan om vem som var rasist. Var Sverigedemokraterna rasister eller bara främlingsfientliga eller var de, som några radikala röster sa, förklädda fascister? Artiklarna och kommentarerna, uttalandena och manifestationerna avlöste snabbt varandra för att sedan klinga av, enligt massmediernas snabba och kortsiktiga logik.

Några skribenter grävde djupare efter valet och beskrev SD:s historiska rötter i 90-talets nynazism för att bevisa att partiet var rasistiskt. En del gick djupare för att visa rasismens rötter och drog kopplingar till den svenska biologen Carl von Linnés betydelse med hans definition av raserna och det svenska rasbiologiska forskningsinstitutets viktiga roll som centrum för utvecklingen av rasistisk ideologi på tidigt 1900-tal. Det är i sig viktiga saker att uppmärksamma och påpeka, men samtidigt är det lätt att genom isolerade händelser och fenomen missbedöma rasismens omfattning. Den svenska rasismen är, oavsett vad nationalisterna säger, inget nationellt fenomen utan hänger ihop med den politiska och ekonomiska utvecklingen i världen. För att förstå rasismen behöver vi ha större perspektiv och gå längre tillbaka i tiden.

Att se tillbaka är ibland den enda möjligheten att komma i kapp historien och hantera nutiden med det allvar den förtjänar. Minns året 1492 som kan kännas avlägset i tid, men som symboliskt står oss nära genom två händelser som präglar dagens Europa. Den första är utrensningen av muslimerna som symboliskt slutfördes i Spanien efter nära 800 år av pendlade mellan krig och fredlig sam på den Iberiska halvön. Senare samma år seglade Colombus fel och hamnade i Karibien där han och hans män inledde ett folkmord och en plundring på den Amerikanska kontinenten. Detta är ett symboliskt år i rasismens mångkulturella och skiftande historia.

Historien lever vidare från slaveri och kolonialisering. Till Brasilien transporterades en stor del av de afrikanska slavarna, ett land där få nu skulle påstå att det finns en tydlig gräns mellan vem som är svart och vit finns det ändå en tydlig skala för värdesättande av människor som följer hudens nyanser. Rasismen är uppenbar i södra Brasilien som till stor del befolkas av människor vars föräldrar eller farföräldrar

invandrat från Europa. Dit söker sig nu många migrantarbetare från andra fattigare delar av Brasilien, men även från Bolivia och Paraguay.. De blir diskriminerade eftersom de är fattiga, men även i största motsägelse blir de samtidigt diskriminerade som både invandrare och ursprungsfolk. En märklig logik som kan verka motsägelsefull, men rasismens grund är inte vetenskaplig. Den är skapad för att legitimera en grupps makt och privilegier över andra, genom att nedvärdera och avhumanisera den grupp som utsätts.

I Sverige är finnarna den största minoritetsgruppen, ljusa i hyn och från ett land med kristen tradition, men samtidigt en grupp vars tillvaro i Sverige starkt präglats av rasism. Detta fastän det är en grupp som i mycket är lik den nutida rasistiska normen av vad en svensk är eller borde vara. Trots att finnar nu kan vara fullt accepterade som medlemmar i nazistiska grupper, förekommer fortfarande en rasistisk hållning mot finnarna och även de med blont hår blir svartskallar. Den sverigefinske författaren Antti Jalava skrev i boken Asfaltblomman om hur rasismen påverkade migranternas liv: ”lögnen ligger så mycket närmare än sanningen, för utan att ljuga skulle vi aldrig stå ut med det här.” Vi ljuger för oss själva om vi tror att rasismen går att avgränsa enkelt: till ett parti eller till en relation; mellan vita och svarta, kristna och muslimer, överklass och arbetare eller till kampen mellan antirasister och rasister.

Frågan är om vi orkar se oss själva mitt i en pågående skräckfilm, mitt i ett Sverige och ett Europa vars vardag är präglad av rasism och som byggs på fortsatt kolonialism och förföljelser. Rasismen återuppfinner sig vid behov, den är ful i sin mångfald och den kommer i vågor med olika fokus som antisemitism eller islamofobi eller attacker mot romer. Rasismen bygger på en syn av den ”andre” som någon i grunden olik och är, för de som blir utsatta, livsfarlig då den sänker värdet på vissas människors liv i förhållande till andra människor.

Zapatisternas militära och litterära talesperson subcomandante Marcos summerar femhundra år av kamp mot kolonialismen i sydöstra Mexiko med orden ”det gör inte ont att dö, det som gör ont är att glömmas bort.” Att glömmas bort, är att aldrig ha existerat och mördar någon dig då så är det inget brott, för du finns inte. De som glömts bort är de vars historia skrivits av erövrare som genom sin makt kan göra anspråk på bilden av vem den andra är. Att minnas är att upptäcka en större historia, som består av många historier. Att ge historierna värde möjliggör att gräva upp rasismens rötter, men det kräver att vi vägrar leva med en lögn.

Rasism övervinns inte genom att slänga ut eller genom att låsa in, utan genom att ödmjukt öppna upp. I kampen finns ett ansvar och en respekt för livet i dess mångfald.

Genom att minnas förstår vi varför flyktingar flyr och varför arbetare från andra länder ”tar våra jobb”. Vi förstår vidden av vår insats i Afghanistan, taggtråden runt EU, och segregationen på arbetsplatser och i städer. Genom att minnas den större historien får vi perspektiv på vad vi lärt oss om ekonomi, kultur, utbildning och på vår uppfattning om vad som är ett gott liv. När vi ser rasismens djup och ändå utmanar den. Då väljer vi en motståndare i tungviktsklassen, en motståndare som vi inte snabbt kan bläddra förbi genom att vända blad i tidningen och som inte kan nås av stenar och rök från brända bilar. Vi får en motståndare som kommer följa oss länge och utmana oss, som är farlig, men när vi konfronterar den blir det möjligt för oss att växa oss starkare.

Rasism övervinns inte genom att slänga ut eller genom att låsa in, utan genom att ödmjukt öppna upp. I kampen finns ett ansvar, en värdighet och en respekt för livet i dess mångfald. Det kräver att vi konfronterar diskrimineringen, våldet och lögnerna. Det är smärtsamt att se rasismen och att välja att kämpa, men i kampen finns en kärlek som är större. Där finns en väg till en rikedom av skönhet, erfarenhet och gemenskap. ★

Mats Runvall Jantelagen och klasshatet

Tänk dig att du sitter på en uteservering med en kamrat och en kopp kaffe. Vid bordet intill slår sig tre flådiga män i välstrukna kostymer ner och beställer in varsin dry martini. De börjar prata om sina olika uppdrag i diverse bolagsstyrelser och den ene lägger ut texten om hur han gjorde ett jätteklipp genom att spekulera på bostadsmarknaden. Du och din kamrat blir provocerade och startar ett medvetet högljutt samtal om klass, orättvisor och hur ni skulle vilja se överklasstropparna dingla från lyktstolparna. En av de välklädda männen blir förnärmad och ringer polisen. Konstaplarna dyker upp och griper dig och din kamrat. Ni åtalas och döms för kränkning och brott mot diskrimineringslagstiftningen.

Nu vet jag att du skrattar. Men det gör inte Finn Bengtsson. För honom är det nog ett fullständigt rimligt och tänkbart scenario. Finn är riksdagsledamot för moderaterna och tillsammans med några partikamrater motionerade han under senhösten om att ”lagstifta bort jantelagen”. Finn är upprörd över all missunnsamhet i Sverige. Den är direkt kränkande och bör omfattas av diskrimineringslagstiftningen. Missunnsamheten borde helt enkelt vara brottslig. Tillämpningen av en sådan lag är ju såklart allt annat än enkel, vilket Finn säkert också begriper innerst inne. Han har ingen färdig plan för hur det ska gå till eller hur ”missunnsamhet” ska tolkas. Å andra sidan har semantiskt trolleri visat sig vara hans partis kanske starkaste gren. Även i disciplinen övervakning av medborgarnas åsikter har de som bekant ett starkt startfält.

Det går såklart att håna Finn och hans gelikar i spaltkilometer efter spaltkilometer men den politiska striden bakom lagförslaget är just i högsta grad verklig och allvarlig. Och som vanligt handlar det om klasskamp. ”Den svenska avundsjukan” är ett vida spritt begrepp men ungefär lika precist som ”kommuniststater”. I politiska sammanhang används det ofta för att parera kritik mot exempelvis höga vd-bonusar eller bankernas rekordvinster. Sådan kritik är helt enkelt ett uttryck för ”avundsjuka”.

Men vad som i själva verket döljer sig bakom begreppen ”missunnsamhet” och ”avundsjuka” är arbetarnas klasshat. Avskyn mot dem som stjäl från oss och lever gott på de värden vi skapat. Vi är missunnsamma för vi unnar inte någon att leva gott på att äga oss, vår tid och vårt arbete.

Finn Bengtsson är alldeles säkert medveten om detta. Han är också medveten om hur ”avundsjuka” och ”missunnsamhet” avpolitiserar klasshatet och förvandlar det till en fråga om dålig personlig karaktär snarare än en latent kollektiv ilska.

Den nyliberala offensiven som pågått i tre decennier har haft som ett viktigt mål att försöka avpolitisera ideologierna, antingen genom att förklara dem som döda eller att framställa sin egen ideologi som en naturlag. Marknadsekonomins hegemoni är ett bra exempel på hur nyliberalerna faktiskt varit framgångsrika. Knappast någon vågar offentligt ifrågasätta marknadsekonomin och de som ändå dristar sig till det förpassas snabbt till samma förbrytargalleri som Kim Jong Il. Marknadens lagar är lika järnhårda som tyngdlagen och lika omöjliga att upphäva.

Men då och då gör människor det omöjliga möjligt. Då och då bubblar hatet upp till ytan, människor, både enskilt och tillsammans, frågar sig om det måste vara på det här viset. Måste vi betala för en kris som vi inte varit med att skapa? Måste kommundirektören tjäna 80 000 i månaden när barnskötaren bara tjänar 18 000? Måste det införas marknadshyror så att vi inte har råd att bo kvar i våra lägenheter? Måste jag och Marcus Wallenberg betala exakt lika mycket för ett månadskort på Stockholms tunnelbana trots att hans dagspenning är lika hög som min månadslön? Måste storföretagsägarna få leva lyxliv när det är vi på golvet som utför allt arbete och trots detta knappt har råd med nya vinteroveraller till våra barn?

Då måste Finn Bengtsson finnas där med sina paragrafer. Då måste åsiktspoliserna slå till omedelbart. Annars kan det ju sluta hur som helst. ★

Emelie Östergren:

Den autonoma livskurvan

Kajsa Ekis Ekman

Illustration: Hanna Petersson

BÖRJA HÄR →

STARTSKOTTET

En våldsam händelse. En grupp brukar bildas som reaktion på en fruktansvärd insikt om något som hänt: ett valnederlag, en lam demonstration som plötsligt blir attackerad av polis, en rapport som visar att världen håller på att gå under, ett land anfaller ett annat eller fascister som kommer in i riksdagen. Många människor känner plötsligt och samtidigt: Nu räcker det – vi måste göra något!

FÖRÄLSKELSEFASEN

Någon sammankallar till möte. Allt verkar möjligt, människor strömmar till, alla tar på sig uppgifter utan att tveka. Inget känns svårt, man är beredd att ändra hela sitt liv för 'Saken'. Helt plötsligt har kartan ritats om man ser allt ur ett annorlunda perspektiv. Nu står 'saken' i centrum, vare sig det gäller lokal organisering» strejk»klimatfrågan eller ockupation. Man berättar för alla som vill höra på att 'detta är grejen!' Det talas om en massrörelse, om en ny politisk kraft, om framtidens melodi. Om inte nu – när? Om inte du – vem?

LÄRA KÄNNA-FASEN

Man börjar bygga rörelsen. Gör sin första aktion, tar de första spadtagen till ett hus. Om det lyckas eller inte är av mindre betydelse i det här steget. Huvudsaken är att man kommit i gång med att göra något. Den första aktionen sammansvetsar gruppen; 'Vi har varit med om något tillsammans!'. Glatt går man vidare till nästa steg.

ETABLERINGSFASEN

Efter den första euforin ska man nu börja skapa strukturer. Hur ska vi ha det? Hierarkier eller platt? Smågrupper eller centralstyrt? Löst eller organiserat? Här kan en konflikt börja skönjas, men det märker man oftast inte förrän långt senare – då ser man att 'det alltid hade funnits tecken' på att det skulle gå som det gick.

FÖRSTA KONFLIKTEN

Rör sig oftast kring något fruktansvärt banalt. Det kan vara: ska vi göra aktionen i dag eller i morgon? Ska vi ha peacemärken eller knutna nävar på flygbladet? Ska bandet spela på festen eller inte? Men konflikten är egentligen bara till för att pröva sammanhållningen – hur man reder ut den är det som avgör fortsättningen. Kan gruppen lösa konflikten på ett bra sätt – genom att alla får och vågar tala till punkt, genom att alla respekterar varandra och att beslut tas på demokratiskt sätt – finns det goda chanser att gå vidare. Gruppen fortsätter uppåt.

REPRESSIONSFASEN

Kanske har rörelsen blivit så stor att den nu blivit farlig. Och vid en demonstration, en gatufest eller något, så slår polisen till. De bankar skiten ur folk. De klär av folk nakna. De använder mer våld än man någonsin varit förberedd på och mycket mer våld än vad som varit inledningen till rörelsen. För ju större rörelse desto kraftigare motreaktion. Polisen häktar, kvarhåller, trakasserar, förnedrar medan samhället applåderar och förklarar att aktivisterna är terrorister. Detta blir en chock. Många nya aktivister kan inte förstå och säger: men förstår ni inte, jag var ju bara på en demonstration, vad har jag gjort för fel? Vi är ju en fredlig grupp! Varför vi? Varför nu? Lite repression kan stärka en grupp i känslan att vara viktiga, men övervåld och repression kan knäcka människor så att de aldrig hämtar sig. Det är viktigt att vara förberedd så långt det går; med traumastöd och genom att samla upp alla efteråt och hantera det som skett kan man överleva – som människa och som grupp.

VILOLÄGE

Efter en traumatisk upplevelse kan hela arbetet stå på paus ett tag. Men inte bara då. En grupp går med jämna mellanrum in i viloläge. Här gäller det att gå på sparlåga, hålla liv i det minsta nödvändiga som behövs göras. Har man en liten liten glöd kan det börja brinna igen när det behövs.

ANDRA KONFLIKTEN

Ofta en upprepning av den första. Nu börjar det etableras skiljelinjer. Det uppstår falanger. Man känner varandra såpass bra att man nu vet vilka som tycker vad. Saker börjar bli 'typiskt honom' eller 'typiskt de där'. Man tar sida, ansluter sig till en grupp i gruppen. Några hoppar av.

SVARTSJUKEFASEN

Nu är gruppen osäker på sig själv. Och osäkerhet föder paranoia. Precis som svartsjuka brukar uppkomma i ett förhållande ungefär vid den här tidpunkten, börjar gruppen anklaga någon för att vara spion eller infiltratör. Naturligtvis finns spioner och infiltratörer, men betydligt oftare är anklagelserna symptom på en inre osäkerhet. Det visar sig inte sällan att personen varit en helt vanlig oskyldig aktivist, som bara råkat se ut på fel sätt eller råkat säga konstiga saker. Saken är att det inte går att försvara sig mot otrohet genom att vara svartsjuk, eller att försvara sig mot spioner genom att bli paranoid. Det enda som händer är att man kväver gruppen, stänger dörrarna, misstänker alla och envar, talar tyst om allt och helst inte alls, tills alla blir sjuka, sjuka och farliga. Låter man paranoian få fritt spelrum kan det leda till rättegångar, mobbning och sekterism. Sekter avskyr fönster och dörrar och det gör svartsjukeförhållanden och paranoida grupper också. När medlemmarna någon gång syns utomhus är det i skuggor av sina forna jag, de agerar konstigt, vågar inte säga något och väntar ständigt på att dömas i en provisorisk domstol. Men de vågar inte lämna gruppen, för den har helt tagit över hela deras själ. Nu finns det bevisligen grupper som behöver akta sig för spioner. Sysslar man med något mycket olagligt, med att motarbeta Israel eller rasister gäller det att ha en strategi för att se till att dessa inte får information som kan skada medlemmarna allvarligt. Men anars heter botemedlet mot spioner öppenhet.

VARDAGLIG TRISTESS

Även om man lyckas komma förbi den osäkra fasen och reda ut spionhärvan så att man kan skratta åt den tillsammans med den stackars olycklige 'spionen', har konflikterna tagit på gruppen. Nyhetens behag är över, och de 'nyfikna' som alltid strömmar till i början har tillfredsställt sin nyfikenhet och dragit vidare. Andra har blivit utbrända och utmattade. Nu handlar det om vardagligt arbete. Att komma på möten i kyla och rusk, att bestämma vem som ska fixa plankor och hammare och flygblad och skriva pressmeddelande. Det kan kännas trist och motigt och vissa grupper klarar sig inte förbi den här fasen. De skiljs åt när förälskelsen är över. Det är inget fel med det; vissa förhållanden varar också bara en sommar. Men om man klarar att ställa om till vardagen kommer...

STABIL FAS

Det är egentligen här en långvarig grupp börjar sitt arbete på riktigt. Allt som var innan var bara en introduktion. Nu kan man börja lägga upp planerna. Nu har antalet medlemmar stabiliserat sig. Man vet ungefär vilka som är med, man vet vad de går för, vad de är bra på. Strukturerna har också börjat sätta sig, det är inte lika mycket tjafs. Om gruppen förstår detta, kan den arbeta bra ihop. Och successivt bli större. För visst, det går att skita i allt och starta en ny grupp. Men sannolikheten är stor att man efter något år har kommit fram till den här punkten även med den nya gruppen. Har man kommit så här långt, då är man förbi det värsta. Då har man en bas att stå på. Tappa inte bort den! För nu, om man orkar, har man alla förutsättningar för att verkligen skapa en massrörelse.

Organisering. Men då behöver man en hel del verktyg …

Här är några som kan vara bra att ha med sig på vägen.

Var ska vi ses?

Detta kan verka som en banal fråga när man planerar den stora världsomvälvningen. Men en bra lokal är viktigare än man kan tro. Att ändra mötesplats varje gång eller att ses på kaféer funkar inte i längden. Man ska inte behöva kolla mejlen varje dag för att se var mötet hålls, dessutom blir det ju omöjligt för nya människor att hitta dit. Tänk på att folk är förvirrade och kommer dyka upp på stället ni sågs på förra gången. Att ha en fast lokal och fasta tider då man ses är guld värt. En grupps liv och död kan hänga på detta.

Vad är målet? Vilka är medlen?

Först bestämmer man målet, sen bestämmer man medlen därefter. Målet ska vara ideologiskt. Medlen ska inte vara det. Medlen är helt enkelt de som är bäst anpassade till just detta mål. Om det är gratis kollektivtrafik man vill ha: kampanj. Om det är porrklubbar eller pälsbutiker man vill stoppa: direkt aktion. Om man vill byta regering: rösta. Om man vill lära sig mer: studiecirkel. Om man vill agera lokalt: Börja med att lära känna varandra.

Detta av den enkla anledningen att det inte går att byta regering genom en blockad och det går inte att få bort en porrklubb genom att rösta. Analysera målet noga, kom sedan fram till den bästa metoden. Ibland kan att snacka och dela ut bullar vara det mest radikala – i ett bostadsområde eller en arbetsplats där människor inte känner varandra. Ibland, som när det gäller att stänga en porrklubb eller agera i klimatfrågan, är detta fullständigt meningslöst. Allt för många tror att det är valet av metod som är det stora ideologiska valet. Ett autonomt slagord är ”By all means necessary”. Detta har många trott betyder: Använd alltid våld! Men i själva verket betyder det precis vad det betyder: Använd alla medel.

Hur fungerar gruppen?

Ingen grupp klarar sig utan interna problem och strider. Tro inte att bara man kör på, kommer man att undvika dessa – det går inte. Lägg stor vikt vid sammanhållningen och öppenheten. Att alla känner sig välkomna och trygga, att alla vågar säga vad de tycker, att man trivs med varandra. Förstå att strider kan vara ideologiska och att de kan vara personliga. Att arbeta politiskt är inte att driva en reklamkampanj. Att arbeta politiskt är mer än så. Det är att bli en demokratisk människa. När gruppen splittrats har medlemmarna förändrats inifrån. Detta, den demokratiska erfarenheten, kommer de bära med sig hela livet. Och tvärtom: att ingå i en icke-fungerande grupp, där man blev trampad på, ignorerad eller ännu värre, sexuellt trakasserad, kan vara ett trauma som gör att man aldrig mer vill engagera sig politiskt.

Stor eller liten grupp?

Tänk på att fler människor kräver en mer genomarbetad struktur. Är man fyra personer kan man sitta och snacka som vanligt – är man trehundra går inte det. Ett sätt att lösa detta kan vara smågrupper. Men då måste det också finnas en idé för hur smågrupperna hänger ihop. Gör de saker var för sig eller ska de bara komma med idéer? Släpa inte dit fler än ni har förmåga att hantera. Allt för många grupper har bildats med ambitionen att ”organisera massorna” för att sedan, när massorna kommer, bli helt perplexa och inte veta vad de ska göra med dem.

En hopplös passion…

Man kan undra om många gruppers kortvariga liv tyder på en karaktärsbrist hos autonoma och anarkister. Är det en hopplös idealism? Är vi besatta av passion och oförmögna att ha långvariga relationer? Vi vill ha allt genast, vi vill också hitta våra själsfränder i politiken och när vi ser sprickor hos de andra blir vi chockade och lämnar gruppen. Socialdemokraternas framgångssaga grundas på något helt annat: pragmatism, organisering, att bygga upp något som överlever individerna och konflikterna. Förälskelsefasen kommer att ta slut, det är bara att inse. Det gäller att gruppen ska hålla även när man hatar varandra – för det kommer man att göra. Det är inte de grupper som splittras som verkligen kommer att omdana samhället, utan de som blir kvar.

Eller en ständig reinkarnation?

Å andra sidan: Om gruppen bara blir en övergående fluga betyder det inte att allt har varit förgäves heller. Den autonoma rörelsen har tvärtom spelat en stor roll i samhället genom att ta upp aktuella frågor och radikalisera samhällsklimatet under en strategiskt viktig tid. AFA lyckades få bort nazisterna från gatorna under en tid då de utgjorde en stor samhällsfara. Djurrättsrörelsen lyckades stänga alla pälsbutiker i norra Norrland och få stora delar av folket att fundera på det etiska i att äta kött. Den autonoma rörelsen fångar instinktivt upp frågor som behövs radikaliseras och ibland dör en grupp för att medlemmarna har gått vidare till andra kamper där de behövs bättre. ”Döden” är alltså bara skenbar – där en grupp dör har det fötts en ny, någon annanstans. För den autonoma rörelsen fortlever genom reinkarnation, dör och återuppstår ständigt i nya skepnader. Kanske handlar det om att inse detta och göra det bästa av varje liv?

Och glöm inte: det är alltid bättre att organisera sig än att inte göra det! För att lära sig av sina misstag måste man först begå dem. ★

Tack till Anna Nilsson, Alfred Hallmert, Angelica Seger och Aron Etzler

Juan Pérez

Det ofrivilliga avantgardet

Illustration: Emma Rendel

När de brittiska studentprotesterna blir för lama kan några gäster från det svarta blocket behövas för att få fart på saker och ting.

Ilskan är kompakt. De brittiska politikerna har gått långt över gränsen. De har sagt en sak, men försöker nu göra precis tvärtom. Löften om slopade kursavgifter och mer resurser har bytts mot reformer som tredubblar vissas avgifter. Dessutom planeras en nedskärningsmassaker på alla institutioner och program som inte är samhällsnyttiga enligt marknadslogiken. Folk är alltså riktigt förbannade. Det är tusen personer bara på vårt universitets innergård, och när ett par tusen till från vad som verkar vara University Collage London drar förbi börjar vi röra oss. Demonstrationen rusar fram i en halvcirkel mot Trafalgar Square. Först då inser man hur många vi är. Tiotusentals, flera tiotusentals.

Vi fortsätter ned längs Whitehall. Boulevarden med det före detta brittiska imperiets alla viktorianska departementsbyggnader och premiärministerns bostad fylls av människor och plakat. Inte nog med att studentkåren och lärarfacken har bussat in folk från hela Storbritannien, studenter och gymnasieungdomar från London har slutit upp i antal som få vågat räknat med.

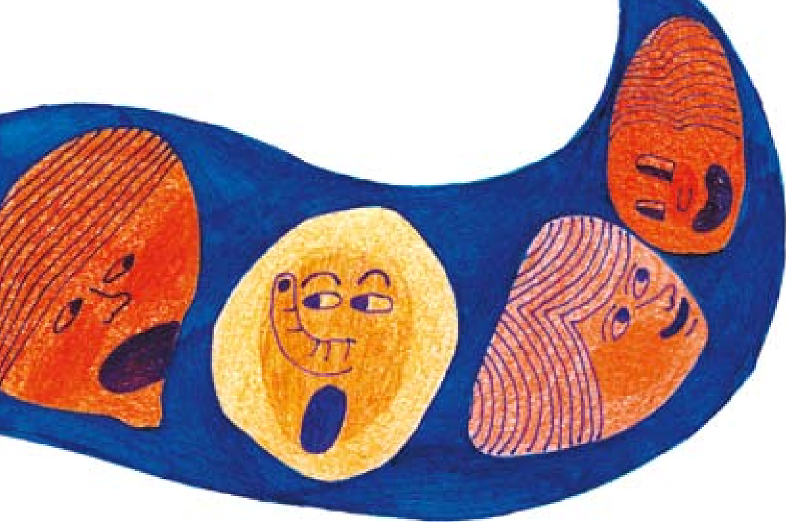
Jag tar ett skutt över det kravallstaket som ser till att en fil är öppen för biltrafik och börjar gå längs med demonstrationen, som blivit stoppad av polisen framför 10 Downing Street. Nästan längst fram finns ett par svart-röda flaggor, och jag hoppar över staketet igen i jakt på sällskap.

I ärlighetens namn måste man säga att uppslutningen till Radical Workers and Students Bloc, som de kallar sig, är allt annat än imponerande. Det rör sig om ett femtiotal människor, och de framstår för den utomstående som ett ganska rättvist urval av den engelska anarkistmiljön. Ett antal hippieliknande skolungdomar, några halvt uppklädda lite äldre syndikalister, ett par fulla crustpunkare och några toppmötesupprustade svartklädda med hjälmar, patches och ramsor om bankirer och vad de kan stoppa upp i olika kroppsöppningar.

Demonstrationen i stort består i huvudsak av ungdomar mobiliserade av det minst sagt sossiga studentfacket, med lite olika slags vänsterister insprängda här och där. Stämningen är upprörd, men kontrollerad. Allt verkar extremt välregisserat och ordnat. Inget talar för att något oväntat ska hända. Inget utom att folk är riktigt jävla förbannade.

Toppmötesanarkisterna beter sig också precis som väntat. De genomför med sina crustvänner en sittblockad mitt i demonstrationen när den når parlamentet, men blir snabbt ivägskickade av polisen. Någon tänder en rökfackla och börjar sjunga en omgjord fotbollsramsa om de rika på vad jag uppfattar som Manchesterdialekt. Några sekunder senare står han där ensam. De andra rödsvarta sprider ut sig och polisen närmar sig den maskerade aktivisten som tvingas att kasta iväg sitt lilla rykande paket och gömma sig i massan. Det rör sig knappast om den typ av disciplinerade och hårdföra svartblock som vi känner igen från European Social Forum i Malmö eller Ungdomshusdemonstrationerna i Köpenhamn.

När vi tio minuter senare går förbi Mill Bank Tower, den kontorsbyggnad där New Labour hade sitt högkvarter under Blairs tid men där nu Camerons konservativa PR-folk tagit över, händer något. En serie slumpartade händelser kastade in demonstrationen och studentrörelsen på en väg som ökade motståndets intensitet och en helt ny situation skapades.
En handfull anarkister i toppmötesmundering mumlar lite sinsemellan, en av dem säger ”nu gör vi det” och tar ett steg ut ur demonstrationen. Den lilla klicken far upp mot en av 30 Mill Banks sidoingångar. Slagorden om de konservativa börjar sprida sig i massan och allt fler stannar när

de förstår vilken byggnad det rör sig om. Samtidigt lägger tre-fyra svartklädda all sin vikt mot snurrdörren. På andra sidan står en minst sagt biffig securitasvakt och håller mot. I vad som verkade som en evighet, men antagligen varade under en minut, pågår dragkampen. Under tiden samlas ytterligare några demonstranter upp mot dörren, börjar banka på glasrutorna och skrika diverse förolämpningar.

I denna situation verkar alla vara nöjda. Hopen med skolungdomar är med på ett spännande, men relativt ofarligt upptåg. De mest svartklädda anarkisterna får posera framför sitt lilla gäng och framstå som radikalast i demonstrationen. Demonstrationsledningen ser hur den uttråkade stämningen tänds av de helt ofarliga anarkisternas tilltåg. Men just i denna bekväma situation händer något oväntat. Säkerhetsvakten orkar, trots sin massiva kroppshydda, inte hålla mot längre.

Anarkisterna trillar, som i en Chaplinfilm, in genom dörren. En äldre, mer frilufsigt klädd aktivist, säger med bestämd röst något i stil med ”nu går vi in och ockuperar deras kontor”, och den lilla folksamlingen på några dussin som tagit sig ut ur demonstrationen följer med in. En situation som ingen hade förutspått och ingen vet hur de ska förhålla sig till uppstår. När den oavsiktliga ockupationen inleds är det lika mycket med kittlande känsla som med ett krypande obehag. Ingen har en aning om vad de ska göra eller säga.

Några strejkande skolelever slår sig ner i en lädersoffgrupp, någon student viftar med ett plakat, kostymklädda PR-killar betraktar stilla scenen från en loftgång när ett gäng punkare bryter den pinsamma tystnaden och börjar studsa runt i den enorma lobbyn. Fler vakter dyker upp och det knuffas lite. Efter fem minuter är lokalen mer eller mindre tom. Ett par möbler har hängt med ut på gatan, demonstrationsvakter med begynnande tunnhårighet och trotskistiska pins står framför huvudingången och debatterar vilt med dem som blir utslängda. Men något har hänt. När den första gruppen aktivister snubblade in i huset förändrades deras roll. De var inte längre en del av ett kontrollerbart protestskådespel, de blev någon form av ofrivilliga ledare, en fullständigt omedveten förtrupp som öppnade upp en ny yta av möjliga former av motstånd.

Det som demonstranter kollade på var inte längre några anarkister som gjorde yvigt radikala gester, utan en faktiskt pågående ockupation av det kontor där planerna på att montera ner en offentligt finansierad högre utbildning hade smidits. På de minuter som det tog för vakterna att få kontroll över situationen hade konceptet ”Ockupera Mill Bank” gått från en otänkbarhet till något bara en glasruta bort. Och just när man tänkte att det hela var över började det på riktigt. Ett par hundra demonstranter hade stannat längs fasaden och bankade på de vibrerande rutorna, taktfast skrikande ”liers, liers…”

De var förbannade, och de hade hittat någon att ställa till svars såväl som ett sätt att göra på det på. Det hade det ofrivilliga anarkistiska avantgardet sett till. Det dröjde bara någon minut innan den första rutan föll sönder i ett glittrande regn och massan mer eller mindre tvingades in av det tryck som byggts upp när fler och fler människor samtidigt stannade och försökte ta sig förbi längs demonstrationsrutten. Oroligheterna blir en ockupation, ockupationen övergår i upplopp, och till slut har demonstrationen – rent konkret såväl som de bilder som folk tar med sig eller får från medierna – omvandlats till en våldsamt kaotisk manifestation av folklig vrede.

Den biten har ni sett på TV: den enorma folksamlingen, ockupationen, upploppen, vandalismen, mediahetsen… En vecka senare gick det ut upprop om att ockupera universitet, någon vecka efter det närmade sig antalet ockuperade brittiska högskolor ett fyrtiotal. Varken studentfack, anarkister eller trottegrupperna hade överblick över den rörelse som hade ändrat riktning och sprungit ifrån dem vid Mill Bank Towers.

Utan att förstå vad de gjorde hade femsex avdankade toppmötesturister gått från posörer till upprorsledare. Den kompakta ilskan och den utbredda viljan att agera mitt i studentkårens skådespel hade gjort att situationen var redo för dem. Och när de råkade befinna sig på rätt plats vid rätt tidpunkt fanns det inget de kunde göra. Massan hade hittat och utsett sina ledare. Som den alltid gör när den behöver det. Aningslösa, ofrivilliga och utan planer, måhända. Ledare inte desto mindre. Här kanske finns något att ta lärdom av.★

Juan Pérez *är autonom aktivist från Sverige som nu bor i London.*

Manuela Zechner

Lämna lektionen, slåss och dansa

Se dig om i demonstrationen. Alla verkar så levande. Kan detta verkligen vara "den apatiska generationen"?

En händelse är något som skakar om vår tillvaro. Den skapar en brytning i vårt livs kontinuerliga flöde, den har ett "före" och ett "efter". Händelsen är en tydlig punkt i vårt liv och i vår självförståelse om vilka vi är, vad vi gör och varför vi gör det. En händelse som vinner stort gensvar finns ständigt kvar i våra tankar även efter den passerat: Vi vill vara den trogen. Händelser kan förvandla oss och eftersom vi vill att de ska förvandla oss, anstränger vi oss för att hålla oss nära det de ursprungligen fick oss att se, känna, förstå och bli.

Vi försöker att minnas händelser, ge dem en kropp, bebo dem och införliva dem i vårt tidigare liv. Och så gör vi just nu med denna novemberupplevelse: vi minns, minns! Vi älskade känslan när 50 000 människor samlades i glädje och ilska. Efter stormningen av Torys högkvarter Millbank hörde jag folk säga om och om igen men formulerat på olika sätt, saker som "Jag kan inte tro det", "Vi gjorde det!", "Det händer verkligen"… Vi minns genom våra möten, workshops och diskussioner där vi förbereder oss att bli mer och mer som vi vill vara. Det är så häftigt vad våra kroppar kan göra tillsammans.

Värme i november

Den 10 november. "Var tog min framtid vägen? Utbildning är inte business!" Jublet och slagordsramsorna flöt fram och tillbaka i vågor mellan fraser, faser och rytmer. Vi gick i den nationella studentdemonstrationen mot en regering som är på väg att skicka ut de prekära i fattigdom. Vi dansade med främlingar när ljudsystemen passerade förbi. En strålande vinterdag med massor av värme.

Hur kunde allt det här hållas samman? Vem förberedde detta? Ingen gjorde det, vi gjorde det. Genom veckor av organiserande, flygbladsutdelande, diskuterande, banderollmålande, nätverkande och tänkande. En hel del arbete och en hel del vilja, ilska och kreativitet. En vilja att förändra saker, ilska över att utmålas som idioter och göras till slavar och fattighjon. En kreativitet som bröt ut i det ögonblicket vi inte längre hade något att förlora.

24 november, ännu en demonstration. Fler universitet där studenterna lämnade lektionerna och gick ut på gatorna över hela landet. Ytterligare 7 000 människor demonstrerade i London, en våg av universitetsockupationer påbörjades. Denna gång med massiv polisnärvaro. Åttahundra poliser säckade in ett par tusen demonstranter i London, i nio timmar, i den nollgradiga kylan. Taktiken var ett försök att demoralisera människor, avskräcka dem från att utnyttja sin rätt att protestera. Ändå delades kakor och te ut, intervjuer gjordes, brasor spred värme, fem unga studenter satt i ett förtroligt samtal inkrupna i en trång telefonkiosk, spontana tal hölls, en polisbil slogs sönder (lämnad som lockbete?). Stämningen var hög: Detta äktenskap måste sluta i skilsmässa! Utbildning åt miljoner, inte för miljonärer! Nedskärningar bevarar privilegier! I can't get no education, no no no no…

30 november. Ännu en dag av aktioner och demonstrationer. Denna gång svärmar folkmassan genom staden, trotsar den säckningsteknik polisen så uppenbart har

bestämt sig för att använda. Små grupper av demonstranter bryter sig ur poliskedjorna för att försvara sin rätt att protestera i det ”offentliga” rummet. De marscherar ner till Londons dyraste shoppinggator och trafikkorsningar, där de blockerar trafiken och gör sig själva synliga för staden och stadsborna. ”No ifs, no but's, no education cuts!” Polisen kämpar för att tillämpa militära tekniker på dessa färgstarka, unga, glada svärmar och springer tafatt efter dem i ett hopplöst försöka att säcka in dem. Det snöar intensivt, och vi får en känsla av barn som leker i snön och att staden är vår. Rörelsen lär sig snabbt, efter varje demonstration och varje möte föds nya taktiker, nya idéer och nya känslor börjar spridas.

Dans mot depressionen

Så vad händer härnäst? Någonting håller på att ske ibland oss. Men det är inte en känsla skapad av den förutsägbara svartmålningen från polisen och mediedrevet, som fördömer ”våld” som bara var förstörelse av egendom till skillnad från polisens batongchocker eller mordet vid en protest nyligen på Ian Tomlinson, eller försöken att ställa ”aktivister” mot ”fredliga studenter” som bara vill utöva sin demonstrationsrätt. Den känsla som infinner sig efter dessa dagar är något mycket svårare att greppa. Varför verkar folks ansikten så vackra? Dessa lysande ansikten och ögon – var kommer de ifrån, varför lade vi inte märke till det innan?

Känslorna sprids mer intensivt under dessa dagar, på samma sätt som ett hjärta ibland pumpar runt blodet mycket snabbare. De människor som brukade gå med sänkta ögon, trötta och böjda, de vars röster vi minns lät utslitna, sorgsna, hopplösa och cyniska, börjar nu sakta framträda i ett annat ljus och med en annan ton. Mer levande, med nya förhoppningar och en ny inspiration.

Vi känner till skälen till de senaste årens depression. Vi vet hur tungt det slitit på våra själar och kroppar, våra relationer och vår ekonomi. Kanske kan den globala ekonomins sammanbrott ses som själens återkomst. Den nyliberala ideologins perfekta maskin faller sönder eftersom den byggde på det felaktiga antagandet att själen kan reduceras till enbart rationalitet. Den mörka sidan av våra sinnen, rädslan, ångesten, paniken och depressionen har äntligen kommit upp till ytan efter att i ett helt decennium hållits dold i skuggan av kapitalismens hyllade segertåg.

Le utan uppåttjack

Det här var innan det hände något, innan det blev outhärdligt. Att ta sig ur en period av depression och apati går inte med antidepressiv medicinering, uppåttjack eller lugnande tabletter, shoppa eller titta på tv, rösta i val eller betala för personlig terapi. Vi fann att en ny rikedom finns i relationen mellan oss och kan ge oss kraft att kämpa. Det är så vi kan le mot varandra i dag, när de mest brutala nedskärningar drabbar en befolkning dömd till prekarisering och fattigdom.

Var vi den så kallade apatiska generationen? De hopplösa studenterna alltid inkopplade till sin sin iPod och som inte bryr sig ett skit om något? I ett Storbritannien där unga är ämnade för arbetslöshet och jobb-osäkerhet är det knappast förvånande att vi kände oss deprimerade, galna och olyckliga. Apatin är det självklara svaret på en värld som bara ger oss två alternativ: konkurrera eller gå under.

Våra svallande känslor innebär att vi har kommit i kontakt med vårt lidande, varandras lidande och skapat en solidaritet ur det. Vilken glädje – låt oss hoppas att vi kan bli en kännande och levande ”patisk” generation, som uppfinner nya sätt att njuta.

Det här är en rörelse som börjar förstå vikten av glädje, resonans, begär och vårt välbefinnande. Just nu sker det i en svindlande fart. Vi talar med varandra med inspiration, överskrider alla deprimerande

bråk mellan politiska grupper och gör vårt bästa för att hålla jämn takt med alla andra. Denna kamp är för viktig för att slarvas bort på interna konflikter, vi kan inte låta dem splittra oss i denna fråga. Vi sitter alla i samma båt.

Brinna utan att bli bränd

Att undvika utbrändhet kommer att vara en oerhört viktig uppgift för den här rörelsen: vår ungdomlighet är stark, men vi vet också att vi är sårbara varelser – och det är inte nödvändigtvis något dåligt. Kanske vet vi att precis som en rörelse kan splittras ideologiskt, kan den också avskärmas känslomässigt från sig själv. Det är inte lätt att hantera ett känslodrivet motstånd när saker sker så snabbt: vi måste verkligen sträva efter att ha en omvårdande kultur.

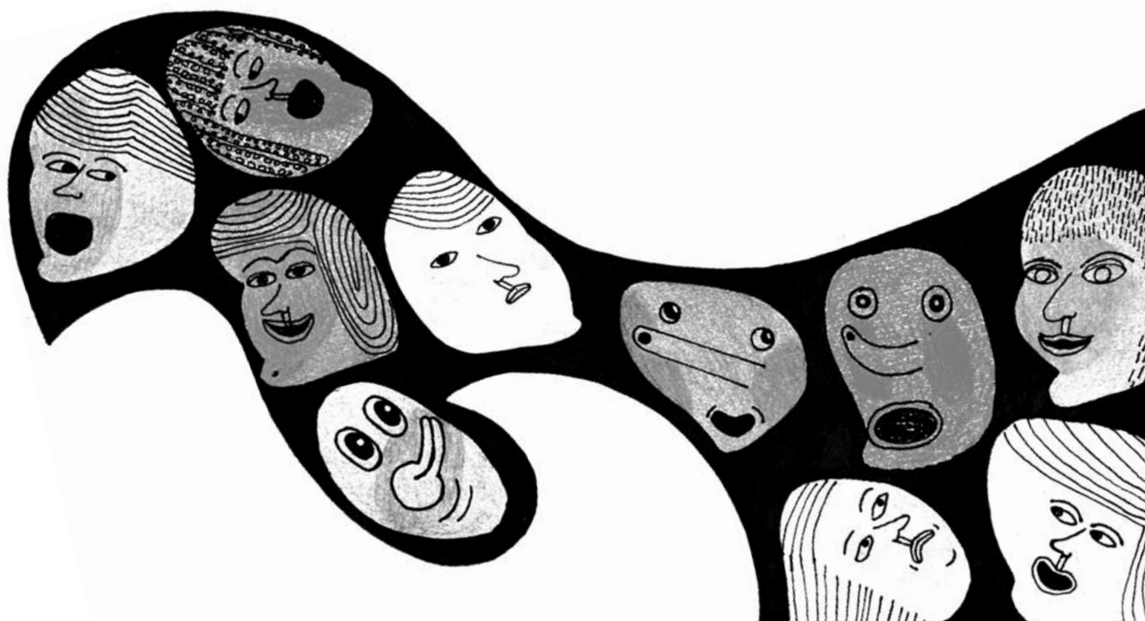
En annan viktig utmaning för vår rörelse kommer att bli att kunna knyta kontakter och samverka med andra delar av samhället som drabbats av nedskärningar, att utöka vår solidaritet utanför universitetet. Vi måste skapa en gemensam sektorsöverskridande och mångröstad analys av denna eländets politik, att bygga ett motstånd som spränger dessa tomma löften. Vi ser att gränsöverskridande kontakter knyts, steg för steg, när kampen börjar ta fart även i andra sektorer: med brandmännen, tunnelbanearbetarna, de offentliganställda, arbetssökande och så vidare. Men det finns en massa kontakter som fortfarande behöver upprättas och stärkas tvärs över alla samhällets uppdelningar.

När denna rörelse börjar formulera sig, producera (mot-)bilder, diskurser, sånger och känslor, står den inför en tredje stor utmaning: att formulera ett alternativ till den rysliga form av ”självstyre” som de konservativa med hjälp av skämtet Liberaldemokraterna har lanserat. Deras begrepp ”det stora samhället” legitimerar nedmonteringen av den offentliga sektorn, slutet på fördelningspolitiken och början på en ny era av gratisarbete, i en allt mer vulgär uppdelning mellan privatiserade tjänster för de rika och ickefinansierade institutioner för osäkra och fattiga. Vår självorganisering är inte det ”stora samhället”: våra teach-ins och fria skolor ska inte driva något gratis åt de konservativa och Liberaldemokraterna. De kommande veckorna och månaderna kommer det diskuteras, forskas och skrivas för att formulera en kraftfull motdiskurs, en vägran att låta högerregeringen ta över och försöka införliva vår kultur av självorganisering, självutbildning och solidaritet i deras nyliberala projekt.

Livslust, kamplust

När vi nu märker hur fint våra kroppar mår efter dessa veckor, när vi varit borta från våra dagliga rutiner, datorer och stumma arbetsplatser, framstår det allt tydligare att ”arbete” inte är allt som finns att kämpa för. Den värld vi skapar kommer att upphäva all alienerande retorik om ”arbete”, stoppa den från att splittra oss: snarare visar vår självorganisering oss vilka njutningar som finns i att jävlas med arbetsdelningen på alla möjliga nivåer. Ockupationer är laboratorier för ett sådant ”o-delande”, av lustfyllt samarbete, av en gemytlighet som har mer i sinnet än bara tänka på sin karriär, nästa jobb, hus och bil. Rusandes upp och ner för trapporna, i väg till möten på okända platser, utforska hela vårt röstregister, stirra på främlingar, designa sista minuten-plakat, förvandla föreläsningssalar till platser där levande och lärande äntligen åter sammanfaller. Ett kollektivt blivande kan aldrig baseras på en fast identitet, på färdiga planer eller på några förbestämda steg. Blivandet sker genom att vår potential hamnar i samklang med vår situation, eftersom vi njuter och växer. Vårt arbete är att se till att detta fortsätter växa, sprids, byggs samtidigt som vi har kul. Det är detta ”arbete” vi gillar. Och vi fortsätter med det, att röra oss, känna, slåss och dansa. ★

Manuela Zechner *är doktorand på Queen Mary University of London. Texten är något kortad och omarbetad av Brand.*

Kajsa Ekis Ekman

ÄR DU LÖRDAGSSOCIALIST – MEN HÅLLER KÄFTEN PÅ JOBBET?

Illustration: Hanna Peterson

Att kämpa på jobbet behöver inte vara så läskigt som du tror. Det kan vara så enkelt som att lita på dina jobbarkompisar.

All arbetarkamp börjar med en sak. Att lita på sina arbetskamrater. Detta menar före detta bageriarbetaren Frances Tuuloskorpi och busschauffören Håkan, som är två av de medverkande i antologin ”Hopsnackat” – med anonyma berättelser från arbetslivet. En ovanlig bok, för den innehåller bara lyckade strider. Här delar de med sig av några tips.

Frances: Alla kan kämpa på jobbet. Att lita på varandra och snacka ihop sig, det är en bra start. Man kanske inte tycker sig ha så mycket gemensamt, man tycker olika politiskt, har olika intressen och så vidare. Men man har ett intresse gemensamt och det är förhållandena på jobbet. För oss på ”Bagarn” började det med strid om pauser – tjugo år senare lyckades vi stoppa stora nedskärningar.

Brand: Men om man inte har några arbetskamrater då, om man till exempel jobbar som personlig assistent och bara går direkt till brukaren?

Frances: Ja, då får man försöka träffas på något sätt. Skapa ett underjordiskt blad? Det går också att kommunicera över nätet. En av berättelserna handlar om en grupp bingovärdar på en bingosajt, som lyckades organisera en strejk via msn utan att någonsin ha träffat varandra. Men centralt i detta är att man litar på varandra. Tillit till sina arbetskamrater är något som saknas lite överallt.

Håkan: Det viktiga är att man börjar underifrån. De suraste på jobbet, de måste man ha med. De som man aldrig trodde skulle höja rösten, kan bli de som går på mest när det väl gäller. Få med invandrare, svenskar, olika politiska ideologier. Detta blir en nästan vetenskaplig touch på hur man inte ska göra fel. Ofta börjar man med dom som är jätteradikala och så drar man i väg själv, men det slutar med att folk blir lämnade kvar.

Frances: Det där är en vanlig miss man gör. Att man tar dem längst fram. Men om man börjar med de som verkar mest oengagerade, så driver de de andra framför sig.

Ni talar om något som ni kallar folkrörelselinjen, vad är det?

Frances: Det är ett sätt att agera. Det är ingen organisation man kan bli medlem i utan det handlar helt enkelt om att lita på arbetskamraterna och organisera underifrån. Det handlar om arbetarklassens självständiga kamp.

I en tid när facket blir alltmer lamt menar du …

Frances: Så är det är ett sätt att bryta med företrädarproblem. Efter vad vi lyckades med på Bagarn började vi ha möten med människor från olika arbetsplatser där vi delade med oss av våra erfarenheter. En eritrean pratade med sina landsmän och de sa: Va! På min arbetsplats gör vi inget! Och då kom någon på ordet

ÄR DU RADIKAL PÅ FRITIDEN – MEN RÄDD SOM PERSONLIG ASSISTENT?

”Folkrörelselinjen – för att vi vill att folk ska vara i rörelse.”

Håkan berättar om hur det gick till när bussförarna gick ihop för rätten att köra i fungerande bussar.

–Fackmötena brukade vara så här att alla gick dit för att tala ur sig sitt elände. Sen informerade fackordföranden om försäkringar och sen var det slut. Så vi satte i gång med något annat. Vi började ge ut ett informationsblad, ett nummer per vecka. Där kunde det till exempel stå om olyckor som hade skett, om veckans hjälte, någon som till exempel. hade sagt emot chefen. Genom nyhetsbrevet fick vi totalt infomonopol, för arbetsgivaren gav bara ut ett nyhetsbrev i kvartalet. Alla satt och läste våra nyhetsbrev. Så började vi ta upp fel på bussarna. De var ofta dåligt lagade. Det blir som en kultur att vissa grejer inte behöver funka. Och då började vi bli stenhårda på att bussar som inte funkar, de ska ställas. De får inte åka ut i trafik. Vi ordnade ett eget system för att gradera trafiksäkerheten, där vi röstade om hur farliga olika fel var. Det slutade med att en fjärdedel av bussarna inte fick köras.

Men då stötte ni på ett annat problem?

Håkan: Ja, det blev konflikt med verkstan. De tog vår kritik av trasiga bussar som personlig förolämpning. De tyckte att vi var folk med slips som körde sönder deras bussar. Vi tyckte att de var folk i blåställ som latade sig.

Frances: Det där är en typisk konflikt. Sådana finns på alla arbetsplatser. Det gäller att överbrygga dem och det gjorde ni!

Håkan: Ja, för att många gånger hade verkstan rätt! Vi klagade, men var inte alltid så specifika. Det kunde stå: En lampa funkar inte. Jaha, tänkte de, vilken lampa då? Så vi lät verkstan utse veckans bästa felrapport och publicerade den i nyhetsbrevet. På så sätt ansträngde sig chaufförerna för att vara detaljerade. Detta ledde till att chaufförerna sedan ställde upp och kämpade för att verkstan skulle få behålla sina tjänstekort, och det fick de.

Håller ni fortfarande på?

Håkan: Nej, för vi blev stenhårt angripna av chefen, chefsjuristen och till och med facket. Så vi blev typ utbrända. Nu är det dåligt igen. Men nu tror jag på politiskt arbete. Jag ska starta en s-förening på mitt jobb. För som det är nu har varken (s) eller borgarna någon politik för kollektivtrafiken och vi som jobbar i den borde utveckla en politik. Då kan man verkligen förändra hur besluten tas över kollektivtrafiken.

Frances: Det tror inte jag. Jag tror att du tyckte det var för jobbigt med kampen och du tror att detta blir lättare. Du överger underifråntanken. Alla är intresserade av att bussarna ska funka, men inte alla är intresserade av en s-förening.

Håkan: Nej, men jag tror att de flesta ser sig som sossar och sossarna behöver en politik för kollektivtrafik också. Jag tycker att vi själva borde komma fram till hur kollektivtrafiken ska styras. Folk har jättebra erfarenhet, men den hörs inte. Vi kommer att stå nakna och kalla till slut om vi inte lägger oss i politiken!

Frances: Du vill ha ett underifrånperspektiv på kollektivtrafiken?

Håkan: Ja!

Frances: Jag förstår. Men jag tror inte på det. Testa!

Är detta en svaghet i det här arbetssättet, att det blir kortvariga kamper?

Frances: Jag känner igen det från mina egna och andras arbetsplatser, att det kommer såna perioder. Men det som är positivt är att även om det blir svackor, så leder folkrörelselinjens metoder sällan till ett splittrat arbetarkollektiv, så det finns alltid möjlighet att komma vidare.

Vad ska man göra då?

Frances: Jag tror på arbetarklassens självständiga kamp.

Och vad skiljer den från annan facklig kamp?

Frances: Jag tror inte det går att dela upp så. Det var en sopföretagschef som gjorde ett uttalande under sopgubbarnas ”jobba enligt regelboken”-aktion i början av 2010. Han sa: ”Vi gör vårt bästa, men vi har 100 sopgubbar med en egen vilja.” Det är en replik man skulle vilja höra mycket mycket oftare. Vi har 10 undersköterskor med en egen vilja, 12 köksbiträden, 60 lagerarbetare, 120 bageriarbetare… När det låter så på många ställen, då kan vi börja snacka om arbetarklassens självständiga kamp.

Vill man ha en ledstjärna, så varför inte ta sopföretagschefens uttalande och i olika situationer fråga sig: Leder det här närmare ett arbetarkollektiv med en egen vilja? Hur kommer vi en millimeter ditåt just nu?

Är ni emot ombudsmän?

Frances: Nej, nej! Men om man börjar arbeta för mycket genom en representant finns varken metoder eller personer som är anpassade för strid. Så när arbetsgivaren börjar syna, har man inget att sätta emot. Det är farligt att hänga upp allt på en person. Bättre att alla vet allt. Till exempel att hänga upp lönelistor så man kan se vad alla tjänar. Det finns ingen anledning till att det ska vara hemligt.

Håkan: Jag tycker till exempel att Kommunal skolar sina ombudsmän till att bli verklighetsfrånvända och dåliga för medlemmarna. Bra busschaffisar har blivit ombudsmän, sen tvingas de hjälpa medlemmarna i vården och de tappar all kontakt med sina arbetskamrater. Folk från vården tvingas hjälpa oss med våra problem. De teambuildar sig bort från det engagemang som en gång fick in dem i facket. Jag tycker att det borde vara tvärtom.

Hur tycker ni att det är med kampviljan på arbetsplatserna i dag?

Frances: Den finns där. Men det behövs mer! Det behövs verkligen en folkrörelse på arbetsplatserna! På Lagena-lagret tog de upp kampen mot bemanningsföretagen. Det är bra, men vänstern har byggt lite av ett luftslott ovanpå Lagena, som om de skulle kunna kämpa åt alla. En strid kommer inte att förändra hela överbyggnaden. Detta måste ske överallt, på varje arbetsplats. Det räcker inte med en.

Håkan: Facket ska inte heller vara något man åker i väg till. Facket är vad vi gör här och nu.

Tycker ni att det här saknas i dag?

Frances: Man ser ofta alldeles för individuellt på saker.

Som vadå?

Frances: Som då det accepteras att lönen blivit en individuell sak ”mellan dig och arbetsgivaren”. I vissa kretsar hypas att snatta och sånt. Men människor har alltid snott pennor och pauser, det har aldrig haft någon större betydelse. Den som snattar mest kan vara den som springer in till chefen och skvallrar om de andra. Medan man tar sin smygpaus, så tar chefen bort två pauser. Begreppet ”ansiktslöst motstånd” tycker jag är bra, eftersom det fokuserar på vad som verkligen händer på en arbetsplats, inte bara på vad som sägs på fackmöten och i förhandlingar. Det är också skitbra att hitta kampformer som inte kräver ombud. Men ”sno åt sig den som törs och rädde sig den som kan” är dåliga metoder. Det är anpassning och reträtt och inte motstånd! Man måste snacka ihop sig och agera kollektivt i stället.

Håkan: Jag tycker det är negativt att man stjäl diskmedel. Folk blir förbannade. Jag brukar alltid säga att det är tjänstemännen som stjäl.
Frances: En del menar att man måste hata jobbet, men klasskamp handlar inte om det. En del älskar jobbet, en del hatar det, de flesta har blandade känslor. Självklart blir allt fler vansinniga på arbetsförhållandena men det är dumt att försöka göra den iakttagelsen till ett påbud, då blir det livsstilspolitik.

Har ni hopp inför framtiden?

Frances: Ja, absolut! Annars skulle vi inte hålla på.

Håkan: Jag håller med Frances. I dag går folk arbetslösa medan de som jobbar gör det för två och går sönder. Folk är skuldsatta, banken äger huset och halva bilen, det är ju trist såklart. Men det som har bundit arbetare i Sverige mest av allt har lösts upp. Om en hög potentat i arbetarrörelsen förr sa att det väntar guld och gröna skogar runt hörnet om vi bara väntar ett tag och tar det lite lugnt, så trodde en majoritet på det och tog det lugnt. Nu tror vi inte på samma sätt. Om vi lyckas hålla ihop trots att vi har olika arbetsuppgifter och fast vi kommer från olika länder, kommer det att bli bra, annars är det kört. Det är därför boken är så bra och viktig, den ger exempel från så många olika branscher att det går att snacka ihop sig! ★

gulabi GANG!

Lea Honorine

I begynnelsen var kvinnojouren

Illustration: Lisa Ewald

Kvinnokampen handlar ytterst om liv och död. Om att försvara kvinnors liv. I Indien har hundratusentals kvinnor beväpnat sig med träkäppar mot våldsamma män. I Sverige ställer kvinnojourerna upp när samhället sviker.

När jag började organisera mig i kvinnojoursrörelsen för nästan ett årtionde sen pratade vi mycket om ”mäns våld mot kvinnor”. Den termen var viktig för att belysa just könsaspekten. I dag pratar vi om relationsvåld, eller partnervåld, eller våld i nära relationer. Det är bra, för i dag är kvinnojourernas kompetens och kunskap kring våld i samkönade relationer, hedersrelaterat våld, våld mot kvinnor i missbruk och våld mot djur mycket mer specifik. Förövaren är inte alltid en man/pojkvän och den våldsutsatta inte alltid en kvinna, det är viktigt att veta när man möter människor som är utsatta för våld. Men det är lika viktigt att komma ihåg att i de allra flesta fallen är förövaren en man och offret en kvinna.

I början av mitt feministiska engagemang brände anarkafeminister ”Studio Annabilar”, kastade sten och protesterade utanför porrbutiker, slogs på demonstrationer och var allmänt högljudda å jävliga. Det var fantastiskt inspirerande! Frågorna om kvinnors livsutrymmen fick ett proportionerligt uttryck. Det var sjukt viktigt å handlade många gånger om liv och död. Sen hände något som gjorde att många utåtagerande militanta och radikala krafter drogs tillbaka. Jag vet inte varför, om repressalierna blev för hårda, backlashen för ihållande? I vilket fall fortsatte jag och många med mig att jobba för att förändra. Jag engagerade mig i en kvinnojour för att stötta kvinnor som varit utsatta för våld.

En form av aktivism

Kvinnojoursarbete är i allra högsta grad en form av aktivism. Där organiseringen utgår från de människor som är berörda, genom att lyssna till deras berättelser. Där problemen finns, hämtas kunskapen som formar rörelsens praktiska och ideologiska politik.

Men det är en aktivism som inte handlar om att synas å höras högst å mest. Kvinnojourerna varken syns eller hörs särskilt mycket, förutom när arbetet ska kritiseras eller svartmålas.

Det har blivit tydligt för mig de senaste åren, hur enorma samhällsproblem som våld i nära relationer får mindre och mindre plats på den aktivistiska agendan. Det är ingen ”fräsch” politisk fråga. Många vill hellre roa sig på burleskklubb, läsa genusvetenskap eller diskutera på identitetspolitiska frågor. En slags semipolitisk form av personlig utveckling. Å förstå mig rätt, det är viktigt att må bra i sig själv och ha roligt, men som aktivister bör vi organisera oss och slå hårdare. Många gånger får jag en känsla av att folk är rädda för könskrig. Att vi vill komma bort från allt som tidigare tenderat till att dela upp människor i kategorier. Trots att hela världen än i dag är skarpt uppdelad i det som Simone de Beauvoir på 40-talet benämnde det första och andra könet, är det ändå bortom kön många strävar. Vi är många som är överens om att könet inte är förutbestämt utan formbart. Att vara kvinna skulle kunna innebära allt möjligt eller inget alls. Men den övertygelsen borde aldrig användas som ursäkt för att inte se det som faktiskt sker. För många män utövar våld mot kvinnor.

Blodet kallar

I filmen ”Blood Calls You” berättar Linda om hur hon träffar Alexis, i samma stad där hennes föräldrar träffades och blev kära trettio-någonting år tidigare. Det är en berättelse om det som kallas kärlek.

Om Lindas kubanska mamma och hennes svenska pappa som blir häftigt förälskade. Om Linda som växer upp i Sverige, åker till Havanna för att uppleva platsen där hennes existens tog sin början och själv blir häftigt förälskad. Och när Linda går ännu längre tillbaka i tiden hittar hon en mormor och en mormors mor, som även de utsattes för våld och terror av männen de levt allra närmast. Detta vävs samman med Lindas liv. Två veckor efter att Alexis och hon flyttat ihop slår han henne för första gången. Linda vill, precis som de allra flesta som utsätts för detta, hitta en förklaring. Hur kunde det ske?! Hon ringer upp sin pappa som hon inte träffat på många år, och ber att få intervjua honom.

offer. Intervjun avslutas med att pappan brister ut i tårar, känslorna tar över och han är förkrossad. Men inte över vad han utsatt Lindas mamma och sina barn för, utan över vad han själv anser sig ha blivit utsatt för - Lindas mamma slog nämligen tillbaka.

Blood Calls You berättar den viktiga historien om hur det ofta blir, trots att kvinnor anmäler (vilket långt ifrån alla vågar eller orkar). Trots domar, fängelse, besöksförbud och järngaller för fönstren till bostaden, blir inte Linda fri från Alexis. Han förstör hela hennes liv, för att han inte klarar av sitt egna. Det blir tydligt hur rättslös en person i denna situation är. Trots en

Att se våldet och förstå det innebär automatiskt ett ansvar, då är det alltid lättare och billigare att inte vilja se eller förstå.

Det som är otroligt med denna film är att Lindas pappa faktiskt går med på att berätta, och för en gångs skull får vi en unik inblick i förövarens perspektiv. Väl medveten om att våld mot kvinnor är något allmänt oacceptabelt försöker Lindas pappa att förklara omständigheterna som ledde fram till att han använt våld mot den som han sa sig älska. Pappan är ångerfull och säger att detta beteende så klart är helt oacceptabelt. Men - för det finns alltid ett men - han vill inte ta på sig ansvaret för våldet, och i hans minne var det något som skedde vid ett fåtal tillfällen. Han är överhuvudtaget inte medveten om det psykiska våldet och terrorn han utövat, vilket oftast lämnar de mest svårläkta såren. Ju längre in i berättelsen han kommer förstår man att han i själva verket ser sig själv som ett

lång och envis feministisk kamp, kvinnojourernas hårda och engagerade arbete och en statlig jämställdhetspolitik kan en människa i dagens Sverige inte räkna med att få tillräckligt med hjälp och skydd när hon utsätts för denna typ av brott.

"Egenansvar" som backlash

Jag möter det dagligen på det skyddade boendet där jag arbetar. Pengar sätts alltid i första rummet och kvinnornas skyddsbehov kan alltid pratas bort av socialtjänsten med hänvisning till att individen själv har ett ansvar för sin situation, en retorik som är vanlig i dagens nyliberala Sverige. Och fortfarande är friande domar, trots tillräcklig bevisning, alltför vanligt, ofta med hänvisning till kvinnans bristande karaktär.

En arbetsdag för mig innebär inte sällan tjafs med soc om kostnader för skydd av utsatta kvinnor som soc inte vill betala. Ett segt rättsväsende som varken kan eller vill skydda, och kvinnor som är så knäckta och arga att de har förlorat all tillit till både människor och samhället. Att se våldet och att förstå det innebär automatiskt ett ansvar, så det är alltid lättare och billigare att inte vilja se eller förstå. När jag följer (feministiska) samhällsdebatter i olika forum kan det kännas som att jag kliver in i en parallell värld. Ingenstans finns den verklighet som jag möter varje dag, bara en massa tyckare utan verklighetsförankring. Detta ständiga "å ena sidan, å andra sidan" men aldrig någon som vågar erkänna sitt ansvar. På den senaste rättegången jag var med på, blev förövaren frikänd, trots avancerad bevisning som läkarutlåtanden, grannar som vittnade och foton på kvinnas blåslagna kropp och såriga ansikte. Kvinnan var "känd för att ljuga och överdriva", sa man, och hon hade dessutom en historia av missbruksproblem.

En anledning till att många inte förstår att kvinnojoursarbete är aktivism kan vara att vi har börjat förlita oss på att den statliga jämställdhetspolitiken sköter detta: finansierar kvinnojourer och lagstiftar. Så har den feministiska kampen mot våld i nära relationer på många sätt avradikaliserats. Som om feministiska rörelser inte behöver driva denna fråga längre!

Då kan det vara intressant att jämföra med kvinnojoursarbete på andra sidan jorden – i Indien. Där har kvinnor gått ihop och börjat försvara sig i Gulabi Gang, "De rosas gäng". Grundaren Sampat Devi Pam besökte Sverige i år och intervjuades i en

artikel i Arbetaren Zenit. Sampat är aktivist, i kropp och själ, i tanke, handling och känsla. Gulabi Gang började med en uppgörelse på ett fält, i en by i delstaten Uttar Pradesh. Sampat, som själv blivit bortgift som tolvåring, ser en man slå en tolvårig flicka han just äktat. Sampat ställer mannen till svars och kräver att han ska lyssna på henne. Mannen vägrar, han tycker sig ha rätt att bete sig så som han gör. Köpa ett barn och äga henne att ta ut all sin frustration och ilska på, och kalla det för äktenskap. När mannen vägrar lyssna på Sampat så slår hon honom, hon och en grupp kvinnor hon fått med sig misshandlar honom där ute på fältet. Och något händer.

De rosas gäng

Idag har Gulabi Gang över 170 000 medlemmar och de går alla klädda i rosa sari och bär en träkäpp som vapen. Snacket på byn efter händelserna på fältet gjorde att fler och fler anslöt sig till Sampat och hennes gäng och i dag utbildar de kvinnor i att skriva och läsa, och i hantverksarbete så de kan försörja sig själva. Att driva frågan om våld mot kvinnor i det indiska rättssystemet upplevde Sampat som lönlöst. När Sampat Devi Pam och hennes Gulabi Gang med sina träkäppar visar på att de är beredda att använda våld (vilket de dock inte gör särskilt ofta) handlar det inte om öga för öga, tand för tand. Det är ingen handling för hämnd, det är en handling för rättvisa och omstrukturering av makt!

Detta tror jag alla grupper som organiserar sig behöver göra, på ett eller annat sätt. Ta makten -och använda den. När det gäller våld i nära relationer kan vi nu, mycket tack vare de senaste årens utveckling inom genusteori, sätta ord på och inkludera såväl kamp mot våldet och ett synliggörande av maktstrukturer som de heteronormativa system som styr våra relationer och hur vi organiserar samhället.

Bli en maktfaktor

Men feminismen finns inte främst i ett ord, en diskurs eller en internetdiskussion. Feminismen finns här. I det praktiska arbetet för förändring. Det är viktigt att feministiska aktivister fortfarande driver denna kamp. Vi är den progressiva makt som kan leda till förändring. Kvinnojourerna går på knäna, det gör allt de kan för att kunna erbjuda skydd, råd och stöd så att kvinnorna överlever och så småningom börja leva igen. På kvinnojourerna finns också all den kunskap som behövs för att veta var felet ligger. Här finns tusentals och åter tusentals kvinnors berättelser om våldet och om männen som vägrar ta ansvar för våldet, ibland genom att hävda sin rätt att utöva våld men oftast genom att ständigt framhäva sitt perspektiv som alltför ofta ges företräde. Och berättelserna om ett samhälle där pengar och makt alltför ofta ger rätt.★

Feminism finns här. I det praktiska arbetet. Vi är den progressiva makt som kan leda till förändring.

__Lea Honorine__ ingår i Brands redaktionskollektiv och arbetar på en kvinnojour i Stockholm. Mer info om __Gulabi Gang__ finns på www.gulabigang.org

F som i flyktlinje

Flyktlinje

Jag kanske flyr, men medan jag flyr letar jag efter ett vapen. *(Deleuze och Guattari)*

Flyktlinje II

Till en stad i norr
tog jag mig för att arbeta
Jag lämnade mitt liv
mellan Ceuta och
Gibraltar
Jag är ett streck i havet
Ett spöke i staden
Mitt liv är förbjudet
Säger makthavarna

Ensam vandrar jag med min sorg
Ensam bär jag mitt straff
Att fly är mitt öde
För jag saknar papper
Förlorad i hjärtat
av det stora Babylon
de kallar mig papperslös
Jag är lagbrytaren
(Mano Chao, Clandestino)

Inre gränser

Hur sammankopplade våra olika mekanismer för kontroll av rörelse är blir extra tydligt när vi ser hur samma system som används för att kontrollera att endast de som har råd med avgifter (i exempelvis kollektivtrafiken) rör sig inom staden, även används för att kontrollera att bara de som är medborgare i ett land rör sig inom dess gränser. *Fort Europa* byggs inte bara genom murar runt EU, utan även genom att SLs: kontrollanter används för att jaga papperslösa. Huruvida SJ:s drag att kräva legitimation för tågresor även kommer användas för att kringskära papperslösas möjlighet till förflyttning inom Sverige återstår att se. *(Planka.nu: Trafikmaktsordningen del tre: Spärrar och gränser)*

Fysiska gränser

Varför har de byggt alla dedär kullerstensmurarna, undrade Joxaren (Snusmumrikens pappa). Stänger de in nån eller blir man utestängd? Vart har allihop tagit vägen förresten? *(Tove Jansson, Muminpappans memoarer)*

Om Berlinmuren stod det något varje dag i tidningarna och det talades om den i radio och på tv. Från morgon till kväll läste vi, såg vi, hörde vi: Skammens mur, den skändliga muren, järnridån… Till slut föll den muren och det var rätt och riktigt. Men andra murar restes i världen och de byggs fortfarande. Trots att de är mycket längre än Berlinmuren sägs det mycket lite eller ingenting alls om dem. Det talas mycket lite om den mur som USA håller på att bygga vid gränsen till Mexiko och mycket lite om taggtrådsstängslen runt Ceuta och Melilla. Mycket lite sägs om muren på Västbanken, som befäster Israels ockupation av palestinsk mark och kommer att bli femton gånger så lång som Berlinmuren, och ingenting, absolut ingenting alls, sägs om den marockanska mur som befäster Marockos ockupation av Västsahara och som är sextio gånger så lång som Berlinmuren. Hur kan det komma sig att en del murar talar så högt medan andra är så tysta?" *(Eduardo Hughes Galeano, Dödssynder i den upp och nedvända världen)*

Krigsmaskin

En "*krigsmaskin*" är det kampprojekt som uppkommer för att övervinna ett hinder, ta sig runt en gräns, öppna en flyktlinje, undergräva statens makt eller smita undan lagens långa infångande armar. Att likt boxaren *Muhammed Ali* veta när man ska *"sväva som en fjäril, sticka som ett bi"*.

Krigsmaskin II

Till den här parken kom nu Snusmumriken med lilla My i fickan. Han smög sig runt staketet och tittade in på sin gamla fiende parkvakten. Vad tänker du göra med honom? frågade lilla My. Hänga honom, koka honom eller stoppa opp honom? Skrämma honom! sa Snusmumriken och bet hårdare i pipan. Det finns bara en som jag tycker riktigt illa om, och det är den här parkvakten. Jag tänker riva ner alla plakat om saker som är förbjudna! … I hela sitt liv hade Snusmumriken längtat efter att få dra ner skyltar som förbjöd honom allt han tyckte om, och nu darrade han av iver och förväntan. Han började med "Rökning förbjuden". Sen angrep han "Förbjudet att sitta i gräset". Därefter flög han på "Det är förbjudet att skratta och vissla", sen åkte "Förbjudet att hoppa jämfota" all världens väg. *(Tove Jansson, Farlig midsommar)*

Virtuella gränser

November 2003 lanserade Europeiska rådet begreppet *"virtuella havsgränser"* för att komma tillrätta med svårigheten med att kontrollera haven. Den generella frihetsprincipen som rått på allmänt vatten, snarare än att dela upp den mellan staterna, betydde bokstavligen att havet var en allmänning och fritt rum som tillhörde och kunde användas av alla. Nu kan istället varje fartyg som misstänks för att transportera illegala migranter ses som en "virtuell gräns" och utsättas för kontroller med den mest avancerade militära tekniska hjälpmedlen. … Detta exempel visar på hur gränser inte bara utgörs av fysiska hinder, utan blir allt mer "virtuella" och sprids över rum som tidigare betraktats som "fria". *(Frassanitonätverket, No Bordernätverket)*

Släta och räfflade rum

En av Statens grundläggande uppgifter är att räffla det rum över vilket den regerar eller att använda *släta rum* som kommunikationsinstrument i det *räfflade rummets* tjänst. Det är en vital angelägenhet för varje Stat att inte bara besegra *nomadismen*, utan också kontrollera *migrationer*, och mer allmänt etablera en zon av rättigheter över ett helt ”yttre”, över alla de flöden som genomkorsar ekumenet. Efter bästa förmåga strävar Staten efter att fånga in flöden av alla typer, populationer, varor eller handel, pengar eller kapital. … Detta är varför Paul Virilios hypotes är viktig när han visar att *”Statens politiska makt är polis, polis, det vill säga styrning av det offentliga vägnätet”*, och att *”stadens portar, dess skatteuppbörder och tullar, är barriärer, filter för massornas fluiditet, mot de migratoriska hoparnas penetrationskraft”*… Och varje gång som en operation riktas mot Staten – olydnad, upplopp, gerillakrig eller en revolutionär handling – kan man säga att *krigsmaskinen* har återuppstått, att en ny nomadisk potential har uppträtt, åtföljd av ett återskapande av ett slätt rum eller ett sätt att vara i rummet som om det vore slätt. … Det är i denna mening som Statens svar mot allt som hotar att gå bortom den består i att räffla rummet. Staten bemäktigar sig inte krigmaskinen utan att ge även den formen av relativ rörelse: detta var fallet med *fortet* som modell för reglering av rörelse, fortet som var just det hinder nomaderna stötte mot. *(Deleuze och Guattari, Traktat om Nomadologin, Mille Plateaux)*

Resande I

Baby this town rips the bones from your back,
Its a death trap, it's a suicide rap
We gotta get out while were young
`cause tramps like us,
baby we were born to run
(Bruce Springsteen, Born to run)

Gränsöverskridande

Migranter är inte bara en bieffekt av den globala kapitalismen: de är aktiva aktörer i en fri rörelse som utgör en omstörtande kraft gentemot nationalstaternas suveränitet… Att bara framställa nationella och övernationella gränser som redskap vars enda funktion är att stoppa oönskade migranter är missvisande, eftersom man då misslyckas både att förstå migration som en social rörelse och att ta hänsyn till kampen mot gränserna. Huvudfunktionen för den globala gränsregimen och migrationskontrollstrategierna är inte att bara utestänga folk, utan snarare att styra över deras handlingar och beteenden i rummet, vilket ger upphov till ett system av selektiv inkludering genom illegaliserandet av migranter. Gränser tillskriver folk olika uppdelade sociala, politiska och legala rum, och de sträcker sig både inåt och utåt genom nationella och övernationella territorier. Utvisningar och flyktingförvar utgör ett differentierat rättssystem inriktat på att reglera utlänningars handlingar utanför de medborgerliga rättigheterna och lagarna. … Förstörelsen av gränserna är inte en politisk utopi, det är en kamp som migranter för varje dag när de erövrar Fort Europa … och när de kämpar för sina sociala, politiska och civila rättigheter.
(Frassanitonätverket, No Border-nätverket)

Resande II

Haver so ofta förmant klerkeriet att sig icke befatta med det onda folket, hos dem är ingen kristendom. De hava ej heller någon rättvis näring, utan de leva av lögn och bedrägeri, stöld och rov, trolldom och av sådant de kan lura folk med, och det just därför att de icke vilja arbeta utan bara driva omkring i landet, lata och fåfänga, menig man till tunga och övervåld.
(Ärkebiskop Laurentius Petri 1560)

Drivande

Bland de olika situationistiska metoderna finns drivandet (*derive*), en teknik för att röra sig genom varierande atmosfärer. Drivandet medför ett lekfullt-konstruktivt beteende och uppmärksamhet på psykogeografiska effekter, vilket skarpt skiljer det från resor eller promenader enligt de ordinära begreppen. I ett drivande släpper en eller flera människor under en viss period sina vanliga motiv för att röra sig, att handla, sina relationer, sitt arbete och sina fritidssysselsättningar, och låter sig ryckas med av terrängens dragningskrafter och de möten de finner där. Slumpelement är mindre avgörande än man skulle kunna tro; ur drivandets synvinkel har städer en psykogeografisk kontur med konstanta strömmar, grund och virvlar som å det bestämdaste hindrar en från att äntra eller lämna vissa zoner. *(Guy Debord, Drivandets teori, ur Internationale Situationniste nr 2, 1958)*

Svärmande

När ett utspritt nätverk attackerar, omsvärmar det sin fiende: det verkar som oräkneliga självständiga styrkor slår till från alla riktningar vid en viss punkt och sedan försvinner de tillbaka in i miljön. Från ett utomstående perspektiv beskrivs nätverksattacken som en svärm, eftersom den verkar vara formlös. Eftersom nätverk inte har något centrum som ger order, antar de som bara kan tänka i termer av klassiska organisationsmodeller att det inte finns någon organisation alls – de ser bara spontanitet och anarki. Nätverksattacken framstår som en flock fåglar eller svärm insekter i en skräckfilm, en mängd av hjärndöda angripare, okända, obestämbara, osedda och oväntade. Men om man betraktar det inifrån ett nätverk, kan man se att det verkligen är organiserat, rationellt och kreativt. Det har en svärmintelligens. *(Hardt och Negri, Multituden)*

Love Källman, Mathias Wåg

Storma Fort Europa

Illustration: Marcus Nyblom

Europas gränsmurar höjs men de sprids även ut och blir mer diffusa. Genom att kasta över ansvaret för gränsbevakningen på länder utanför Europa, har EU hittat ett fiffigt sätt att avskaffa asylrätten.

Det kom att kallas ”Stormningen av Fort Europa”, som titeln på en Hollywoodfilm. Hundratals personer vällde ut ur skogsbrynen och reste sina självbyggda stegar av skogsgrenar mot de tre meter höga stängslen. Natten den 29 september 2005 öppnade de spanska gränsvakterna från *Guardia civil* eld och fem personer stöp över taggtrådsstängslen. Följande dagar sköts ytterligare sex personer ihjäl. Sedan ytterligare sex. Utanför stängslen brände Marockos kungliga armé de tältläger där tusentalet afrikanska migranter samlats med förhoppningar om att kunna ta sig in i Europa. Tillfälliga tältläger, som med tiden hade blivit alltmer permanenta, och som de marockanska myndigheterna ditintills sett på mellan fingrarna. De migranter som armén lyckades fånga in sattes på bussar och kördes ut i öknen, i ingenmanslandet mellan Marocko och Algeriet.

De två förskansade spanska städerna Ceuta och Melilla är märkliga platser. De är enklaver som ligger på marockanskt territorium, som en kolonial kvarleva men också en experimentell zon, som Europas frontgräns mot Afrika. Här har EU bedrivit pilotprojekt med de första flyktingförvaren utanför den europeiska kontinenten. Städerna befinner sig mitt i ett människoflöde, där smuggling, den svarta marknaden och maffian spelat en betydande roll för enklavernas ekonomi.

Incidenten vid Ceuta blev en väckarklocka för den marockanska studentrörelsen. Föreningen *Association Beni Znassen pour la Culture, le Développement et la Solidarité* (ABCDS) skyndade sig ut med filtar och förnödenheter till lägren i skogen. Studenterna började med rådgivningsverksamhet för flyktingar. När 500 migranter året efter greps försökte studenterna genomföra koordinerade blockader av bussarna.

– Vi misslyckades eftersom staten avlyssnade oss, berättade Hicham Baraka på No Borderträffen i Istanbul sommaren 2010. De stora massutvisningarna skedde oftast i samband med ett EU-möte för att visa på handlingskraft och igengälld få ekonomiskt stöd.

Tranquilo

Trots dessa stora, spektakulära utvisningar är det de dagliga småskaliga konflikterna som är värst, menar Hicham. I Marocko och Algeriet har migration kriminaliserats. Migranter nonchaleras för det mesta, men grips på måfå och släpps i ingenmanslandet mellan Algeriet och Marocko. Sedan skickas de pingpong mellan de två länderna, eftersom det inte finns något gemensamt ramverk och inget land vill ta emot ”den andres” flyktingar. De femtontal läger som växt fram i gränszonen fungerar enbart genom humanitär hjälp och välgörenhet från de boende i gränsstaden Oujda.

De olika flyktinglägren som ersatt de utanför Ceuta och Melilla är mobila. De flyttar ofta runt beroende på dagssituationen och letar efter lugna platser, så kallade *”tranquilos”*. Just i Marocko är självorganiseringen stor hos de olika flyktinggrupperna. Inom en tranquilo samlas vanligen folk från samma nationalitet, men de olika flyktinggrupperna och olika tranquilos håller kontakt med varandra. Om ett läger i en tranquilo utsätts för en polisräd varnar de boende där de andra lägren som då hinner byta plats och leta upp nya tranquilos. När det blivit svårare att ta sig båtvägen rakt mot Spanien på grund av gränsbyrån Frontex patrullering, tar sig flyktingarna längre ut på internationellt vatten i små gummibåtar, för att komma runt gränsbåtarna.

– Det är först nu som smugglingen mot pengar växt fram, eftersom de enklare flyktvägarna in i Europa har täppts till, säger Hicham.

Traffickinglagar används dessutom mot all form av solidaritetsarbete. Hicham berättar att de studenter som arbetar med migranter har utsatts för kriminaliseringskampanjer och åtalats anklagade för att underlätta illegal invandring in i EU. Asylhjälp likställs med flyktingsmuggling och trafficking.

Afrikaplanen

Vid Gibraltars sund skiljer bara någon mil mellan kontinenterna Europa och Afrika. Här har porten in till Europa funnits för många människor på flykt. En inträdesväg som förvandlats till en högsäkerhetsport

för att de senaste tio åren stängas helt. I mitten av 2000-talet började Spanien utveckla sin Afrikaplan för att stänga gränserna. Målet var att få transitländerna, de länder som flyktingar behövde passera på väg in över de europeiska gränserna, att stoppa migrationen redan där och skicka tillbaka de flyende till sina ursprungsländer. På Spaniens initiativ slöt EU avtal med först Marocko 2004 och sedan de västafrikanska kustländerna Senegal och Mauretanien 2006 för att hindra flyktingströmmarna över Gibraltar och Kanarieöarna. Spanien bedriver tillsammans med dessa länder gemensam kustbevakning längs 1 300 kilometer av den västafrikanska kusten och har finansierat kustbevakningsbåtar, helikoptrar, polisiär träning samt byggandet av checkpoints och gränsstationer. Gränsaktionen kallas *Operation Hera II* och koordineras av EU:s gränsbyrå Frontex. De senaste åren har 100 000 människor flytt från Afrikas horn norrut. Flyktinglägren i Kenya är överfulla. När Algeriet, Tunisien och Marocko stängdes som transitländer sökte sig flyktingarna i stället upp mot Libyen.

Stängs en väg öppnas en annan

I augusti 2007 plockade de tunisiska fiskarna Mohammed El Heide och Morhada upp 44 skeppsbrutna från Sudan och Eritrea i Medelhavet. Den närmaste hamnen var den lilla italienska ön Lampedusa mellan Sicilien och Libyen. I stället för att hjälpa de nödsatta greps alla av gränspolisen och de tunisiska fiskarna misstänktes för människosmuggling. De afrikanska flyktingarna hade efter vägen via Gibraltar och Kanarieöarna i allt högre grad ställt om kursen mot Sicilien och Malta. När en väg täppts till har andra öppnats. Att skaffa sig kontroll över Medelhavet blev därigenom en av Frontex huvuduppgifter, havszonen mellan Malta, Italien och Libyen var 2007-2008 en av Europas ”hotspots” med en 80 procentig ökning av irreguljära flyktingar. Dödstalen utanför Siciliens kust steg från sammanlagt 556 år 2007 till 642 år 2008, medan de gick ner utanför Spanien. Flyktinglägren på Lampedusa och Sicilien var överfulla. Amnesty International, Rädda Barnen och Läkare utan gränser protesterade alla mot åsidosättandet av de mänskliga rättigheterna på Lampedusaförvaret.

Revolten i Lampedusa

I slutet av januari 2009 hölls en antirasistisk manifestation utanför Lampedusas flyktingförvar. Situationen hade då blivit ohållbar på insidan. Tvåtusen personer hade pressats ihop i det provisoriska flyktingförvaret som hade maxgränsen 850 personer. När migranterna hörde talas om demonstrationen flydde de ut från förvaret och tog sig förbi polisavspärrningarna för att kunna delta. Efter manifestationen återvände de tillbaka in i förvaret. Men nu togs låset bort. Några veckor senare bröt en revolt ut i förvaret. Trehundra tunisier gick i hungerstrejk när de fick reda på att de flesta av dem skulle utvisas. Under upploppet brändes byggnaden ner. Det krävdes en insats med tusen poliser och mängder med tårgas för att stoppa oroligheterna. Mediernas intresse var nu på topp. Till och med svenska dagstidningar skickade ner reportrar för att berätta om situationen på förvaren.

Italien löste dilemmat genom att i augusti 2008 sluta bilaterala avtal med överste Muammar al-Gaddafi. Därefter påbörjades massdeportationer av ickeidentifierade flyktingar till militariserade läger i Libyen. Året efter följde Berlusconi-regeringen upp med ett säkerhetspaket som kriminaliserade att vara papperslös invandrare i Italien. Det mediala strålkastarljuset slocknade, och frågan var ur världen.

Trehundra tunisier gick i hungerstrejk när de fick reda på att de flesta av dem skulle utvisas. Under upploppet brändes byggnaden ner.

Spaniens och Italiens avtal ser liknande ut. Staterna erbjuder ekonomiskt stöd till gränskontroller mot att deras egna företag får bygga kontrollerna och träna gränspoliserna. Bilaterala frihandelsavtal, öppna gränser för handel och varor, knyts samman med avtal om stängda gränser för människoflöden.

Europas huvudentré

De senaste två åren har i stället den stora oreglerade flyktingströmmen in i Europa flyttats och går nu via Turkiet till Grekland, mellan 75-85 procent av alla som tar sig ”illegalt” in i EU kommer den vägen. Frontex genomför nu sin största operation för att försöka täppa till den grekiska gränsen. Andelen som ges asyl är låg, bara 0,04 procent får asyl i första instans. I stället klassas de flesta som ”ekonomiska flyktingar” och hotas med utvisning. Förutom gränspatrulleringen är Frontex stora uppgift i Grekland att se till att alla ankomna migranter identifieras och registreras, så att de inte kan fortsätta in i Europa och söka asyl eller uppehållstillstånd i ett annat EU-land. Situationen på de grekiska flyktingförvaren, som skulle vara en temporär lösning har kommit att få en alltmer varaktig karaktär, men utan några tydliga ramverk. Tidigare kunde en migrant hållas tre månader för registrering, men oftast är nu tiden sex månader – eller längre om personen inte samarbetar. Det som reglerar hur lång tid man kan sitta är snarare hur fullsatta förvaren är.

Trots att migranter som anlänt via Grekland ska skickas tillbaka dit, vägrar många europeiska länder – däribland Sverige – att utvisa flyktingar till Grekland på grund av de hemska förhållanden som råder på förvaren. Kritiken är hård, förvaren är överfulla, har brist på sjukvård och dålig hygienisk standard, saknar legala ramverk och ”standardprotokoll” för hur migranter ska behandlas. Revolterna på förvaren har avlöst varandra de senaste åren. Ofta slutar de på samma sätt. Efter mycket kritik stängs förvaret ner och några av migranterna släpps så att trycket minskar, sedan efter några månader körs förvaret i gång igen.

Sommaren 2009 hölls ett No Borderläger på ön Lesbos, en av huvudankomstöarna i Egeiska havet. Aktivistlägret sammanföll med en hungerstrejk bland migranterna som satt på det ökända förvaret Pagani. Frontex använde ön som hamn för *Operation Poseidon*, som under 2008 stoppade 22 000 migranter från att ta sig till Grekland. För att störa Frontex kustbevakningsskepp tog aktivisterna till gummibåtar och blockerade hamnen. I hamnen satte de upp ett eget välkomstcenter, som på bara några dagar kom att drivas självorganiserat med flyktingar från Afganistan, Irak och Somalia. För de lokala myndigheterna i en annars så sömnig turistort kom aktivisterna till ön väldigt olägligt. Att samtidigt hantera 500 No Border-aktivister, 1 000 migranter i förvaret och dessutom klara av medieuppmärksamheten när videofilmer om missförhållandena smugglades ut och hamnade på Youtube blev för mycket. Myndigheterna höll efter No Borderlägret Paganiförvaret nedstängt i två månader för omorganisering. Migrantprotesterna fortsatte ändå när det öppnade igen. I oktober 2009 tände flyktingar eld på sina sängar i protest mot behandlingen. No Border-nätverket driver nu en permanent infopoint i Lesbos huvudort Mytilene.

Europas slaskhink

Att lösa problemen för Grekland på samma sätt som för Spanien och Italien har visat sig svårare. EU försöker genom Frontex att integrera Turkiet i gränskontrollen, som de gjort med de afrikanska länderna. Men hindren har varit många: Turkiet har inte haft en koordinerad gränsstyrka, utan bevakningen har sköts parallellt av militären, polisen och tullen. Turkiet har också haft svårt att se varför de ska ta över ansvaret för gränspatrulleringen och migrationen till EU. De har varit skeptiska till att bli EU:s ”slaskhink”. Det har inte förbättrats av att Grekland genomfört illegala deportationer, där migranter samlats in på gatorna, fått sina ansökningar sönderrivna och skickats tillbaka utan överenskommelse med Turkiet.

Flyktingpolitiken har blivit en viktig påtryckningsfråga när Turkiet ansöker om medlemskap i Europeiska unionen. Ett avtal har nu börjat gälla mellan Grekland och Turkiet, om gemensamma gränspatrulleringar och vilka länder Turkiet som transitland är skyldiga att ta tillbaka flyktingar från. Turkiets nya utlänningslag ser nu precis ut som EU:s.

De turkiska flyktingförvaren kallas *”gästhus”*, och ligger mitt i städerna. Få tänker ens på att de ligger där, om det inte vore för att antirasistiska demonstrationer blivit en allt vanligare syn utanför dem. Organisationen *Migrant Solidarity Network* har funnits i ett år.

– Migration har varit en ickefråga i Turkiet. Vi försöker nu bryta osynligheten kring migranternas situation, berättar Clemence Durand på No Borders möte i Istanbul sommaren 2010.

Hon menar att för många har tillståndet som *”transit”* i Turkiet alltmer kommit att bli en permanent livssituation, många migranter fastnar där på väg till Europa. Till skillnad från Marocko finns ingen självorganisering bland migrantrörelser i Turkiet.

Externalisering

EU:s säkerhetsmyndighet för att hantera de yttre gränserna Frontex grundades 2004 som ett ”pilotprojekt” mot den märkliga sammanklumpningen ”terrorism, organiserad brottslighet och migration”. Migration påstås i den officiella retoriken ha samma rötter som terrorism och organiserad kriminalitet, att allt handlar om organiserade nätverk för smugglande och dealande. Men kvalitativt och kvantitativt är det nästan enbart migration Frontex arbetar med. Verksamheten består av underrättelseverksamhet, riskanalys och träning.

– De grekiska flyktingförvaren hårdprioriteras av Frontex, eftersom det är hit migranterna kommer först. Att identifiering och registrering fungerar här är därför viktigt för hela EU. Frontex gömmer sig bakom att bara vara teknisk support och ha en rådgivande funktion. Men de förändrar i praktiken hur gränserna sköts, säger Yorgos Maniatis från No Border-kampanjen *FrontExplode* i Grekland.

Steg för steg håller EU:s gränskontroller på att externaliseras, placeras utanför EU:s gränser. Ansvaret skjuts över på transitländer utanför EU:s territorium, exempelvis Marocko och Libyen, som många asylsökande har som sista anhalt innan de kommer in i EU. I EU:s femårsplan om migration diskuteras partnerskap med transitländerna. Genom upprättandet av bilaterala avtal lovar EU ekonomiskt stöd och handelsavtal, mot att de angränsande länderna skärper sina gränskontroller – med EU:s och Frontex stöd och utbildning. Det som utbyts i dessa partnerskap är åt ena hållet tvång på att ta tillbaka asylsökande som EU inte vill ha och hårdare gränsbevakning – mot att få vara en del av EU:s fria handelskartell. När man pratar om att Unionen hjälper dessa länder att bygga upp sin infrastruktur har det hittills rört sig om att införa radarsystem som ska göra det lättare för transitländerna att upptäcka flyktingar. Detta med pengar från EU:s biståndsbudget. Samtidigt som EU-länder sätter stopp för deportationer till Grekland på grund av det inhumana flyktingmottagandet, fortsätter EU:s samarbeten med transitländerna, där det enda som är gränslöst är våldet mot flyktingar.

– Man låter andra länder sköta det smutsiga jobbet åt EU, på så sätt stoppar man migranterna innan de ens når EU, säger Yorgos Maniatis från FrontExplode.

Länder som EU tidigare kritiserat för bristande demokrati och att inte respektera de mänskliga rättigheterna har nu blivit attraktiva samarbetspartners i gränshantering. Marocko är en ”exekutiv monarki”, som dessutom ockuperar Västsahara. Libyen har aldrig skrivit under Genèvekonventionen om flyktingars rät-

Migration påstås ha samma rötter som terrorism och organiserad kriminalitet, att allt handlar om organiserade nätverk för smugglande och dealande.

LE JOUR

tigheter. FN:s internationella flyktingkommissariat UNHCR kan inte arbeta fritt i Libyen. Landet är stängt för medier och en granskning av migranternas situation i lägren är omöjlig. Turkiets bergsgränser mot Irak och Iran, det vill säga Kurdistan, är en militariserad zon, i praktiken en låg-intensiv krigszon.

De övergrepp mot mänskliga rättigheterna som Turkiet kritiserats för och som setts som en belastning när landet söker medlemskap i EU, ses samtidigt som praktiska och utnyttjas av EU när gränshanteringen förflyttas till Turkiet. De senaste tjugo åren bedöms det att 15 000 personer dött i EU:s ”krig mot migrationen”. Nu skjuter man över ansvaret på EU:s gränsländer och placerar flyktingförvaren och gränspatrulleringen i Libyen, Marocko, Turkiet, Ukraina, Mauretanien och länder ännu längre bort som Libanon och Senegal. Dessa externa samarbetspartners för EU:s gränspolitik skapar en stor legal gråzon som gör massavvisningar möjliga och förvandlar FN:s deklarationer om asyl, flyktingar och barnkonventionen till tomma rättigheter som bara finns på papper. Externaliseringen ”löser” de juridiska problemen kring mänskliga rättigheter.

Internalisering

En expansion av förvar har samtidigt skett även i Europa. Enligt Migreurop-nätverket så har EU i dag 250 läger med kapacitet att hålla över 32 000 personer. Gränserna går inte bara runt EU, utan skär även rakt igenom unionen. Det finns en förstärkt yttre territoriell gräns, men även en inre, mer diffus kontrollapparat. Den Europeiska unionen går att se som tre cirklar, med en inre cirkel av de bestående av de ”gamla” kärnländerna som är ekonomiskt starkast, en mellancirkel med de nya medlemsländerna från forna Östeuropa, samt en yttre buffert med yttre transitländer tillknutna genom bilaterala avtal. Cirklarna innebär en hierarkisk distribution av rättigheter och en serie av stegvisa gränser, även inom det europeiska medlemskapet. EU-medborgare från Tyskland och Frankrike är värda mer än medborgare från Bulgarien eller Rumänien. De olika medlemsländernas ekonomiska och politiska makt återspeglas även internt inom EU, i hur medborgarna ges rättigheter, exempelvis avseende rörelsefrihet. Rumänien och Bulgarien har nu som första EU-medlemsländer nekats att gå med i Schengen, EU:s passunion – eftersom ett medlemskap skulle innebära fri rörlighet för romer i Europa. Längst ner på denna rättighetsskala finns de miljoner papperslösa som bor i EU och nekas rättigheter, eftersom en legal invandring i praktiken blivit omöjliggjord.

Stockholmsprogrammet

Det land som gått i spetsen för att institutionalisera de praktiker som Spanien och Italien provat fram är Sverige. Under det svenska EU-ordförandeskapet hösten 2009 utvecklades Stockholmsprogrammet, EU:s femårsplan för ”yttre och inre säkerhet”. Under denna rubrik befästs sammanblandningen av flyktingar och ”internationell brottslighet och terrorism”. Den är en handlingsplan som legitimerar den allmänt utökade övervakningen och en agenda för förändringar som möljliggör en personregistrering av aldrig tidigare skådat mått. I Stockholmsprogrammet finns en dubbelhet inför behovet av migration. Å ena sidan är man tydlig med att man behöver arbetskraft till EU, å andra sidan läggs mycket resurser på att hålla asylsökande utanför, genom till exempel hårdare inre och yttre gränsbevakning. Med andra ord, EU ska själva kunna styra över migrationen och välja ut vilka människor (läs: arbetskraft) man vill ha. Nämligen de som blir lönsamma. Ju osäkrare tillvaro, desto mer lönsam. Det handlar inte bara om att hålla folk utanför, geografiskt, utan mer om att göra människor utvisningsbara. Det begrepp som ofta används är ”cirkulär migration”. Man vill ha folk som kommer hit och jobbar och sedan åker tillbaka, en form av ”frivillig” rättslöshet. Detta gör att EU alltid har tillgång till ny och frisk arbetskraft men aldrig behöver bli skyldigt att betala ut pensioner eller ta hand om personen om den blir sjuk. ★

Love Källman *är aktiv i nätverket Ingen människa är illegal.* ***Mathias Wåg*** *är ansvarig utgivare för Brand och driver bloggen Guldfiske.*

NoBorder*. Europeiskt nätverk som arbetar för rörelsefrihet, mot Europas gränser och gränsregimer. De organiserar sommarläger vid EUs gränser eller ansvariga institutioner för migrantärenden för att synliggöra deras funktion. Bedriver kampanjer mot EUs gränsbyrå Frontex, Stockholmsprogrammet, Dublin II. www.noborder.org*

FrontExplode*. Europeisk aktivistkampanj mot EUs gränsbyrå Frontex. www.frontexplode.eu*

Migrant Solidarity Network*. Turkisk organisation knuten till NoBorder. Bedriver kampanj utanför turkiska flyktingförvar. gocmendayanisma.org*

Migreurop*. Fransk paraplyorganisation med ett brett internationellt nätverk av migrantaktivister. www.migreurop.org*

Association Beni Znassen pour la Culture, le Développement et la Solidarité (ABCDS)*. Marockanska organisationen Föreningen Beni Znassen för kultur, utveckling och solidaritet bildades 2005. De bedriver humanitärt och rättsligt stöd till invandrare, flyktingar och asylsökande i nöd i gränsstaden Oujda och andra utsatta platser. www.abcds-maroc.org*

Ana Betancour

Rita om kartan underifrån

Gibraltars sund, en av världens mest hårdkontrollerade gräns. Men också ett ingenmansland med ett eget Indymedia. Gränsen kan inte stoppa samarbete över sundet.

Det är en av världens mest kontrollerade gränser. Gibraltars sund är en linje som delar två världar, här går gränsen mellan en av världens fattigaste kontinenter och en av världens rikaste. Gibraltars sund speglar som territorium i koncentrerad form förändringarna i vår samtid: globaliseringen, migrationen, gränsdragningarna, medborgarskapet. Som en fysisk och mental barriär, mellan legalitet och illegalitet, med sin övervakningsteknologi, informella bosättningar, illegala trafficking och lågintensiva krigsföring. Spanska statens 15 år som medlem i Schengenavtalet har satt sina spår. Effekterna ser man nästan inte vid första anblicken, men ingenstans blir gränsens banalitet mer tydlig än här. I vindsurfarparadiset Tarifa, ”vindarnas huvudstad”, är behandlandet av vågorna av illegala migranter längst kusten bara business as usual.

Hur kan man sammanbinda rörelser i ett av världens mest kontrollerade territorier? Kommunikation kan vara ett första steg. Men titta på Indymedia, den alternativmedia som växte fram med globaliseringsrörelsen efter Seattle. Varje land har sin egen sida, trots att det är ett globalt samarbete. Varför följer aktivisternas tänkande de nationella gränserna?

Indymedia Estrecho (*”Sundet”*) följer en annan logik. Indymedia Estrecho/Madiaq är ett nätverk av aktivister som är organiserade kring Gibraltars sund, det vill säga södra delen av Iberiska halvön och Maghreb. I Granada-området, Sevilla och Tarifa med omnejd finns olika ockupationer, direktaktionsgrupper och initiativ till stöd för de illegala migranter som tagit sig över det farliga havet vid Gibraltars sund. Mitt under den globala kampanjen mot Irakkriget i mars 2003 startade en grupp aktivister ett medianätverk från Sevilla. De skickade runt ett upprop om att grunda ett Indymedia för Gibraltars geografiska gränszon. Andra städer och nätverk hängde på, som Jerez, Malaga och Granada.

Inydmedia Estrecho har blivit en samlingsplats för alla initiativ som jobbar med gränsfrågan. Genom Estrecho underlättas kommunikationen mellan rörelser, solidaritetsarbete med flyktingar, information om rättigheter, asyl och gränspatrulleringar kan lätt spridas, samarbeten förenklas. Att överskrida gränserna och skapa ett kommunikativt utrymme som skulle kunna övervinna olika språk hade många svårigheter. Möten och workshops har hållits av Indymedia Estrecho i städer som Tangiers, Larache och Al Hoceima. Syftet var att inte bara fungera som ett redskap för alternativ information eller motinformation, utan även som ett faktiskt rum av biopolitiskt motstånd och produktion. På Tijuanas stränder har otaliga hackmeetings ägt rum, för att skapa bra kommunikationsstrukturer över gränsen. Informationsteknologi och kommunikation har blivit en del i skapandet av en ny definition av offentligt rum, en hybrid mellan det fysiska och virtuella rummet, ett sätt att tänka rummet på nya sätt och se vilka organisatoriska möjligheter som öppnar sig. Målet var att med stöd av Indymedia Estrecho bygga ett helt nytt territorium som förband båda sidorna av Gibraltars sund, det som i Marocko kallas Madiaq. ★

__Ana Betancour__ är mediaaktivist och konstnärlig professor på institutionen för arkitektur på Chalmers i Göteborg. __Indymedia Estrecho,__ estrecho.indymedia.org

2011

JUST NU ÄR VI SPECIELLT INTRESSERAD AV X-TRA BILLIG ARBETSKRAFT

INGA PAPPER INGA PROBLEM

Sanna Vestin

De utvisningsbara

Illustration: Henke Andersson

Det blir allt svårare att söka asyl, men samtidigt har det blivit färre som utvisas. Varför är det så? Det finns mycket pengar att tjäna på papperslösa.

Större delen av livet har jag arbetat i fabrik. Då, när jag första gången klev innanför grindarna för sådär 35 år sedan var fabriksgolvet redan en internationell plats. Arbetarna kom från Finland och Danmark men också från det som då hette Jugoslavien, från Grekland och Turkiet. De här människorna är utslitna nu. Jag är tacksam mot dem för att de byggde det här landet tillsammans med mig. Arbetarna rekryterades med löften om jobb och lägenheter från första dagen och på den tiden var löftena sanna. Nuförtiden när smugglare ibland ger liknande löften är dessa falska. På 60-talet fick jugoslaverna jobb direkt, Sverige behövde dem. När deras släktingar behövde tillflykt en generation senare under krigen på Balkan, då var de inte lika välkomna – och snackade de om jobb sågs det som bevis för att de inte var ”riktiga” flyktingar.

Numera handlar bilden av Sverige inte så mycket om arbete, utan mer om skydd, frihet och demokrati. Alla vet att Sverige har tagit emot fler asylsökande än de flesta andra västländer. Olyckligtvis är det inte lika välkänt att de flesta asylsökande som kommer till Sverige får avslag. Men arbetarna från avlägsna länder finns fortfarande här. Skillnaden är att nu kommer de på illegala vägar, de gömmer sig undan utvisningsbeslut och en del av dem har aldrig ens ansökt om uppehållstillstånd. Men de finns fortfarande här. En del gömda men de flesta jobbar, trots att det finns många regler och åtgärder för att deportera dem. Hur hänger det ihop?

Fort Europa

Första gången jag hörde det här resonemanget var på ett möte i början av 90-talet. Han som talade hette Nicholas Bush. Han hade varit med och startat en organisation som fortfarande finns och som heter Fortress Europe. Det var första gången jag hörde det uttrycket, Fortress Europe, alltså Fort Europa. Det Nicholas Bush föreläste om var EU och flyktingarna. Sverige var ännu inte med i EU och Schengen var inte uppfunnet men EU hade redan då en flyktingpolitik som inte var särskilt tilltalande. Flyktingfrågor behandlades inom EU i samma arbetsgrupper som narkotikasmuggling och internationell brottslighet. Det var hemskt att höra. Men Nicholas Bush sa lite oväntade saker. För det första påpekade han att de här restriktionerna mot flyktingar införs av alla länder i Europa, Sverige var inget undantag bara för att vårt land inte var medlem i EU. Det här var inte några bindande EU-regler; det var politikernas ambitioner oavsett EU-medlemskap.

För det andra påpekade han att EU-länderna, fast de vill hålla ifrån sig flyktingar, har en stor oreglerad invandring. För vem är det bra? Jo, för den arbetsgivare som vill ha billig arbetskraft och därför inte vill ge folk lagstadgade rättigheter. Och erkänns de som flyktingar får de ju en massa rättigheter! Det finns alltså mycket pengar att tjäna på papperslösa. Det lät som en konspirationsteori. Här i Sverige var det dessutom inte alls sant eftersom nästan alla som fått utvisningsbeslut faktiskt också skickades ut. Sverige hade koll och papperslös var inget man pratade om, annat än möjligen i samband med trafficking och illegal gränshandel.

Uppehållstillstånd

På den tiden handlade asyldebatten i Sverige väldigt mycket om flyktingskäl och avslag, inte så mycket om deportationerna som sådana. Det var helt naturligt eftersom om en person inte fick uppehållstillstånd så förpassades denne ur landet, det hängde tätt ihop. Om andra ville hindra en deportation, så måste de se till att personen fick uppehållstillstånd. Detta var effektivare än att sparka på flygplanet. I många andra länder sågs det nationella uppehållstillståndet mer som en registrering som medförde ett knippe rättigheter. Men det var ingen självklarhet att alla som bor i det egna landet har uppehållstillstånd – ungefär som med medborgarskap. När fungerar på det här sättet, blir frågan om uppehållstillstånd inte lika dramatisk men bestämmer sig staten för att deportera, då blir deportationerna det som diskuteras snarare än skälen för dessa. Paradoxalt

nog: ju fler papperslösa i ett land och ju fler som inte har uppehållstillstånd, men som ändå inte deporteras – desto större intresse för deportationerna när de väl sker.

Sedan början av nittiotalet har det hänt en del med EU:s flyktingpolitik. Med några års mellanrum har EU-ländernas ministrar antagit nya planer för sin gemensamma rätts- och säkerhetspolitik, alla mer

Kontrollpolitiken har alltså utvidgats. Men Sverige har inte blivit mer effektivt på att utvisa människor, tvärtom!

eller mindre högtravande om säkerhet och rättigheter. Det som hänt i verkligheten beträffande flykting- och invandringspolitiken är att gränskontroller och åtgärder mot illegal invandring har blivit mer och mer koordinerade och styrda av gemensamma EU-regler, vilket de absolut inte var på 90-talet. Men den andra sidan, möjligheterna att invandra och rättigheterna för asylsökande, har visat sig betydligt svårare att harmonisera. Det är fortfarande upp till varje EU-land att bestämma vilka skäl som ska duga för asyl och vilka som ska få invandra av andra skäl.

Visumtvång

De senaste åren har i alla fall ett antal direktiv antagits om minimivillkor för asylprocedurer och mottagande. De såg ganska bra ut från början men när de väl antogs hade de skrivits om på en så låg nivå att de knappast varit till nytta. Det finns till exempel ett direktiv om hur asylansökningar ska behandlas som kallas ”asylprocedurdirektivet”. Detta innehåller så många regler om undantag att direktivet egentligen blev ett regelverk för vilka asylsökande som inte ska ha några rättigheter.

Långt innan asylprocedurdirektivet blev klart så hade Fort Europas murar byggts upp med visumtvång som grundsten. Visumtvång betyder att det blev förbjudet att resa in från de flesta länder i världen utan att ha inresetillstånd i förväg. Problemet är att en person inte kan få visum för att söka asyl. Sen kom gränskontrollerna, fingeravtrycken, dataregistren, flygplatsagenterna och Dublinförordningen. Allt som hindrar människor från att resa hit spontant, på laglig väg.

Flyktinginvandringen minskade rejält förstås. Men efter några år kom flyktingar ändå, fast nu oreglerat, med smugglare. De som verkligen tjänat på Fort Europa, det är smugglarna. Nästa steg i EU-politiken kom alltså att bli kampen mot smuggling och så småningom, en lång rad försök att exportera gränskontrollen till länder utanför EU. Med bistånd, handelsavtal och visumlättnader i utbyte så skulle andra länder bygga upp gränskontroller och dessutom lova att ta tillbaka personer som blivit utvisade därifrån.

Men eftersom den spontana, oreglerade invandringen fortsatte kom motåtgärderna allt mer att handla om tvång mot dem som kommit hit. EU:s pågående femårsplan för rättsområdet kallas för Haagprogrammet. I Haagprogrammet ingår uppbygget av EU:s gemensamma gränsbevakning, Frontex, men också direktivet om EU-regler för utvisningar och återsändande. Vi har fått se allt mer av förvarstagande och deportationer även i länder som tidigare inte brytt sig om att verkställa utvisningar. Återsändandedirektivet som det har förts mycket diskussion om, därför att reglerna om förvarstagande är så ingripande, betyder för svensk del bland annat att deportationer i framtiden kommer att vara förenade med återreseförbud. Det vill säga, den som inte frivilligt lämnar Sverige kommer att hamna på Schengenländernas spärrlista.

Kontrollpolitiken har alltså utvidgats. Men Sverige har inte blivit mer effektivt på att utvisa människor, tvärtom! Här har harmoniseringen snarast gått åt andra hållet. Förr verkställdes nästan alla utvisningar. Nu är läget mer likt det i andra EU-länder. År 2005 passerades 50-procentsvallen, alltså det antalet som avvek, och förmodas bli papperslösa, var större än antalet verkställda utvisningar. Nicholas Bush fick rätt och därmed har fokus i debatten flyttats. Alla vet att det finns papperslösa och diskussionen handlar nu inte bara om asylfall

utan om, till exempel, vård och skolgång för barn till papperslösa. Rörelsen för flyktingar i Sverige sysslar numera också mer med deportationer, helt enkelt för att det inte längre är självklart att deportationerna verkställs, och det behövs i dag mer tvång för att verkställa dem.

Gratis i drift

Varför verkställs då inte deportationerna? Delvis handlar det om att fler har fått avslag under 00-talet. År 2004-2005 fick 80-90 procent avslag på sina ansökningar och asylproceduren förlorade all trovärdighet. Folk gömde sig redan innan de fick beslut. Sedan har det gått ner och upp. Nu ligger det på cirka 75 procent som får avslag. Det har skett några mycket uppmärksammade deportationer med stort polispådrag, handbojor och hela kittet. Gentemot andra papperslösa fungerar det som hot. Annars kör myndigheterna i Sverige mest med hovsamheter och ekonomiska påtryckningar. Men våldet mot "de oönskade" finns överallt i Europa. Barnfamiljer grips i gryningsräder, barn får se sina föräldrar förnedras och misshandlas och barnen kan själva misshandlas.

Jag är tillbaks där jag började. Hur rationellt är det här och varför iscensätter EU-länderna en sån gigantisk registrering och våldsam repression mot enskilda som bara försöker hitta ett sätt att leva i trygghet? Detta samtidigt som många länder i Europa är i desperat behov av invandring då de har en så usel befolkningskurva. Hur går det här ihop?

Det har såklart med säkerhet och kontroll att göra. Men inte bara det. Före 11 september hade de flesta regeringar inom EU spillt mest krut på att med stora gester avvisa dem som anmält sig och sökt asyl lagligt än på att verkligen få fatt i dem som lever illegalt. Varför? Kanske för att Genèvekonventionen är så pass stark; flyktingar har alla sociala rättigheter men papperslösa inga. Både för staterna och för arbetsgivarna är papperslösa nästan gratis, medan erkända flyktingar är dyra i drift.

Min poäng är att det egentligen inte är meningen att deportera alla utan att göra dem deporteringsbara. Våldet fungerar som hot mot dem som inte grips. Alltså: Du som inga papper har: Ligg lågt, säg inget, tro inget, kräv inget, bråka inte. Glöm aldrig att du är här på nåder och vi kan när som helst ta dig.

Papperslösa inte rättslösa

Fast är det verkligen sant att papperslösa inte har några rättigheter? Det finns massor av rättigheter som inte utgår från medborgarskap. Arbetares rättigheter gäller just för att man arbetar och har en överenskommelse med en arbetsgivare, det har inte med ens nationella status att göra. Mänskliga rättigheter enligt FN, som till exempel rätten till vård, gäller alla människor, inte bara människor med papper.

Men papperslösa jobbar de längsta dagarna, till de lägsta lönerna. De städar på sjukhusen där de själva inte får vård. Papperslösa plockar våra grönsaker så att de blir billiga, de lagar mat och diskar till svart låglön så att vi kan äta lunch ute till samma pris som hemma, de diskar om nätterna och delar ut tidningarna. Att arbeta svart i Sverige kanske ändå är bättre än att återvända till den situation de lämnade,

Alltså: Du som inga papper har: Ligg lågt, säg inget, tro inget, kräv inget, bråka inte. Glöm aldrig att du är här på nåder och vi kan närsomhelst ta dig.

men den har ett mycket högt pris! Papperslösa är med och skapar välfärd precis som mina arbetskamrater gjorde på 70-talet. De som kom då sitter i dag med utslitna ryggar, men de kom lagligt, de får pension. De som kommit på 2000-talet och sliter ut sig utan papper, de får ingenting.

Fri invandring, är det en lösning? Ja, men det beror på vad vi menar. Tänk att vi helt enkelt slutar deportera folk med tvång. Det är ju så det fungerar på många ställen, att folk inte deporteras utan får klara sig bäst de vill utan papper. Det är precis de grupperna det handlade om när man i

Spanien och Frankrike började prata om sans papiers. De var papperslösa tack vare fri invandring. Något liknande kan man se med de ensamkommande flyktingbarnen i Europa. De flesta EU-länder deporterar inte minderåriga till hemlandet och barn fängslas inte lika ofta som vuxna. Men eftersom länderna inte heller ger skydd, så leder det till att ungdomar snurrar runt hem- och skyddslösa.

Dåligt med reglerad invandring?

Reglerad invandring är inte en uppfinning av den borgerliga regeringen. Tvärtom, det har varit en del av välfärdssamhället, ni vet, det där de håller på och river ner. Välfärdssamhället bygger på idén att landets resurser tillhör medborgarna som bestämmer, bygger upp och bekostar dessa gemensamt efter förmåga. Det är ingen dålig idé i sig, den bygger på jämlikhet och demokrati. Resultatet kan bli ett gott samhälle för den som är med. Problemet är att den som är utanför inte räknas. Muren mellan ”innanför” och ”utanför” välfärdssamhället går inte vid landets gränser. Den finns inne i landet, en osynlig mur som de papperslösa ständigt dunsar emot.

Nu är vårt samhälle inte bara ett välfärdssamhälle utan också ett klassamhälle, men även fackföreningarna är uppbyggda med en liknande tanke. Vi som är i samma situation, vi ska slå oss ihop. Vi bildar en förening. Vi bestämmer tillsammans. Vi ger varandra ett löfte att ingen av oss ska acceptera villkor som är sämre än de vi kommit överens om. På det viset kan våra motståndare inte trycka ner oss. Sen må det vara hur som helst med fackföreningarna i dag men detta är grundidén. Det är naturligt att den som jobbar fackligt inte är förtjust i att papperslösa ställer upp och arbetar för 25 kronor i timmen. Men jag tror inte att högre murar är ett bra redskap att hindra utvecklingen. Så länge människor är här illegalt så blir de bara till en ännu mer osynlig underklass, som inte vågar ställa krav. De blir därmed ett ännu större hot mot välfärdssamhället, än om vi gör dem synliga och ställer samma krav för dem som för oss andra.

Det sägs att det vi har nu är reglerad invandring. Men det är inte riktigt sant, när proceduren mest handlar om att ”reglera ut folk”. I verkligheten har vi oreglerad invandring, folk blir papperslösa. Jag vill ha reglerad invandring! Det normala bör vara att den som söker anmäler sig och blir registrerad och då denne är med i föreningen har den rättigheter. Kravet är papper åt alla, inte att alla ska vara papperslösa!

Ta asylkampen först

Jag är fortfarande övertygad om att det första en flykting i Sverige bör göra är att strida för sitt asylärende. För varje beslut om uppehållstillstånd slipper vi en papperslös – eller en deportation. Det är inget självändamål att solidaritetsrörelsen ska ta en dramatisk kamp med staten vid deportationer, med risk för att folk ska bli ännu mer misshandlade – om personer kan få sin rätt på ett bättre sätt, innan det går så långt.

I värsta fall bidrar vi till att trappa upp våldet och kommer själva i bråk med polisen. Och på så sätt flyttas fokus från de människor det gäller till oss själva och våra blessyrer, medan flyktingarna fortfarande utvisas, men nu i chartrade plan med ännu större poliseskort och till ännu större fara. Förstå mig rätt nu! Det är klart att kampen mot en utvisning inte kan upphöra vid domstolsbeslutet. Frågan om vilka deportationer som kan och får verkställas kommer obönhörligt att finna sig på dagordningen, precis som när en polisbil ställer sig framför porten och inte kan tänkas bort. Jag menar bara att det inte är mitt mål att ställa polisbilen där, det är inget romantiskt och spännande med polisbilar mot flyktingar, det är bara läskigt för dom som drabbas.

Sen är det klart att om hela bygden är på fötter och de generade polismännen finner sig omgivna av alla skolbarnen, skollärarna, prästen, journalisterna, alla arbetskamraterna och i fall flygkaptenen tar sin hatt och går, då ställer det saken i ett annat läge. Därför är det så viktigt med allt det andra flyktingrörelsen gör, innan polisbilen kommer.

Så länge regeringarna kan lura folk att papperslösa är kriminella som vill leva på vår välfärd, att asylsökande är potentiella terrorister som vi med fast hand ska avvisa och att de som stöder flyktingar är slagsmålssugna unga som vi inte behöver bry oss om – så länge kan våldet mot flyktingar och utsugningen av papperslösa ostört fortsätta. Omvänt, kan de inte lura folk så går politiken inte heller att genomföra. Då vägrar folk att medverka.

Alltså, det är nödvändigt att inte bara fokusera på asylrätten utan också på papperslösas rättigheter och på deportationerna, men det kräver eftertanke, information, kunskap, vanligt antirasistiskt vardagsliv, mötesplatser och rum för berättelser. Jag tror att vi måste göra samma sak som fackföreningsrörelsen gjorde från början, vi måste hålla ihop och organisera oss tillsammans. Det är bättre att se till att de som finns i landet är med i föreningen än att blunda, även för oss som har papper.

Vi måste ställa krav på lika rättigheter, det ena efter det andra. Gemensamma fackföreningar och samma villkor för alla på jobbet. Sekretess så att den som betalat skatt eller fått vård eller gått i skolan inte ska bli utvisad av den anledningen. Vård till alla. Skolgång till alla. Vi, på våra arbetsplatser, kan genomföra de här kraven så att politikerna till slut måste följa efter. Det är så vi river Fort Europas murar!

I dag undergrävs välfärdssamhället genom att alla inte får vara med. Genom civilt motstånd borde vi i stället kunna undergräva murarna och samtidigt försvara välfärdssamhället.

Det är upplyftande att papperslösa organiserar sig och diskuterar sinsemellan om bästa vägen att organisera sig fackligt eller politiskt. Historisk erfarenhet talar för att det behövs. Att var och en gömmer sig, bjuder under och ber om ursäkt leder inte framåt. ★

Sanna Vestin *är asylaktivist, frilansjournalist och arbetar med barn och asylfrågor på Rädda Barnen.*

INGA ARABER!
INGA AFRIKANER

EUROPA

Men gärna amerikaner och billiga polacker. Tack!

Från flykt

Aida Ghardagian

Kriget mot migranter bedrivs allt hårdare. Men vad är svaret? Det är dags att vi lämnar välgörenhetsidén bakom oss. Asylrörelsen måste radikaliseras.

De gränser som byggs kring Europa tar ständigt nya former. De kan tyckas bli mer abstrakta, men samtidigt blir våldet allt mer påtagligt. Det Europa som vi ser framför oss liknar mer ett gated community med en fascistisk prägel. Migration utmålas som ett hot och det ickevästerländska som farligt, och genom en skarp åtskillnad mellan migranter och medborgare skapas under- och överordning. Deportationer av romer och attacker mot papperslösas infrastruktur är nya inslag Europa. I Calais på Frankrikes nordvästra kust häller polisen bensin och pepparspray på sovplatser under broar eller i de ockuperade hus där papperslösa bor. I vissa europeiska länder blir det brottsligt att hyra ut bostäder eller anställa odokumenterade flyktingar. Detta skapar förutsättningar för kriminalisering av papperslösa, som i sin tur legitimerar användande av våld för att begränsa eller helt ta bort rörelsefriheten för vissa.

Rasismen har många dimensioner och när det kommer till migration blir det tydligt hur mycket som får passera, hur tystnaden och likgiltigheten får regera. Poliskontroller, deportationer och inspärrningar normaliseras. Repressionen snirklar sig in på alla nivåer och blir vår våldsamma vardag. Migranter möts helt enkelt av en blandning av statens administrativa, juridiska, politiska och polisiära våld.

Parti efter parti med en nationalistisk och rasistisk agenda tar sig in i parlamenten. Samtidigt har regeringar och EU-parlamentet under lång tid fört en politik byggd på nationalism och nykolonialism. Ett agerande för profit baserat på människors olika värde. Vissa dricker kaffe och åker bil till jobbet, medan andra dör i försöken att leva utan resurser och rörlighet. Det är en beskrivning som gäller sedan mer än hundra år tillbaka.

Synen på gemenskap, gränser och människors olika värde är direkt kopplad till liberalismens själva kärna – där en värld präglad av rasism och kapitalism ständigt möjliggör en passivitet inför skapandet av ”de andra” och deras förintelse. De europeiska parlamentariska demokratiernas militariserade gränser dödar människor som försöker beträda deras territorier. Medborgarskap och gränser skapar en dödsapparat som ser till att upprätthålla ojämlikheten.

EU:s säkerhetsmyndighet Frontex har tidigare fyllt funktionen att samordna medlemsländernas gränsbevakning. Nu strävar man mot en materialisering, där Frontex ska få egna vapen för att föra kriget mot de ovälkomna vid Europas gränser. Gränspoliserna, flyktingmyndigheterna, armén och säkerhetspolisen bildar tillsammans ett avancerat repressionskomplex. En kombination av deportationer, fängslande, rekrytering och exploatering av arbetskraft skapar den perfekta invånaren – den deporteringsbara. Den rörligaste människan av alla, den som bara existerar när den är gynnsam, skapar tillväxt utan att kosta.

På senare år har det blivit allt mer tydligt att arbetet mot rasism och Europas gränspolitik inte kan bedrivas enbart på nationell nivå. Som en reaktion på centraliseringen av migrationspolitiken bildas nya gemenskaper. Sedan 1995 har nätverket Noborder fungerat som ett forum där europeiska aktivister samarbetat kring kampanjer mot EU:s brutala gränspolitik och för en transnationalisering av migrationspolitisk kamp.

Transnationalisering är en process som pågår inom och utanför Europas gränser bortom staternas kontroll. Migranter flyttar från ett land till ett annat för att skaffa sig bättre livsvillkor. Genom att korsa gränser skapas sociala relationer och nätverk som undergräver gränssystemet. Migranters självorganisering skapar bättre förutsättningar för samarbete mellan olika flykting- och migrationsorganisationer. Motmakter och motpositioner till statens politik kan skapas genom att se till att ”papperslös infrastruktur” får utrymme

till vapen

och inte krossas av statlig repression från rasistiska institutioner, och att vi inte låter Frontex och gränspolisens kontroll, arrester och deportationer stoppa rörligheten. För att skapa en radikal migrationsrörelse är det viktigt att ändra på perspektivet: Migration är en antirasistisk handling. Att vägra stabilitet som bygger sociala hierarkier och i stället agera individuellt och kollektivt för att korsa gränser och organisera oss socialt och politiskt, är att sluta erkänna rådande rasistiska och nykoloniala ordningar och göra världen mer transnationell. En viktig motståndsstrategi har varit att knyta kampen mot illegalisering och utvisningar till andra sociala och politiska strider. Under anti-G8-mötet i Rostock 2007 samlades 10 000 demonstranter under paroller om migration och rörelsefrihet.

Det är nödvändigt att arbeta tillsammans – här i Europa, men också i migranters ursprungsländer och genomreseländer. Vi måste organisera oss för att skapa den motkraft som behövs. Vi måste lämna välgörenhetsidén, sluta hjälpa till och i stället skapa en solidarisk politik för att förändra de positioner som upprätthåller orättvisor och gör skillnad på folk och folk.

Vi vill ha rörelsefrihet för alla. Det är ett antikolonialt och antirasistiskt krav: Att vägra att acceptera en uppdelning av mänskligheten mellan dem som fritt kan förflytta sig över jordklotet och de som inte kan det.

Kampen mot Frontex och flyktingförvaren, mot externaliseringen av EU:s gränser, kriminaliseringen av migranter och tvångsutvisningar, mot exploatering och diskriminering, kampen för legalisering, samma rättigheter för alla och makten över våra egna liv måste hänga ihop med möjligheten till ett värdigt liv oavsett var du föds. Det är avgörande att knyta migrationspolitik till frågor om klass och social ordning. Fackföreningar i Italien och Spanien har arbetat aktivt mot rasism och för regleringar för papperslösa arbetare. Våren 2005 gav spanska regeringen arbets- och uppehållstillstånd till 580 000 papperslösa arbetare och asylsökande som redan bodde och arbetade i landet. Kampen för amnesti pågick i fem år med stöd av bland annat organisationerna SOS Racismo och CGT.

Det finns rasism och det finns sorger men det finns också möjligheter för oss att göra annorlunda. I Holland har antirasistiska rörelser riktat sig mot förvaren, bedrivit fångkamp och solidaritetsarbete för dem som suttit inlåsta. SAC:s arbetsplatsorganisering för personer utan papper i Stockholm har inte bara förändrat fackligt förhandlingsarbete utan även sociala och politiska positioner. Genom att använda registermetoden, en klassisk syndikalistisk kampmetod, tar arbetarna makten över lönesättningen. Grundprincipen i registermetoden är att man sätter en lägsta godtagbar lön för ett visst arbete som ingen får underskrida. Organisationen Papperslösa Stockholm driver kravet ”papper åt alla” för att inget annat är en verklig antirasistisk position. I Frankrike skapas lokala organisationer för att stoppa utvisningarna av romer och i Calais på Frankrikes nordkust pågår ett konstant arbete mot polisens repression och stadens nolltolerans mot migranter. Folk har rymt från förvar och deportationer har stoppats.

Migration förändrar vår värld, luckrar upp nationalstaternas gränser och överbrygger geografiska och ekonomiska skiljelinjer mellan oss. Det är dags för aktion! ★

Aida Ghardagian *är asylrättsaktivist, konstnär och skribent i bland annat tidningen Mana.*

FINGER
PRINTS
ROMA
DATA

Kukka Ranta, Suvi Auvinen

För romer bär alla vägar bort

Illustration: Kukka Ranta

Det sociala centret Satama i Helsingfors har varit en trygg hamn för Europas mest förföljda folk. Nu vill de finska myndigheterna vräka aktivistcentret och stänga gränserna för romerna. Satama kämpar tillbaka!

– I Rumänien förväntas jag att äta en måltid om dagen, i Finland tre. Det är skillnaden, berättar en romsk man för Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter i Helsingfors.

Sedan den östeuropeiska kommunismens kollaps har många rumänska romer förlorat sitt arbete. De saknar utbildning och hälsovård, brottas med rasism och segregation, vilket gör att många känner att de inte tillhör det rumänska samhället.

– Alla i min familj har blivit slagna av polisen, berättar Printisor Buse och pekar på ett ärr vid ögonvrån. Sedan visar han ytterligare ett på andra sidan ansiktet.

– Du kan känna dig säker om du har pengar att muta polisen med, annars kan du få stanna på sjukhuset ett par veckor, fortsätter han.

Efter Rumäniens inträde i Europeiska unionen lämnade Buses familj likt många andra romska familjer landet för att söka arbete, främst i Italien, Spanien och Frankrike. Diskriminering följer dem vart de än tar vägen. Den ekonomiska krisen har medfört att många romer, likt många papperslösa, blivit av med sina tillfälliga anställningar och säsongsarbeten i tjänstesektorn, byggbranschen och inom jordbruket. Bristen på arbetstillfällen och ett ökat antal utvisningar gör att många romer befinner sig på ständig resa genom Europa i jakt på nya möjligheter att förbättra livet för sig själva och sina barn. Vissa av dem tigger, säljer blommor eller samlar flaskor på gatorna.

I juli 2009 startade polisen i finska Helsingfors en kampanj för att gripa romer. Samtidigt gick myndigheten ut med en offentlig varning om ficktjuveri i storstaden. Polisen hävdade att det var organiserade grupper av rumänska romer som låg bakom dessa brott. Efter polisens utspel förändrades beskrivningarna av rumänska romer i de finländska massmedierna, vilket fick en stor negativ inverkan på den allmänna opinionen. Borgmästaren i Helsingfors, Jussi Pajunen, kommenterade att om han fick bestämma så skulle tiggeri vara olagligt. Enligt dennes uppfattning skulle detta vara det enda sättet att lösa ”romproblemet”.

Under de följande veckorna grep polisen ett tiotal romer på gatorna i Helsingfors och höll dem i förvar under flera dagar. Enligt inrikesministeriets definition kallas att spela musik på gatan för ”aggressivt tiggeri”. Under kategorin ”aggressivt” faller nästan allt romerna gör; att sälja blommor på gatan, spela gatumusik, eller bara närma sig eller titta på folk. Tiggare måste göra sig osynliga om de inte vill bli gripna av polisen.

Romerna och Satama

Sedan maj 2009 har det sociala centret Satama (*”Hamnen”*) i Helsingfors upplåtit sin gårdsplan för romska familjer och deras husvagnar och tillsammans med Nätverket för fri rörlighet ordnat toaletter, duschar, vatten och el åt dem. I det sociala centret har gästerna även haft tillgång till internet, vilket hjälpt romerna vid jobbsökande och för att hålla kontakten med vänner och familj runt om i världen.

Förmodligen har det viktigaste stödet för romerna varit tryggheten i att bo på det sociala centrets gårdsplan. De som bor under broar eller i andra områden är det lättare att vräka och köra bort. När polisen attackerat romernas boende på Satamas gård har Nätverket för fri rörlighet direkt offentliggjort detta.

Nätverket har även sett till att Minoritetsombudsmannen i Finland, Finska förbundet för mänskliga rättigheter och andra ansvariga för minoriteters situation och mänskliga rättigheter i Finland hela tiden hållits informerade. Detta för att få dem att reagera vid kränkningar från polisen.

Vräkningar och åter vräkningar

I oktober 2009 vräkte tjänstemän från Helsingfors stad ett läger där romer bott i närheten av tunnelbanestationen Kalasatama. Familjerna samlades utan någonstans att ta vägen, hopkrupna under en tunnelbanebro, medan tjänstemän vid fastighets- och byggnadskontoret beslutade att riva de skjul som de romska familjerna hade byggt för att skydda sig mot den kommande vinterkylan.

– Ni kan få stanna i tre dagar under den där bron med era saker utan att staden kommer att göra något åt det, meddelade den ansvarige tjänstemannen vid byggnadskontoret.

Nyheten om den brutala vräkningen spreds snabbt. Helsingfors stad erbjöd kort därefter de romska familjerna som bodde i husvagnar i det kalla vädret, runt minus 20 grader, nödbostäder, men bara under det två veckor långa jullovet. Den borgerliga borgmästaren Pajunen från Samlingspartiet sade att ”ingen kastas ut i kylan i Helsingfors.” En vecka senare på nyårsafton kastades alla, förutom de familjer som hade minderåriga barn, ut. Dessa familjer fick veta att de kunde ”stanna tillsvidare” och fick strax därpå två alternativ: antingen ta emot biljetter till Rumänien och åka före slutet av januari eller se sina barn omhändertas av de sociala myndigheterna. Familjerna valde att åka.

– Jag drömmer om att en dag kunna slå mig ner någonstans med min familj. Hyra en lägenhet, hitta ett jobb och sätta mitt barn i skolan. Att kunna leva och bli behandlad som en normal person. Folk tror att romerna valt den resande livsstilen. De har fel! Det här är en så rasistisk plats att vi inte kan stanna, säger Printisor Buse.

Han är en av de romska män som bor i husvagn på det sociala centrets gård, och uttalandet gör han strax innan han blir tvungen att lämna Finland på grund av risken att av myndigheterna fråntas sina barn.
Under våren 2010 har Helsingfors stad kontinuerligt givit romska familjer ett ”val”: Antingen att ta emot biljetter tillbaka till Rumänien eller att få barnen omhändertagna. Efter att Nätverket för fri rörlighet anordnat en presskonferens om de sociala myndigheternas utpressningsverksamhet slutade de använda sig av metoden.

Hoten mot Satama

Hot kom om att det sociala centret Satama skulle vräkas om romerna inte flyttade i början av augusti 2010. Ordern kom direkt från borgmästaren Pajunen. I varningen hävdas att Satama bryter mot hyresavtalet med staden på flera punkter: att elen som går från huset till husvagnarna är farlig, att området är smutsigt och att det är olagligt att slå läger på husets gård.

Elen åtgärdades med en officiell elektriker och gården städades av romerna. Toaletter och tömning av sopor hörde enligt hyresavtalet till kommunens åtagande och aktivister vid Satama ställde krav på staden att rengöra toaletter och tömma soporna oftare för att kunna hålla gården ren. Satama satte ytterligare press på myndigheterna med ett offentligt uttalande att om huset blir vräkt kommer en ny ockupationsvåg att inledas i Helsingfors.

I slutet av augusti, strax före Helsingfors ungdomsnämnds möte där beslut skulle tas om en eventuell vräkning, organiserade det sociala centret Satama tillsammans med flera finska romska musiker, konstnärer, akademiker och politiker en stödkonsert för det romska lägret. De senare uttryckte också sitt stöd i ett upprop Nätverket för fri rörlighet publicerade.

Den 30 september förra året, beslöt Helsingfors ungdomsnämnd att rösta ned förslaget att vräka Satama. Borgmästare Pajunen fortsatte att försöka hitta andra möjliga byråkratiska kryphål för att få till stånd en vräkning både av det sociala centret och romernas läger, denna gång genom Byggnadstillsynsverket. Hotet om vräkning mot Satama berodde enbart på grund av samarbetet med romerna, en tjänsteman nämnde informellt att om lägret försvinner så skulle det sociala centret få finnas kvar.
”Verksamheten i Satama måste upphöra”, sade man officiellt, eftersom byggnaden som det sociala centret ligger i från början var planerad att användas som kontor.

Romer i Europa. *Det bor cirka tolv miljoner romer i Europa, varav de flesta i Östeuropa. Trots det allmänna ekonomiska uppsvinget i regionen de senaste två decennierna är livet för många romer nu sämre än någonsin.* ***Europeiska kommissionen mot rasism och intolerans*** *(ECRI) uppskattar att cirka 46 procent av de rumänska romerna inte har födelsebevis. En fjärdedel av romerna har heller inga ID-handlingar. Utan ID kan du inte få utbildning, hälsovård, lägenhet eller social trygghet.*

Vapaa Liikkuvuus Verkosto *(Nätverket för fri rörlighet) är en del av det europeiska No Border-nätverket och organiserar praktiska boendelösningar. Nätverket arbetar även med att lyfta fram migrationens politiska dimension. De har organiserat seminarier, demonstrationer, kampanjer och gått på stadsfullmäktiges öppna möten. vapaaliikkuvuus.net*

Satama och det romska lägret vann ännu en seger när fastighetskontoret beslöt att ändra byggnadens planbeskrivning från kontor till möteslokal.

Sista striden

I november förra året strax efter att det börjat bli kallt började det brinna i en av husvagnarna på Satamas gård. Direkt utnyttjades händelsen politiskt. De borgerliga antiromska politikerna krävde vräkning och brandmyndigheten beordrade att elektriciteten som letts till husvagnarna från Satama skulle stängas av, vilket lämnade de cirka fyrtio romerna utan ljus, matlagningsmöjligheter och värme.

– Vi har låtit romerna bo inne i det sociala centret men det är ingen hållbar lösning. Här har de inget privat utrymme, sade Keiju Oksanen från Satama till Hufvudstadsbladet i samband med branden.

Nätverket för fri rörlighet ställde krav på tjänstemännen på kommunen att de skulle se till att romerna fick nödbostäder, men dessa förklarade att inga bostäder skulle ges till de hemlösa romerna. En spontan demonstration organiserades utanför ett stadsfullmäktige möte för att protestera mot att kommunen inte tog sitt ansvar för att ingen skulle frysa ihjäl. Senare lovade kommunen att ge dem tak över huvudet.

I praktiken tvingade ansvariga inom staden i stället romerna att acceptera ett avtal om att lämna Finland. De tilläts inte stanna på Satama och Helsingfors stad gav dem inga andra bostäder trots minusgrader. De fick biljetter med färjan och 300 euro per bil, inga andra alternativ. Så anslöt sig Helsingfors stad till den politik som genomdrivs i Frankrike, att ge en liten summa pengar och genom utpressning fördriva romerna ut ur landet.

Kamp om rättigheter

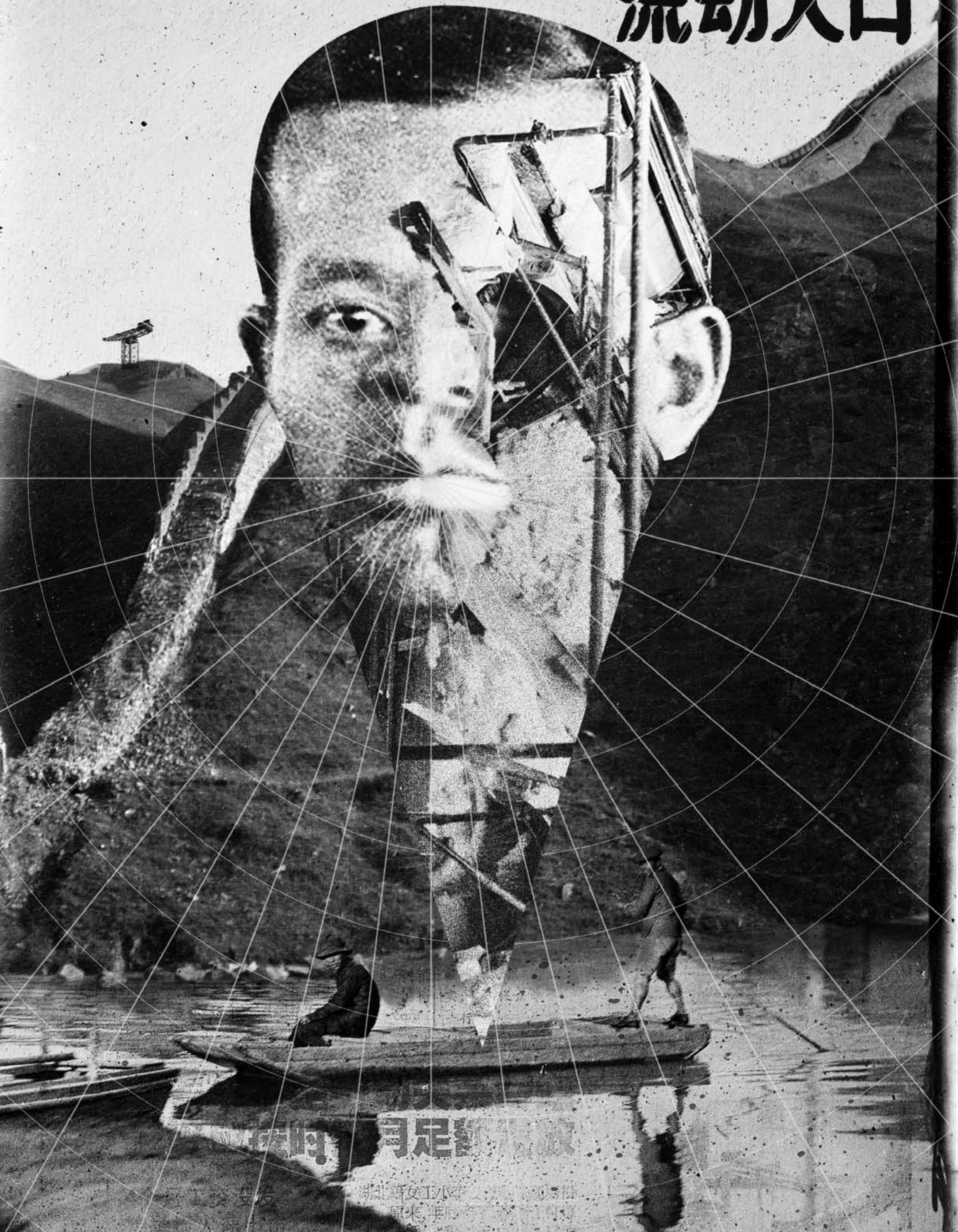
Kampen för romernas rättigheter i stadsrummet handlar om rätten att använda toalett, ha tillgång till rent vatten och el. Att kunna leva utan en ständig risk att bli vräkt eller häktas bara för att du är fattig och inte har möjlighet att välja var och hur du lever.

Nätverket för fri rörlighet har lyckats ena många individer och organisationer för att stödja romernas rättigheter. Samarbetet för romernas boende startade med en ockupation kallad Rajasaari under sommaren 2008. Då var nätverket den enda gruppen som höjde sin röst för romernas rättighet till bostad och den enda som protesterade och synliggjorde rasistisk politik och polisens kränkningar. Nu har nätverket fått en status som expert och tillfrågas ofta av massmedierna när det gäller frågor om migration och romers rättigheter.

Kampen har förts tillsammans med många finska romska aktivister och politiker. De förra försökte först att undvika att kopplas samman med nätverkets arbete, men efter starka påtryckningar engagerade de sig för sina rumänska likar. Under 2010 har de finska romerna varit väldigt synliga i massmedierna där de motsatt sig den rasistiska politik som drabbar romer både i Finland och i övriga Europa. Även andra stadsbor och kristna grupper har hjälpt romerna vid Satama genom att skänka mat, mediciner och kläder. Detta har lett till att blivit omöjligt att blunda för statens behandling av romer. Samtidigt har pressen ökat på ansvariga politiker och tjänstemän, men det gäller inför framtida kampanjer att bygga ännu bredare nätverk, menar engagerade aktivister.

Kampen för romers lika rättigheter fortsätter, så att romer i hela Europa ska kunna ha boende, arbete, utbildning och sjukvård, och för att stoppa institutionella kränkningar och diskriminering. Människor måste förena sig och agera, och det måste göras nu! ★

__Suvi Auvinen__ har varit aktiv i Åbos ockupantscen och __Kukka Ranta__ i sociala centret Satama och Nätverket för fri rörlighet. Båda försörjer sig som frilansjournalister.

流动人口

Helena Löfgren

Kina: Den flytande befolkningen

Illustration: Ivar Martinsson

Det är de som löder ihop iphones, klistrar ihop barbiedockor och bygger OS-arenor. De kommer från den kinesiska landsbygden, bor i sovsalar på fabrikerna och har inga hem. Men inte ens det totalitära systemet kan hindra dem från att strejka.

Berättelserna om Kinas ekonomiska utveckling har inte gått att värja sig mot. I dagstidningens ekonomidel kan vi läsa om det fantastiska ekonomiska undret och på utrikessidan om det inte lika fantastiska politiska systemet. Argumentet att ekonomin ska lägga grunden för demokratisk utveckling, används av företag som vill nå landets utbud av billig arbetskraft – och dess potentiella marknad. Kina är odemokratiskt och totalitärt, precis som det var för 30 år sedan när marknadsreformerna påbörjades, men ekonomin den blomstrar.

I Kina existerar ”den flytande befolkningen”- liudong renkou. En grupp bestående av mer än 120 miljoner människor som söker sig till de större städerna för att arbeta på byggen, i tillverkningsindustrin och inom servicebranschen. Liudong renkou är således ett begrepp och en benämning på miljontals människor som migrerar inom sitt eget land i jakten på arbete. De är de som löder ihop Iphones, klistrar ihop barbiedockor och de var de som byggde OS-arenan. Man kan utan att överdriva beskriva dem som ryggraden i Kinas ekonomi. De är bundna till sin födelseort genom ett system som kallas hukou.

Hukou är en form av mantalsskrivning där sociala rättigheter hänger ihop med ens födelseort. Det är en kvarleva från maoisttiden när befolkningen på landsbygden var tydligt separerad från den i staden. Systemet har med tiden luckrats upp men inte helt övergetts. Gränsen mellan stad och landsbygd är fortfarande mycket tydlig. Produktionen ligger i de rika städerna på östkusten medan kostnaderna för reproduktion av arbetskraft ligger kvar på den fattiga landsbygden. Således kan företag slippa sociala avgifter medan de profiterar på migrantarbetarnas arbete.

Osäkra arbeten

När landsbygdsbefolkningen tar sig till städerna för att arbeta följer inte deras hukou med och de blir i praktiken illegala där de jobbar. De har inte tillgång till allmän sjukvård och utbildning, deras barn får inte gå i skola i den region där de arbetar och migrantarbetarna riskerar att skickas hem igen om det upptäcks att de saknar giltigt hukou. Det är teoretiskt möjligt att få ett hukou i en annan del av landet men det är svårt och för en migrantarbetare är det i stort sett omöjligt. Det beror på att migrantarbetare ofta saknar anställningskontrakt vilket är en förutsättning för att få ett hukou i en annan del av landet. Trots denna abstrakta gränsdragning förflyttar sig miljontals arbetare mot städerna och den rika östkusten i jakt på arbete. De arbetar ofta några månader på en plats och flyttar efter några månader till annan plats där det finns jobb.

Givetvis är dessa människor lätta att utnyttja, deras förhandlingssituation är minimal eftersom de oftast saknar anställningskontrakt och då det alltid finns någon som är villig att ta deras jobb om de blir besvärliga. De arbetar således utan kontrakt, har långa arbetsdagar, får ut en låg lön, får den ofta med några månaders eftersläpning och ibland får de inte ut någon lön alls. De är rättslösa, fattiga och rotlösa. Deras situation går att jämföra med de papperslösas i Europa, skillnaden är bara att dessa arbetare inte är invandrare, utan kinesiska medborgare.

Den flytande befolkningen utgörs till stor del av bönder, med en lika stor andel kvinnor som män, vilka har blivit av med rätten till att bruka marken eller helt enkelt

inte längre tjänar på att bruka den. ”De flytande” är även en del unga som inte kan hitta arbete på hemorten och då tvingas söka sig till de större städerna. Där lever de sedan i, fast ändå utanför, samhället som en andra klassens medborgare. Ur det här skapas en ”rotlöshet” hos den flytande befolkningen eftersom de inte tillåts att slå sig ned och göra staden till sitt hem.

Många av migranterna bor i sovsalar som oftast tillhandahålls av fabrikerna. Sovsalsarbetarna utgör majoriteten av Kinas

De fackliga ombuden representerar i praktiken kommunistpartiet av vilka de väljs, inte arbetarna. De flesta strejker som faktiskt sker är därför vilda strejker.

arbetare. Dessa sovsalar inkluderar inte arbetarna i företaget på något sätt, de blir inte en del av ”företagsfamiljen”. I stället blir det lättare för företaget att maximera tillgången på arbetskraft under arbetsdagen, vilket är praktiskt speciellt vid just-in-time-produktion. Samtidigt underlättar denna boendeform också arbetarnas organisering.

Arbetarna säger ifrån

Trots att Kina är totalitärt och starkt repressivt mot allmänna missnöjesyttringar så förekommer det protester. Att protestera i Kina innebär dock en svår och godtycklig balansgång. Det gäller att komma

Arbetarna vägrade att välja ut representanter och menade att de alla var representanter. Kraven var högre lön, skyddsutrustning samt rent dricksvatten.

ihåg två saker – man ska låta bli att direkt utmana det styrande kommunistpartiet och man ska, om möjligt, försöka låta bli att organisera en massrörelse. Men protester förekommer hela tiden och av många anledningar.

De som främst protesterar är fattiga bönder och migrantarbetare, inte medelklassen. Antalet dispyter på arbetsmarknaden var, från officiellt håll, år 2008 så många som 693 000 vilket ger i snitt knappt 1 900 stycken om dagen. Dessa involverade tillsammans nästan 1,2 miljoner arbetare. Tilläggas bör också att statistiken enbart innefattar protester rörande arbetsmarknadsfrågor. Men det är hälsosamt att ta statistiken med en stor nypa salt då ingen statistik produceras av en slump. Tillförlitlig statistik finns med stor sannolikhet, men det är inget man förser allmänheten med om den är obekväm. Även andra sorters protester genomförs hela tiden mot bland annat korruption, markdispyter och nu i allt större utsträckning protester mot miljöförstöring. När det gäller arbete för migrantarbetares rättigheter finns det flera organisationer, dessa organisationer utgår från Hong Kong, där den statliga kontrollen inte är lika hård.

Den enda tillåtna fackföreningen i Kina är den statliga strikt hierarkiska All China Federation of Trade Unions och på dess hemsida kan man läsa om dess ordförande, Herr Wang, som åker runt och tar första spadtaget vid hotellbyggen och betonar ”främjandet av andan hos modellarbetaren och arbetarklassens karaktär”.

Utanför facket

ACFTU rapporterar om situationen på arbetsmarknaden, men kanske inte så pass mycket som man skulle önska av Kinas enda fackförening. I teorin är den kinesiska arbetslagstiftningen bra, men i praktiken följs den inte. De fackliga ombuden representerar i praktiken kommunistpartiet av vilka de väljs – inte arbetarna. Ofta har dessa representanter även höga positioner inom företagen där de arbetar och delar därmed inte majoriteten av arbetarnas intressen. De flesta strejker som faktiskt sker är därför vilda strejker, okontrollerade av fackföreningen.

Under en vild strejk år 2007 vid en tysk fabrik i Shenzhen, i södra Kina, stängde elektrikerna i fabriken av strömmen och arbetarna marscherade ut ur fabriken för att blockera motorvägen. Arbetarna vägrade att välja ut representanter och menade att alla var representanter. Kraven var bland annat högre lön, skyddsutrustning och arbetskläder samt rent dricksvatten.
I samma stad på våren 2010 lade anställda

i Hondas fabrik ner arbetet under en vecka i protest mot en intensifiering av arbetet utan höjning av lönerna. Protesten hade ingen talesperson utan ”var och en talar för sig själv” som de sa, för även om protester ofta accepteras av myndigheterna så plockas talespersonerna ut av polisen då de betraktas som ledare. Att betraktas som ledare eller organisatör av protester kan innebära fängelse eftersom myndigheterna ser allvarligt på all organisering som enligt dem stör den allmänna ordningen. Arbetarna lyckades förhandla upp lönen med motsvarande 25 procent i månaden. Detta inspirerade liknande aktioner vid andra underleverantörer till Honda.

Vanliga kampmetoder som används är att blockera vägar och sittstrejka, dessa protester inkluderar ofta hundra – eller tusentalet arbetare som på detta sätt tar problemet i egna händer då det inte finns någon fristående fackförening att vända sig till. Likt vid striden på Honda så inspirerar ofta dessa protester varandra och sprider sig då från fabrik till fabrik. Men det är inte bara lönekrav som ligger till grund för protester. År 2007 när en strejk bland kranoperatörer i Shenzhens hamn spred sig var inte kraven enbart högre lön utan också rätten till att organisera sig i fristående fackföreningar.

Vanliga kampmetoder som används är att blockera vägar eller sittstrejka, dessa protester inkluderar ofta hundra eller tusentals arbetare som tar problemet i egna händer.

Arbetarna väljer noga sina konflikter. En taktik är att välja stora utländska företag och speciellt japanska företag för att spela på den starka antijapanska opinionen som finns i landet. I Dalian genomfördes strejker mellan maj och augusti 2010 där man fick upp lönen med i genomsnitt 34 procent. Av de 73 fabriker som berördes av strejkerna var 48 japanska.

Det förekommer också annan ”lågintensiv” organisering. Exempelvis finns en organisation baserad i Hong Kong som riktar sig till kvinnliga migrantarbetare. De tillhandahåller bland annat utbildningar i arbetsrätt, kulturella träffar och ett mobilt bibliotek. Då arbetarna har svårt att hitta tid och ork att ta sig från fabriken, där de både jobbar och bor, kommer denna organisation till dem i form av en minibuss. Det fungerar som en sorts studieförbund. Det har även startats skolor för barn till migrantarbetare då de står utanför det sociala systemet. Skolorna har ofta låga avgifter och lärarna arbetar på ideell basis.

Vilda strejker och krav på fria fackföreningar kanske inte låter så spektakulärt. Men att migrantarbetare i Kina går samman på detta sätt – trots bristen på förutsättningar för organisering och trots de risker som det innebär – är stort.

Likheter med Europa

I den diskussion som pågår i väst om Kina och internationella relationer, är de som deltar ofta måna om att framställa det som att det är väst som påverkar Kina. Ekonomer i västländer, med knappa grundläggande kunskaper om landet, framställer Kina som en passiv tvättsvamp som suger åt sig den västerländska livsstilen och som via ökade investeringar snart kommer ha ett demokratiskt flerpartisystem.

Detta samtidigt som fackliga rättigheter hotas och ifrågasätts i Europa. Där det också finns en tydlig uppdelning på arbetsmarknaden och en utveckling där arbetare från fattiga delar, inom och utanför EU, ”flyter runt” i unionen i jakt på jobb. Där även den privilegierade arbetsmarknaden förväntas flytta med eller till jobben. På Siemens i Tyskland erbjuds arbetare livstidsanställning mot att de bland annat går med på att vid behov flytta mellan företagets olika fabriker.

Det saknas en reflektion om hur pass ömsesidig denna påverkan är och vem liknar egentligen vem? Europas nuvarande utveckling med kontroll över flöden – både av människor och av information – samt den arbetsmarknadsmässiga utvecklingen är inte övertygande exempel på en ökad demokrati. Även om relationen givetvis inte är så enkel och även om Kina inte är en medveten förebild så finns det tendenser i den europeiska modellen som påminner om den kinesiska.

Att ta makten igen

Kina brottas samtidigt med stora interna problem som växande klassklyftor och miljöproblem. Myndigheterna i Kina har blivit tvungna att fokusera mer och mer på sociala frågor då oroligheterna i landet hela tiden ökat. Protesterna har drivit fram den så kallade Labour Contract Law som på pappret ska stärka arbetarnas ställning. En lag som motarbetades av stora västerländska företag med hot om att flytta sin verksamhet om lagen genomdrevs. Är tillväxten i fara, är demokratiska rättigheter sekundära.

Kinas ekonomiska makt växer i förhållande till EU och USA, och regeringar och företag försöker hitta former för att inte förlora makt, utan att i stället expandera. Även arbetarrörelsen behöver lära sig förhålla sig till den kinesiska utvecklingen, utan att ge upp kampen och krypa för företagen. På vägen mot ett Europa med ökande klassklyftor bör vi ta med oss en kinesisk visdom – ”en stor orolighet leder till en stor lösning, en liten orolighet till en liten lösning och ingen orolighet till ingen lösning”. ★

Helena Löfgren *är utbildad ekonom och tidigare bosatt i Beijing.*

HEMLIGT

Nytt camouflage

Livgardet

Skiss nr 34 "Sergel"

Samira Ariadad

Militär mot sociala protester

Illustration: Matilda Ruta

Militären håller övningar mot fiktiva aktivister och upprörda medborgare. Nya terroristlagar och utökade skyddsobjekt gör att gränsen mellan militär och polis luckras upp alltmer.

Tänk er att ekonomin kollapsar. Hundratusentals människor som förlorat sina jobb, sina pensionspengar eller fri sjukvård och skola demonstrerar ute på gatorna i protest. Folkmassan samlas vid riksdagen, eller kanske utanför några företagsjättar som staten räddat genom skattepengar. Men istället för enbart kravallpolis möts man av militär vid vissa byggnader och områden. Stämningen blir hetsig, några kastar sten mot en av byggnaderna, går lite för nära. Nästa sekund har ett vapen råkat gå av.

Den tragiska situationen har vi sett förut, under Ådalen 1931. Då var det fackliga aktivister som blev skjutna till döds. Vi vet vilken ojämn maktsituation det är för civila att möta militär och det är just därför som det förbjuds i bland annat folkrätten. Men snart kan detta scenario åter bli verklighet. En del av hemvärnets övningar samt lagändringar vid terroristhot de senaste åren har öppnat för militärt våld mot civila.

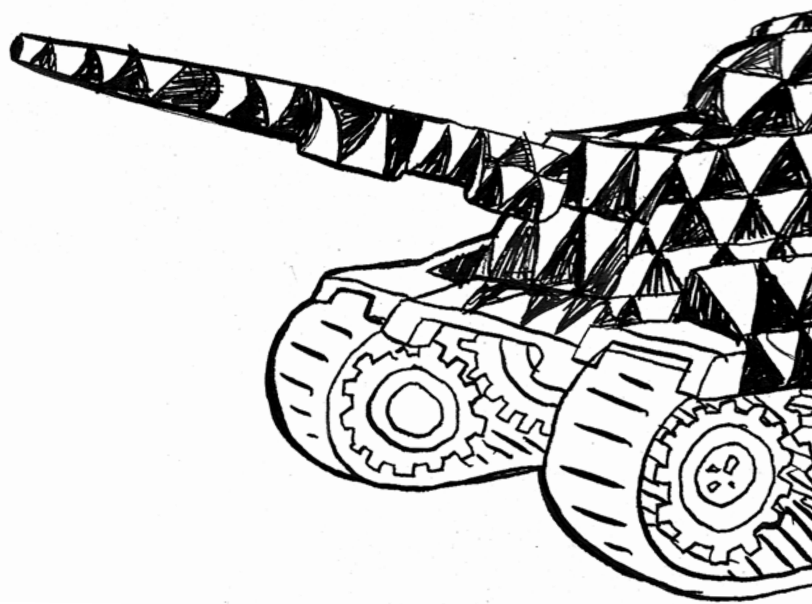
Lagar som ger luckor

I svensk lagtext regleras militär våldsanvändning mot den egna befolkningen i ”Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet” (2002: 375) där det i paragraf 7 står att ”försvarsmaktens personal inte får användas i situationer där det finns risk för att den kan komma att bruka tvång eller våld mot enskild”. Men trots denna lagtext har två betydelsefulla saker hänt de senaste åren så att polisen ändå kan ta hjälp av militären. Dels togs ett riksdagsbeslut 2006 (om lagen ”Försvarsmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning”) som innebär att polisen kommer få ta stöd av försvarsmakten vid insatser som kan innebära användning av våld eller tvång mot enskilda i fall av terroristhot. I förarbetet skriver regeringen att det handlar om ”sådant stöd som kan innefatta användning av våld eller tvång – under förutsättning att denna möjlighet, som utredningen har föreslagit, begränsas till vissa situationer då det är fråga om att förhindra och bekämpa mycket allvarlig brottslighet.”

Senare har rikspolischefen förtydligat att det bara kan bli aktuellt vid situationer i luften eller till havs och enligt lagutredningen kommer ingripanden mot ordningsstörningar i allmänhet fortsätta att vara en exklusiv uppgift för polisen. Fast varför har då hemvärnet övningar med fiktiva aktivister?

Hemvärnet övar mot aktivister

Hemvärnets övningar hänvisar ofta till Skyddslagen, en lag som säger vad som gäller vid skydd mot bland annat sabotage, terroristbrott med mera. Om allmänhetens tillträde till en anläggning, område och så vidare på grund av sabotage eller terroristbrott med mera behöver begränsas får regeringen besluta att de nämnda platserna ska utgöra skyddsobjekt. När det väl har beslutats vara skyddsobjekt ökar militärens befogenheter att med våld försvara området vilket är intressant vid upplopp och massprotester. För sedan 2010 då lagen reviderades är de områden som får utgöra skyddsobjekt även ”byggnader och andra anläggningar som staten, en kommun eller ett landsting har äganderätt eller nyttjanderätt till och som används eller är avsedda för att leda eller styra statlig eller kommunal verksamhet”. Med andra ord: både riksdagen och en rad andra kommunala och statliga områden kan skyddas av militär.

För fyra år sedan skrev Hallandsposten om hemvärnets övningar i Halmstad som involverade gripandet av fiktiva aktivister under ett upplopp. Ingripandet mot de fiktiva aktivisterna skedde på

Man menar att det fanns risk både för aktioner och skadegörelse och att det då är berättigat att sätta in militären mot dessa aktivistgrupper?

Stora torget i Halmstad. Det vore alltså svårt att syfta till Skyddslagen för den övningen, eftersom torgen ännu inte kan benämnas vara skyddsobjekt. Hemvärnet försvarade övningen genom att mena att övningen syftade till ett framtidsscenario och låg före lagstiftningen men har fått kritik från många håll. Detta eftersom det inte finns något läge i fredstid då lagen ger hemvärnet rätt att gripa in mot demonstranter på det sätt som iscensattes under övningen i Halmstad.

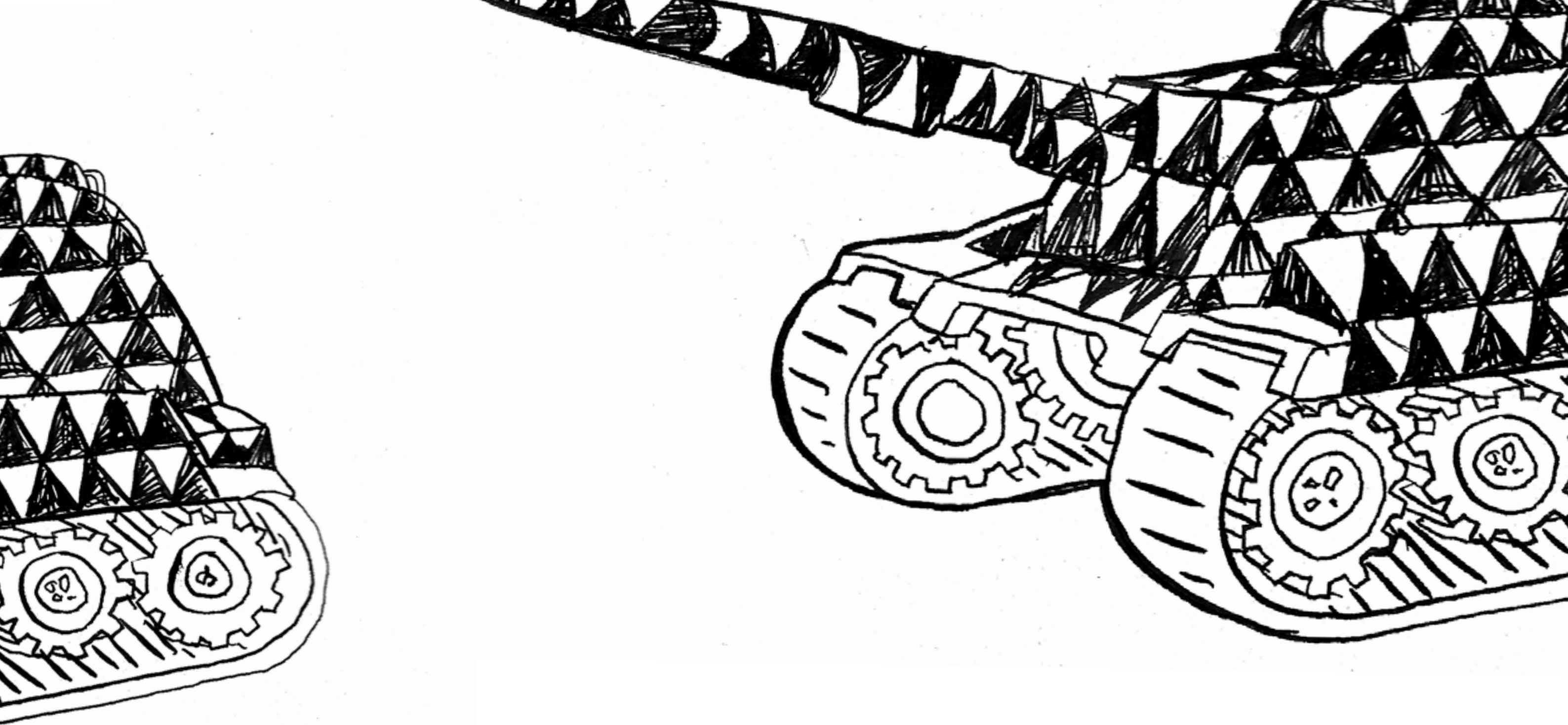
Sedan dess har hemvärnet haft en rad andra övningar mot fiktiva aktivister med hänvisning till Skyddslagen, däribland på Arlanda flygplats (2009) och i Kungsträdgården i Stockholm (2010). I Kungsträdgården var scenariot att: "Uttalanden från politiker och mediapersoner har väckt ilska hos extremistgrupper som är emot Sveriges deltagande i de internationella insatserna. Nu finns risk för aktioner och skadegörelse på offentliga byggnader som riksdag, regeringskansli och försvarsmaktsinstallationer." Man menar att det fanns risk både för aktioner och skadegörelse på de offentliga byggnader som nämndes – och att det då är berättigat att sätta in militären mot dessa aktivistgrupper? Är det okej att militären använder våld mot aktivister så länge man hänvisar till Skyddslagen?

Skydda näringslivet

En ännu mer bisarr övning hölls i Södertälje 2009 där syftet var att skydda företaget Scanias områden från demonstranter och sabotörer. Hemvärnet skriver själva att de genomförde övningen på en förfrågan från Scanias ledning, och att både beväpnade och obeväpnade demonstranter ingick.

Så privata företag kan begära skydd från aktivister från militären? Varför är inte jämförelsen med Ådalen 1931 uppenbar?

Detta är som miniversioner av övningar i USA. Där förbereder redan militären sig för matkrisen – genom att slå ner de hungrande. Under amerikanska militärens övningar för att hantera upplopp agerade bland annat vissa soldater aktivister genom

att bära plakat med texten ”food now”. Bakgrunden till att övningarna genomförs är en rapport från U.S. Army War College som beskriver det amerikanska försvarets behov av att kunna möta en instabilitet i USA som orsakats av en oväntad ekonomisk kollaps, uppsåtligt privat motstånd, folkhälsoproblem eller i fall av obefintlig politisk och rättslig ordning.

Först betala, sedan slås ned

Massarbetslöshet och höjda mat- och elpriser är en konsekvens av ekonomiska kriser som ofta möts av protestvågor. På grund av bristfälliga politiska beslut kan protesters våldsamma karaktär eskalera i sådana situationer. Denna våldeskalering, exempelvis sabotage, kan sedan användas som motivation för våld mot civila människor, mot demonstranter. Med andra ord: invånarna får betala för kapitalets kriser, möts av en brist lyhördhet från regeringar vilket kan leda till en våldseskalering, något som i sin tur möts med ännu mer våld av polis och militär. Men det går förstås inte att jämföra militärt våld med enskilda personers, oavsett hur många från högern som vill kalla krossade rutor för extremism eller terrorism.

Även om Skyddslagen är till för att skydda viktiga samhällsfunktioner från sabotage är det ofta just mot dessa viktiga områden och anläggningar som vi riktar våra krav och där många demonstrationer därför äger rum. Så när skyddsobjekten blir fler, blir utrymmet för protester mindre, så länge skyddsobjekten kan försvaras av militär. En livsviktig uppdelning mellan polis och militär håller på att uppluckras.

Att kalla in militären mot en demonstration utanför riksdagen kan bli verklighet fortare än vi anar. Det enda som behövs är en rejäl kris och upprörda människor.

Denna uppluckring mellan polis och militär minskar möjligheten för politisk makt och påverkan. Dels är alltså ökade militära befogenheter ett problem vad gäller medborgarens skydd från statligt våldsutövning, dels är det ett politiskt bekymmer att stater skyddar företag före invånare, både genom spenderingen av gemensamma skattemedel under en kris, och att privata företag kan kräva skydd från hemvärnet. Att kalla in militären mot en demonstration utanför riksdagen kan bli verklighet fortare än vi anar. Det enda som behövs är en rejäl kris och upprörda människor och våld mot civila blir verklighet.★

Samira Ariadad *är frilansjournalist och redaktör för Brand.*

gå genom väggar

Eyal Weizman

Illustration: Lars Sjunnesson

Beväpnad med uzi:s och teori. Den israeliska armén inspireras av radikal filosofi i sin krigsföring i Palestina. En nomadisk krigsmaskin som bokstavligen går genom väggar för att krossa allt motstånd

När den israeliska försvarsmakten attackerade den palestinska staden Nablus i april 2002 beskrev befälhavaren brigadgeneral Aviv Kokhavi strategin som ”omvänd geometri”. Med det menade han ”en rad små taktiska åtgärder” med vilka de försökte genomföra” en omorganisering av hela stadens sammansättning”. Under slaget förflyttade sig soldaterna genom staden i hundratals meter ”tunnlar” ovan jord, utkarvade i den täta och sammanhängande stadsstrukturen. Även om flera tusen soldater och palestinska gerillasoldater rörde sig samtidigt, var få av dem synliga från luften. Soldaterna använde inte några av stadens gator, gränder och innergårdar, eller någon av husens ytterdörrar, inre trapphus och fönster, utan förflyttade sig horisontellt genom väggar och vertikalt genom hål uppsprängda i tak och golv. Denna form av rörelse försöker omdefiniera vad som är insida och utsida och se ”inomhus” som genompassager. Israel Defence Forces (IDF) strategi att ”gå genom väggar” bygger på ett sätt att se på staden som inte bara själva platsen utan även själva mediet för krigsföring: att se staden som ett flexibelt, nästan flytande medium som alltid är tillfälligt och i förvandling vilket krigsföringen måste ta med in i sina beräkningar och använda till sin fördel.

En akademisk skuggvärld

Dagens militärteoretiker hämtar mycket inspiration från nutida filosofi och ägnar stor kraft åt att skaffa sig nya perspektiv på staden som rum. Gamla grundläggande begrepp, antaganden och principer för militär strategi och taktik ifrågasätts självkritiskt. Intensiv forskning har växt fram i militära stadsforskningsinstitut och utbildningscentrum – geografen Stephen Graham liknar det vid en internationell ”skuggvärld”. Syftet bakom detta internationella nät av elitarkitektskolor är att forska på och tänka kring militäroperationer i städer. Enligt stadsteoretikern Simon Marvin har den militär-arkitektoniska ”skuggvärlden för närvarande mer djupgående och välfinansierade stadsforskningsprogram än alla världens arkitektskolor sammantagna”. Och de håller sig givetvis uppdaterade om den avantgardistiska stadsforskning som bedrivs på arkitektskolor. De teoretiska texter som militärskolorna och arkitektskolorna anser vara väsentliga överlappar varandra i stor utsträckning. Litteraturlistorna på de militära institutionerna omfattar både böcker från åren kring 1968, med särskild tonvikt på skrifter av Gilles Deleuze, Félix Guattari och Guy Debord, samt mer samtida böcker om

urbanism, psykologi, cybernetik, postkolonial och poststrukturalistisk teori. Vissa författare har påstått att utrymmet för kritisk diskussion har blivit allt snävare under det sena 1900-talets kapitalistiska kultur, men teorierna verkar nu blomstra inom det militära.

Rummet omtolkas

Jag gjorde en intervju med Aviv Kokhavi, befälhavare för fallskärmsjägarna, som vid 42 års ålder anses vara en av de mest

De är en del av en allmän israelisk politik vars syfte är att störa det palestinska motståndet på både ett politiskt och på ett militärt plan genom riktade mord.

lovande unga officerarna i Israel Defence Forces (och som var befälhavare för militäroperationen när bosättningarna i Gaza skulle evakueras). Likt många yrkesofficerare hade han tagit en tids ”time out” från militären för att skaffa sig en universitetsexamen. Trots att han från början hade planerat att studera arkitektur slutade han med en examen i filosofi vid Hebrew University. När han förklarade riktlinjerna bakom slaget i den palestinska staden Nablus, var det som fångade mitt intresse inte så mycket beskrivningen av själva händelseutvecklingen utan mer hans sätt att betrakta denna. Han sade:

– Det utrymme som du tittar på, detta rum

Vi valde att betrakta gränsen som en plats förbjuden att gå igenom, dörren som ett förbjudet ställe att passera, och fönstret som en förbjuden plats att titta igenom.

som du ser är inget annat än din tolkning av det. Frågan är hur tolkar du en gränd? Vi valde att betrakta gränden som en plats förbjuden att gå igenom, dörren som ett förbjudet ställe att passera, och fönstret som en plats förbjudet att titta igenom – eftersom ett vapen kunde vänta oss i gränden och en fälla bakom dörrarna. Detta beror på att fienden tolkar rummet på ett traditionellt sätt och jag vill inte följa denna tolkning och falla i hans fällor. Jag vill överraska honom! Detta är ju krigets essens. Jag måste vinna. Detta är anledningen till att vi valde metoden att röra oss genom väggar. Ungefär som en mask som äter sig framåt, dyker upp på vissa platser och sedan försvinner igen. Jag sade till mina trupper: ”Om ni fram till nu har varit vana att röra er på vägar och trottoarer, glöm det! Från och med nu ska vi gå genom väggar.”

Kokhavis uppgift i striden var att ta sig in i staden för att döda det palestinska motståndet och sedan ta sig ut igen. Kokhavis instruktör Shimon Naveh berättade dessa målsättningar för mig med en fruktansvärd uppriktighet. De är en del av en allmän israelisk politik vars syfte är att störa det palestinska motståndet på både ett politiskt och på ett militärt plan genom riktade mord från luft och mark. Men om du tror, vilket IDF skulle vilja att du gjorde, att ”gå genom väggar” skulle vara en relativt mild form av krigföring, kan nog följande beskrivning av händelseförloppet få dig att ändra dig.

Militärt våld i vardagen

Först samlas soldaterna bakom väggen och bryter sedan med hjälp av sprängämnen, borrmaskiner eller hammare ett hål stort nog för att passera igenom. Sedan kastas chockgranater in eller ett fåtal slumpmässiga skott skjuts in i det som oftast är ett privat vardagsrum med ovetande civila. När soldaterna har gått genom väggen, låses de boende in i ett av rummen. Där tvingas de stanna tills den militära operationen har genomförts, ofta utan vatten, toalett, mat eller medicin i flera dagar. Civila har i Palestina, precis som i Irak, fått uppleva den mest traumatiserande och förnedrande sidan av krig när den oväntat trängt sig in i den mest privata sfären, hemmet.

En palestinsk kvinna som kallades Aisha beskrev upplevelsen för en journalist från Palestine Monitor: ”Föreställ dig att du sitter i ditt vardagsrum, som är så familjärt för dig. Det är det rum där familjen tittar på tv tillsammans efter kvällsmaten. Plötsligt försvinner väggen med ett öronbedövande dån, rummet fylls med damm och smuts. Genom väggen väller soldat efter soldat, som skriker order åt dig. Du

har ingen aning om de är ute efter dig, om de har kommit för att ta över ditt hem, eller om ditt hus bara ligger i deras väg på väg någon annanstans. Barnen skriker och får panik. Är det ens möjligt att föreställa sig den skräck som ett femårigt barn upplever när fyra, sex, åtta, tolv soldater spränger sig igenom den där väggen, med sina svartmålade ansikten, pekandes med k-pistar överallt och med antenner som sticker upp från deras ryggsäckar, vilket får dem att se ut som jättelika insekter från yttre rymden?"

Släta och räfflade rum

Den pensionerade brigadgeneralen Naveh leder det "Operativa teoriforskningsinstitutet" som grundades 1996. De utbildar stabsofficerare från IDF och andra militärer i "operativ teori" – som i den militära jargongen betyder något mellan strategi och taktik. Han sammanfattar sin institutions uppgift: "Vi är som Jesuitordern. Vi försöker att undervisa och utbilda soldater i att tänka. Vi läser arkitekter som Christopher Alexander, kan ni tänka er det? Vi läser John Forester och andra arkitekter. Vi läser Gregory Bateson, vi läser Clifford Geertz. Inte bara jag själv, utan även våra soldater och våra generaler studerar den här sortens texter. Vi har etablerat en skola och utvecklat en läroplan som utbildar operativa arkitekter." På en föreläsning visade Naveh ett schema med fyra motsatta rutor, som ställer upp en rad logiska relationer mellan vissa militära och gerillaoperationer. I fälten står begrepp som många är hämtade från Deleuze och Guattari: "Skillnad och upprepning – Strukturerandets och strukturens dialektik", "Formlösa rivaliserande enheter", "Fraktal manöver", "Hastighet versus rytm", " Krigsmaskinen wahhabismen", "Postmoderna anarkister" och "Nomadiska terrorister". Krigsmaskiner är enligt dessa filosofer mångformiga diffusa organisationer som kännetecknas av sin förmåga till förvandling, och som består av små grupper som splittras eller slår sig samman, beroende på oförutsedda händelser och omständigheter. (Deleuze och Guattari var medvetna om att även staten kan förvandla sig till en krigsmaskin. På samma sätt finns det i deras diskussion om "släta rum" underförstått att denna uppfattning även kan användas för herravälde, inte bara motstånd.)

Jag frågade Naveh varför Deleuze och Guattari är så populära inom den israeliska militären. Han svarade:

– Flera av begreppen i boken Mille Plateaux har varit centrala för oss. De ger oss redskap att förklara situationer i vår samtid på ett sätt som vi inte kunde göra annars. De problematiserar våra egna system. Viktigast var skillnaden som de visade på mellan begreppen "släta och räfflade rum", som organisatoriska begrepp för "krigsmaskinen" och "statsapparaten". Inom IDF använder vi nu ofta uttrycket "att jämna ut rummet" när vi vill hänvisa till operationen i ett rum som om det inte hade några gränser. De palestinska områdena kunde verkligen betraktas som "räfflade" i den bemärkelse att de omgavs av staket, murar, diken, vägtullar och så vidare.

När jag frågade honom om att "gå genom väggar" hörde till detta, förklarade han:

– I Nablus såg IDF stadsstrid som ett rumsligt problem. Att förflytta sig genom väggar är en enkel mekanisk lösning som kopplar samman teori och praktik."

Kommunikation utan kontroll

För att förstå IDF:s taktik för att röra sig genom det palestinska stadsrummet är det nödvändigt att förstå hur de tolkar begreppet "svärmande" – ett begrepp som har varit ett modeord i militärteori i USA ända sedan den militära doktrinen "Revolution in Military Affairs" kom, efter det kalla krigets slut. Svärmteorin lånades från forskningen om artificiell intelligens, som undersöker förmågan att lösa problem igenom interaktion och kommunikation bland relativt osofistikerade aktörer (myror, fåglar, bin, soldater) med en låg eller ingen centraliserad kontroll. Svärmen är ett exempel på att det inte finns någon linjär koppling mellan de rumsliga, organisatoriska och tidsmässiga villkoren. De

Franska filosofen ***Gilles Deleuze*** *(1925-95) skrev tillsammans med aktivisten och psykoterapeuten* ***Félix Guattari*** *(1930-92) böckerna Anti-Oidipus och Mille Plateaux (Tusen plattåer), vars nyskapande begreppsapparat kring begär, skillnad och mångfald fått stort inflytande inom såväl filosofi, konstteori som vänsterpolitik.*

Krigsmaskin, slätade och räfflade rum, *se ordlistan på sid 30.*

*Arkitekten **Bernard Tschumi** (1944–) är ursprungligen från Schweiz, men verksam i USA. Arbetar efter en dekonstruktivistisk teori om att arkitekturens roll inte är att uttrycka en samhällsstruktur, utan att fungera som ett redskap för att ifrågasätta den strukturen och tänka om den. Arkitekturen blir en ram som situationer skapas inom. Inspirerades av situationisterna.*

*Franska marxisten, filmskaparen och författaren **Guy Debord** (1931-94) var ledande teoretiker inom avantgarderörelsen **Situationistiska internationalen**. Huvudförfattare till många av situationisternas centrala och gemensamma uttalanden, ensam författare till rörelsens teoretiska huvudverk, den briljanta och kryptiska **Skådespelssamhället** (1967). Han utvecklade tillsammans med situationisterna omstörtande teorier kring ett återtagande av stadsrummet, med metoder som drivande (derive), psykogeografi och unitär urbanism, som kom att influera även stadsforskningen.*

***Drivande** är både ett sätt att leva och en specifik experimentell metod. Planlöst promenerande som drivs av psykogeografisk och poetisk känslighet snarare än av några som helst utilistiska hänsyn, och som därför kan vara en modell för leverne som inte är spektakulärt.*

***Detournering** är en situationistisk metod för omvändande av budskap; skapande av poesi och revolutionära budskap genom manipulationer och sammanställningar av befintliga texter, bilder etc, i princip vad som helst men inte minst reklam eller annan reaktionär propaganda. Mest känt i form av manipulerade reklamaffischer, filmer och tecknade serier.*

militära manövrarna, som i traditionella system kännetecknats av en förenklad, stel, euklidisk geometri, omvandlas nu i stället till en föränderlig, komplex, fraktalliknande geometri. I stället för att tänka sig militära operationer som en stor ”krigsplan” bestämd på förhand, använder sig militären av vad som med Foucaults termer kallas ”verktygslådemetoden”: de militära enheterna ska ges de verktyg de behöver för att hantera olika givna situationer och scenarier, där det inte går att förutse i vilken ordning dessa händelser faktiskt kan inträffa. Naveh berättar:

– Operativa och taktiska befälhavare lär sig lita på varandra och lär sig problemen genom att bygga upp stridsberättelsen bit för bit. Handlingar blir till kunskap, och kunskap blir till handling. I stället för bara ett enda möjligt resultat, blir militäroperationens största förtjänst själva förbättringen av systemet som system.”

Allt fast förflyktigas

Detta kan förklara militärens fascination för modellerna att agera, rumsligt och organisatoriskt, som framförts av teoretiker som Deleuze och Guattari. För militärmakten är den urbana krigföringen den ultimata postmoderna konfliktformen. Tron på en logiskt uppbyggd och enkelspårig krigsplan fungerar inte längre med tanke på hur komplex och mångtydig den urbana verkligheten är. Civila kan bli stridande och stridande bli civila. Identiteter kan ändras lika snabbt som kön kan fejkas: kvinnor kan förvandlas till stridande män lika fort som det tar för en israelisk soldat ”undercover” eller en kamouflerad palestinsk kämpe att dra fram en k-pist gömd under sin dräkt. För palestinsk kämpe som utsätts för denna metod verkar israelerna ”finnas överallt: bakom honom, på sidorna, till höger och till vänster. Hur kan man kämpa på det sättet?”

Kritisk teori har blivit avgörande för den undervisning och utbildning som Nave bedriver. Han förklarar:

– Vi tillämpar kritisk teori huvudsakligen i syfte att kunna kritisera själva den militära institutionen och dess ideologiska grundpelare. Teori är viktig för oss för att påvisa den klyfta som finns mellan den befintliga ideologin och dit vi skulle vilja ta oss. Utan teori skulle vi inte kunna begripa de olika händelser som sker runtomkring oss och som annars skulle framstå som om de saknade samband. För närvarande har det Operativa teoriforskningsinstitutet en enorm påverkan på militären, den har blivit ett subversivt centrum inom militären. Genom att utbilda höga officerare vi har vi fyllt hela Israel Defense Forces med subversiva agenter som ställer frågor. Några av de högsta cheferna skäms inte för att tala om Gilles Deleuze eller Bernard Tschumi. Jag frågade honom: ”Varför just Tschumi?” Han svarade:
– Idén om åtskillnad som ingår i Tschumi bok Architecture and Disjunction (1994) har betytt mycket för oss. Tschumi hade en speciell inställning till kunskapsteori, han ville bryta med kunskap baserad på bara ett perspektiv och centraliserat tänkande. Han såg världen genom en bred uppsättning sociala praktiker och från ständigt skiftande perspektiv. Tschumi skapade en ny sorts ”grammatik” eller regeluppsättning, han lade grunden för de idéer som vårt tänkande i dag bygger på”. Då frågade jag honom, varför inte Derrida och dekonstruktivismen? Han svarade:

– Derrida kan vara lite för svårgenomtränglig för vår publik. Vi har mer gemensamt med arkitekter, vi kombinerar ju teori och praktik. Vi kan studera, men vi vet också hur man bygger och förstör, och hur man ibland måste döda.

Att driva genom staden

Förutom dessa teorier använder sig Naveh av stadsteori baserad på situationisternas praktik med dérive (en metod för drivande genom en stad utifrån vad situationisterna kallade psykogeografi) och détournement (till exempel att använda övergivna byggnader till andra ändamål än det som de var avsedda till från början). För Guy Debord och de andra situationisterna var givetvis syftet med dessa praktiker att utmana den hierarki som fanns inbyggd i den kapitalistiska staden och riva ner åtskillnaden mel-

lan det privata och offentliga, insida och utsida, användning och funktion, och ersätta det privata rummet med ett gränslöst offentligt rum. Även i Georges Batailles verk finns en önskan att attackera arkitekturen och att montera ner efterkrigstidens stela rationalism, för att fly från ”den arkitektoniska tvångströjan” och befria undertryckta mänskliga begär.

Utbildning i humaniora har ofta betraktats som ett kraftfullt vapen mot imperialism, men nu håller dessa teorier på att tas över som ett kraftfullt verktyg för imperialismen. En militär användning av teori är givetvis inget nytt, det finns en lång tradition ända från Marcus Aurelius till general Patton.

Framtida militära attacker i stadsrummet kommer allt mer att utgå från tekniker som utvecklats för att ”riva ner murar”. Detta är den nya soldat-arkitektens motsvarighet till ”smarta bomber”. De ”smarta bomberna” har paradoxalt nog lett till fler civila dödsoffer, inte färre, just för att hela myten om kirurgisk precisionsbombning ger det militärpolitiska komplexet det nödvändiga rättfärdigandet det behöver för att få använda sprängämnen i civila miljöer.

”Civiliserat” våld

Här blir det uppenbart hur teori används som det ultimata ”smarta vapnet”. Militärens förföriska användning av ett teoretiskt och tekniskt språkbruk är ett försök att framställa krig som något avlägset, snabbt, intellektuellt, spännande – och till och med ekonomiskt lönsamt. Våld kan alltså framställas som tolererbart och allmänheten uppmanas att stödja det. För att underlätta ett utvecklande och användande av ny militär teknologi behövs, i situationer där militära lösningar är tveksamma, berättelser och ideologi spridas till offentligheten som hävdar att en militär lösning är fullt möjlig.

Även om man inte behöver Deleuze för att attackera Nablus, underlättade teorin den militära omorganiseringen genom att erbjuda ett nytt språk både internt och för att tala med andra. En teori som ”smart vapen” har både en praktisk och en diskursiv funktion genom att omdefiniera den urbana krigföringen. Den praktiska funktionen innebär att internt kunna ifrågasätta den gamla inkörda kopplingen mellan teori och praktik som tagits för given, det är här deleuziansk teori påverkar militär taktik. Men teori kan också hämtas från helt andra kunskapsområden och från andra etiska grunder, för att sedan användas för att förklara, utveckla och till och med rättfärdiga helt motsatta föreställningar. Krig utgör en form av samtal mellan fiender (om det inte är ett totalt förintelsekrig), om man betraktar det diskursivt. Varje militär aktion är tänkt att sända ett budskap till fienden. Talet om ”svärmande”, ”kirurgiska bombningar” och ”smart förstörelse” hjälper militären att kommunicera till sina fiender att den har kapacitet att utföra en mycket större förstörelse. ”Smarta” militära räder kan då utmålas som mer ”humana” alternativ till den mer förödande förmåga som militären faktiskt har och kommer att ta till om fienden överskrider en ”acceptabel” nivå av våld eller bryter mot någon tyst överenskommelse. Enligt militär operativ teori är det viktigt att aldrig använda sin fulla destruktiva kapacitet, utan att alltid bibehålla en möjlighet att trappa upp nivån av grymhet. Annars blir hot meningslösa.

När militären använder teori internt handlar det ofta om att förändra sin organisationsstruktur och hierarki. När man använder sig av teori i kommunikationen med allmänheten – i föreläsningar, medieutspel och publikationer – handlar det snarare om att skapa en bild av en civiliserad och sofistikerad militärmakt. Och när militären ”talar” (som var armé gör) till fienden, kan teorin förstås som en särskild sorts hotfullt vapen för att injaga chock och fruktan. Budskapet är då: *”Du kommer aldrig att ens förstå vad det var som dödade dig!”*★

***Georges Bataille** (1897-1962), fransk författare, bibliotekarie, filosof, pornograf, mystiker och sociolog som blandade Marx, de Sade, Freud och Nietzsche till en filosofi som revolterade mot alla konventioner och lyfte fram överflödet och excessen. Utvecklade sina teorier i intensiva gräl och fiendeskap med de franska surrealisterna, men skrev det antifascistiska manifestet Contre-Attaque tillsammans med dem.*

osynlig apartheid

Mathias Wåg

När den israeliska armén vill ha en ursäkt att arrestera palestinier kan ett område förvandlas till en militär zon på nolltid. Gränsen kan befinna sig var som helst. Ship to Gaza och ISM svarar med samma mynt. Gränsen kan utmanas var som helst.

Det brukar kallas apartheid, när två grupperingar lever inom samma territorium men med olika rättigheter; där den ena grupperingen har ekonomisk, politisk och militär makt att begränsa både den andra grupperingens tillgänglighet till resurser och dess individers rörelsefrihet. Det är svårt att hitta ett mer passande ord för relationen mellan Israel och Palestina än just ”apartheid”. Två länder inom samma territorium men separerade och med en ojämn maktfördelning. Israel dominerar hela territoriet, det israeliska såväl som det palestinska, och förhåller sig kreativt till gränsdragningarna. De militära zonerna med sina undantagstillstånd är flytande och ständigt föränderliga. Israeliska murar och vägspärrar styckar upp all rörelsemöjlighet för palestinier. Som ockupationsmakt ser den israeliska staten mellan fingrarna på de judiska bosättningarna på palestinsk mark och med sin blockad av Gazaremsan hålls ett område stort som en fjärdedel av Öland avspärrat. I området bor 1,5 miljoner människor. Resor in och ut kontrolleras av Israel.

Men det är inte bara Israel och den israeliska försvarsmakten som förhållit sig kreativt till gränserna – även de solidaritetsrörelser som växt fram till stöd för palestinierna, och som protesterar mot apartheidpolitiken, har utvecklat en rad metoder för att försätta de flexibla israeliska gränsdragningarna i kris. Kameran, datorn och kroppen har blivit de viktiga vapnen. Genom en utveckling av massmedieaktivism och gräsrotsmedier har övergrepp av den israeliska armén kunnat spridas till människor över hela världen. Vardagen i Palestina når in i våra vardagsrum. Ett pionjärarbete gjordes av medieaktivistnätverket *Indymedia Palestina* under dess korta existens 2001–2003 och fler nyskapande solidaritetsprojekt har följt i dess spår. Internationella sociala rörelser började agera *”mänskliga sköldar”* och utländska medborgare ställa sig i vägen för den israeliska armén. Genom sin blotta närvaro minskade de därmed risken för övergrepp.

– Både *International Solidarity Movement* och *Ship to Gaza* är sprungna ur samma princip, säger Hussein Khalili från International Solidarity Movement (ISM). Det vi reagerade på var det internationella samfundets och FN:s oförmåga att agera eller skicka observatörer, så vi beslöt att skicka egna. Vi hade som civilia ett ansvar att agera.

ISM startades 2001 av aktivister från Palestina, Israel och USA. Inspirationen hämtades från den amerikanska medborgarrättsrörelsen, zapatisterna i Chiapas, Mexico och sociala rörelser i det civila samhället globalt, men även från kristna ickevåldsrörelser som kväkarna. De första resorna, den så kallade frihetssommaren samma år, sammanföll med globaliseringsrörelsens uppsving.

– ISM organiserade sig på samma sätt som det palestinska samhället eller den platta strukturen under första intifadan. Det var en öppen gräsrotsorganisering där vi använde oss av ickevåldsmetoder och direkta aktioner för att bemöta ockupationen. Men det viktiga var att vi som ISM-aktivister inte skulle komma och lära eller säga åt palestinierna vad som skulle göras, utan att vi hjälpte dem med det som de ville ha hjälp med, säger Hussein Khalili.

Ickevåldet och öppenheten var nödvändig för att få den internationella opinionen på ISM:s sida. Genom transparens, öppenhet, kunde nätverket bemöta israeliska anklagelser om kopplingar till terrorstämplade organisationer. Lika viktigt har det varit att solidaritetsarbetet varit oberoende, utan kopplingar till partier och organisationer, och alltid bedrivits i civilsamhället.

– Israel har försökt att kriminalisera ISM

synlig solidaritet

som rörelse men har inte lyckats. Israeliska militären har försökt hävda att vi använder våld, men det finns det inga bevis för. De har försökt angripa oss fysiskt, som med attacken mot ISM:s mediekontor, men inte heller det har stoppat oss. Så i stället försöker de hindra alla som de misstänker är med i ISM från att komma in i Palestina. Alla gränser till Palestina kontrolleras ju av Israel och man kan inte komma in i landet utan att granskas av Israel. Tusentals människor har hindrats från att resa in. Många som grips under aktioner skickas hem. De får en stämpel i passet att de inte får återvända på tio år, säger Hussein Khalili.

– Då de kan inte gripa folk för något brottsligt anger de i stället som skäl att folk rör sig i avstängda militära zoner. Men en avstängd militär zon är något flytande som kan förläggas var som helst. Det räcker att armén visar ett papper på hebreiska för dig och säger att det här är en avspärrad militär zon, så har de rätt och gripa dig. Hela Palestina är ju under israeliska arméns kontroll. De kan stoppa dig var och när som helst. Gränserna där är jättekonstiga! De är inte alltid sådana man kan se utan snarare känna, säger Hussein Khalili.

Gränskontrollen nådde en ny nivå med Israels isolering av hela Gazaremsan, efter det militära angreppet mot Gaza vintern 2008. Israels totala kontroll över territoriet gjorde gränserna och den militära blockaden till en central fråga för solidaritetsrörelser att bryta ner och trotsa. Ship to Gaza är det mest kända exemplet, men inte det enda. Under *Gaza Freedom March* på nyårsafton 2009 försökte 1 300 gazabor och solidaritetsaktivister från 43 olika länder öppet marschera över gränsen från Egypten till staden Rafah i Gaza. Organisationen *Viva Palestina* körde samma år tre bilkaravaner lastade med förnödenheter till Palestina.

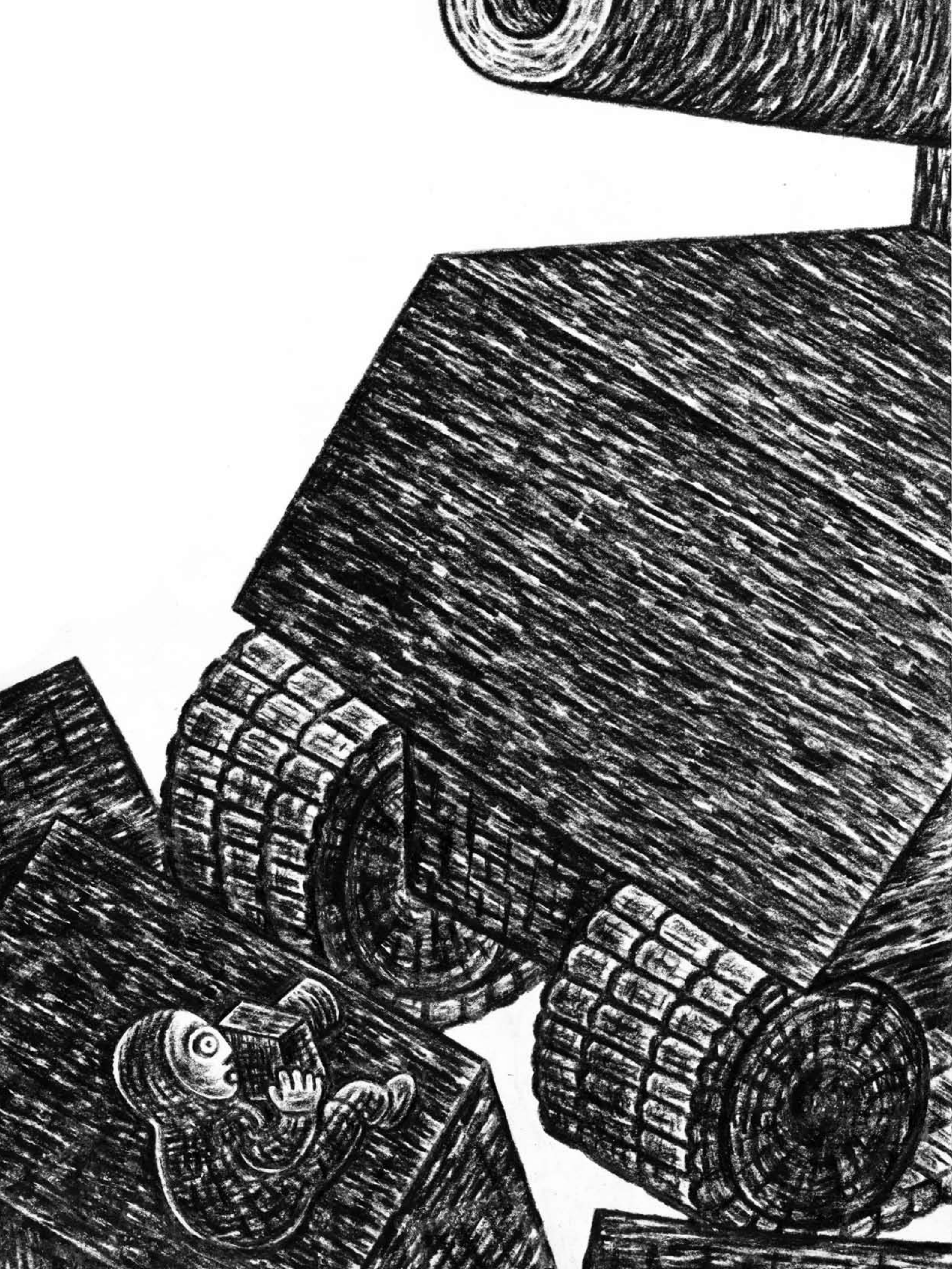
Dessa aktioner försökte på olika sätt utmana Israels gränskontroll, men lyckades bara till en viss grad – Israel lät genomsöka transporterna och godkände dem sedan. På så sätt kunde blockaden fortsätt, utan att aktionerna hotat Israels kontroll över gränsen. *Free Gaza Movements frihetsflotta* blev ytterligare ett steg i att bryta blockadmakten, med metoden att öppet ta sig in via internationellt vatten. Free Gaza Movement grundades bland annat av ISM efter angreppet mot Gaza. Den svenska delen, Ship to Gaza, beskriver sin strategi som att arbeta genom dilemma-aktioner: *”Politiska dilemma-aktioner är konstruerade så att motparten tvingas välja mellan olika alternativ att bemöta aktionen som alla gynnar aktivisterna. Antingen släpper man igenom den humanitära hjälpsändningens fartyg och accepterar därmed att blockaden inte respekteras eller så stoppar man den handgripligen och ådrar sig omvärldens kritik för att arrestera humanitära biståndsarbetare.”* Ship to Gazas och Frihetsflottans öppna hjälpsändning till havs ställde Israels regering inför ett sådant dilemma.

– Det är ett öppet överträdande av blockaden, men jag skulle inte kalla det civil olydnad. Aktionen bryter inte mot internationell lag. I och med att folk under ockupationen inte får mat och byggmaterial är det är vår rätt och skyldighet som civila, att agera. Det är Israels blockad som bryter mot internationell lag. Vad som är lagbrott är alltså en tolkningsfråga. Vi kräver att blockaden upphävs och anser att det vi gör inte är olagligt, säger Hussein Khalili.

Israels stormning av Frihetsflottan var inte slutet, utan bara början på Ship to Gazas utmanande av blockaden. Nu planerar organisationen nya hjälpflottor för att fortsätta utmana gränsen samtidigt som de försöker få Israels illegala bordningar av båtarna på internationellt vatten rättsligt prövade i den Internationella domstolen i Haag.

– Nätverket har växt enormt sedan bordningen. Vår plan är nu att skicka en ny hjälpsändning under våren med 25 båtar i konvoj till Gaza. Samtidigt bedriver vi det juridiska arbetet för att ställa ansvariga för Israels tidigare agerande inför rätta, säger Ayman Osman, en av aktivisterna som tog initiativ till Ship to Gaza. ★

Ship to Gaza *www.shiptogaza.se*
International Solidarity Movement, *www.ism-sweden.org*

Moa Matsdotter

Med kameran som vapen

Illustration: Lars Sjunnesson

Genom att filma sin vardag har många palestinier lyckas visa en verklighet som Israel ignorerat och media ofta glömmer bort. Men möjligheten att dokumentera misären gör dem inte mindre offer för Israels ockupation.

Olivträd som huggs ned. Stenar som kastas. Maskerade unga män som med träpåkar attackerar en obeväpnad gamling. De skakiga bilderna som spelas upp på fyra platt-tv-skärmar är direkta och omöjliga att säga emot. Fyra timmars material har valts ut bland många hundra i den israeliska människorättsorganisationen *B'Tselems* arkiv. Fyra timmars dokumentation av den israeliska ockupationsmaktens praktiker. Fyra timmars vardagsliv på Västbanken.

Filmerna presenterades med rubriken *"Med kameran som vapen"* under fem novemberdagar 2010 på Kulturhuset i Stockholm. Materialet är filmat under de senaste tre åren, av palestinier som lever i närheten av israeliska militärbaser eller bosättningar. B'Tselem har bistått med kameror och utbildning, och hjälpt till att sprida bilderna till omvärlden.
– Förut när vi kontaktade polis eller militär lyssnade de inte, berättar en palestinsk så kallad kameravolontär som kommit till Stockholm. De arresterade bara palestinier. Nu kan vi tvinga polisen att starta en utredning, nu har vi bevis.
Evenemangets arrangör, den ideella föreningen *Settler Watch*, var noga med att beskriva inspelningarna bearbetats i efterhand. De utvalda delarna redigerades med få klipp, som dessutom markeras med nedtoningar. Textrutor berättar om situationen och platsen där det är filmat. Enstaka sekvenser har färgkorrigerats. Inget mer. Man har aktivt velat undvika TV-nyheternas hetsiga konfliktschabloner för att istället fånga det vardagliga. Visa den israeliska statens politik ur ett palestinskt perspektiv. Viktigt och bra, men några frågetecken propsar på uppmärksamhet.

På stora informationstavlor bredvid TV-skärmarna beskrivs projektet som ett unikt ickevåldsalternativ och som samarbete mellan palestinier och israeler. Men är det verkligen ett samarbete mellan jämställda parter man vill ha? Varför är det i så fall så viktigt för Settler Watch och B'Tselems representant att trycka på hur projektet förvandlat offer till aktörer, hur de har blivit empowered? Den palestinska landsbygdsbefolkningen är offer för ockupationsmaktens övergrepp, absolut. Det faktumet förändras dock inte över en natt bara för att någon satt en kamera i händerna på dem. Och agera, på något sätt, lär de ha gjort även innan resten av världen tittade på. B'Tselems projekt handlar om att använda medieteknik på ett vettigt sätt, om resurs- och kunskapsutjämning. Räcker inte det?

Den palestinske kameravolontären glömde visst alldeles bort att nämna det där, med att han förvandlats från offer till aktör. Istället avslutade han med att be oss uppmärksamma vilka redskap som används för att bygga bosättningar i filmerna, vilka märken som står på grävskoporna.
– Jag hoppas att ni som ett fritt folk har fria röster och talar om detta. ★

__Moa Matsdotter__ är en svensk så kallad kameravolontär.

__B'Tselem__ är ett israeliskt informationscenter för mänskliga rättigheter i de ockuperade områdena, www.btselem.org. __Settler Watch__ är en obunden ideell förening. vars syfte är att sprida information om israeliska bosättningar, internationell humanitär rätt samt skapa opinion för ett omedelbart stopp för all utvidgning av israeliska bosättningar på ockuperat palestinskt territorium. www.settlerwatch.com

Manifest. Gazas ungdom bryter sig ur

Illustration: Falsk

Fuck Israel. Fuck Hamas. Fuck Fatah. Fuck FN. Fuck UNWRA. Fuck USA! Vi unga i Gaza är så trötta på Israel, på Hamas, på ockupationen, på brott mot de mänskliga rättigheterna och det internationella samfundets likgiltighet! Vi vill skrika och riva ner denna mur av tystnad, orättvisa och likgiltighet på samma sätt som de israeliska F16:s bryter ljudbarriären, skrika med all kraft i våra själar för att släppa loss den enorma frustration som äter upp oss på grund av denna jävla situation vi lever i. Vi är som löss fastnaglade mellan två spikar, som lever en mardröm i en mardröm, utan utrymme för något hopp, utan något rum för frihet. Vi är skittrötta på att vara fångade i denna politiska kamp, skittrötta på kolsvarta nätter med flygplan som cirklar över våra hem, trötta på att oskyldiga bönder blir beskjutna i buffertzonen när de sköter sitt jordbruk; vi spyr på alla skäggiga snubbar som går omkring med sina gevär och missbrukar sin makt, misshandlar eller fängslar demonstrerande ungdomar för vad de tror på, så jävla trötta på skammens mur som separerar oss från resten av vårt land och håller oss fångade på bara en frimärksstor landplätt, trötta på att porträtteras som terrorister eller fanatiker med sprängämnen i våra fickor och ondska i våra ögon, trötta på den likgiltighet som vi möter från det internationella samfundet, de som är proffs på att uttrycka sin oro och skriva på sina resolutioner, men inte pallar att genomföra något av det som de kommit överens om, vi är så helvetes sjukt trötta på att leva miserabla liv, hållas fängslade av Israel, misshandlas av Hamas och helt ignoreras av resten av världen.

En revolution håller på att växa inom oss, ett enormt missnöje och frustration som kommer att förgöra oss om vi inte hittar ett sätt att kanalisera denna energi till något som kan utmana status quo och ge oss något slags hopp. Den sista droppen som fick våra hjärtan att skaka av frustration och hopplöshet hände den 30 november när Hamas poliser kom till *Shareks ungdomsforum*, en ledande ungdomsorganisation (www.sharek.ps), med sina vapen, lögner och aggressivitet, de slängde ut alla ur lokalen, fängslade några och förbjöd Sharek att bedriva någon verksamhet. Några dagar senare misshandlades demonstranter framför Sharek och några greps. Vi lever verkligen en mardröm i en mardröm. Det är svårt att finna ord för det tryck vi tvingas leva under. Vi överlevde med nöd och näppe *Operation Cast Lead*, där Israel effektivt bombade skiten ur oss, förstörde tusentals bostäder och ännu fler liv och drömmar. De blev inte av med Hamas som de hade tänkt sig, men de gav oss men för livet och gav oss alla posttraumatisk stress, eftersom det inte fanns någonstans att fly.

Vi är ungdomar med tunga hjärtan. Vi bär inom oss en tyngd så enorm att det gör det svårt för oss att njuta av solnedgången. Hur kan man njuta när mörka moln tornar upp sig vid horisonten och vi i vårt inre ser tragiska minnen så fort vi sluter våra ögon? Vi ler för att kunna dölja smärtan. Vi skrattar för att glömma kriget. Vi hoppas för att inte begå självmord här och nu. Under kriget fick vi en känsla vi inte kan skaka av oss att Israel ville utplåna oss från jordens yta. Under de senaste åren har Hamas gjort allt de kan för att styra våra tankar, beteenden och förhoppningar. Vi är en generation ungdomar som är vana att möta missiler, och försöka med det som verkar vara den omöjliga uppgiften att leva ett normalt och hälsosamt liv, och som knappt tolereras av den massiva organisation som har spridit sig likt en skadlig cancer i vårt samhälle, som orsakar förödelse och effektivt tar kol på alla levande celler, tankar och drömmar – och nu är på väg att helt förlama folket med sin terrorregim. För att inte tala om det fängelse vi lever i, ett fängelse som upprätthålls av ett så kallat demokratiskt land.

Historien upprepar sig på de grymmaste sätt och ingen verkar bry sig. Vi är rädda. Här i Gaza är vi rädda för att bli inspärrade, förhörda, slagna, torterade, bombade, dödade. Vi är rädda för att leva, därför att varje enda steg som vi tar måste vara utarbetat och välgenomtänkt, det finns begränsningar överallt, vi kan inte röra oss som vi vill, säga vad vi vill, göra vad vi vill, ibland inte ens tänka vad vi vill på grund av att ockupationen har ockuperat våra hjärnor och hjärtan så hårt att det gör ont och får oss att vilja gråta oändligt av frustration och ilska!

Vi vill inte hata, vill vi inte känna alla dessa känslor, vi vill inte vara offer längre. Det är nog! Nog med smärta, nog med tårar, nog med lidande, nog med kontroll, begränsningar, orättvisa motiveringar, terror, tortyr, ursäkter, bombningar, sömnlösa nätter, döda civila, mörka minnen, dyster framtid, hjärtesvidande närvaro, störd politik, fanatiska politiker, religiöst skitsnack, nog med fängslande! Vi säger stopp! Detta är inte den framtid vi vill ha!

Vi vill ha tre saker. Vi vill vara fria. Vi vill kunna leva ett normalt liv. Vi vill ha fred. Är det för mycket begärt? Vi är en fredsrörelse bestående av ungdomar i Gaza och anhängare på andra håll som inte kommer att vila förrän sanningen om Gaza är känd för alla i hela denna värld och i en sådan omfattning att inga fler tysta medgivande eller likgiltighet accepteras.

Detta är Gazas ungdomars manifest för förändring!

Vi börjar med att förstöra den ockupation som omger oss, kommer vi bryta sig loss från detta mentala fängelse och återfå vår värdighet och självrespekt. Vi kommer våra våra huvuden högt trots att vi kommer att möta motstånd. Vi kommer att arbeta dag och natt för att förändra dessa eländiga förhållanden vi lever under. Vi kommer att bygga drömmar där vi möter väggar. ★

Läs mer på ***gazaybo.wordpress.com***

Valentina Martinez lockas av **Dynamitens och hjärtats tango**

Poesin får inte vara en intetsägande prydnad, skrev Gabriel Celaya, en av 1900-talets stora poeter som menade att konsten bör ta ställning. Mycket av det politiska som uttrycktes genom konsten i början av förra seklet har med tiden glömts bort och avradikaliserats. Tangon är ett tydligt exempel på detta. Tangon har flyttat allt längre in i de fina salongerna och har till stor del en ganska reaktionär publik.

La Boca är den stadsdel i Buenos Aires som brukar nämnas som tangons födelseplats. Hit kom, under första världskriget, en stor våg av italienska emigranter och området kom att bli ett radikalt centrum. En av de som hamnade här var Severino De Giovanni, den unge läraren som läste Bakunin om kvällarna och som flydde Musolinis Italien. Han vars sista ord blev ”Leve anarkin” innan han avrättades med minst åtta av militärjuntans kulor. Det var 30-talets Argentina och Giovanni blev 30 år gammal. Internationellt blev han mest känd för sina protestaktioner till stöd för de italienska anarkisterna Sacco och Vanzetti som emigrerat till USA där de dömdes till döden anklagade för rån och mord. Giovanni lyckades inte bara spränga hela fronten på USAs ambassad utan även banker, statyer, fabriker och andra av USAs nationalsymboler i Argentina, och just i La Boca hade Giovanni sprängt sönder apoteket som på den tiden ägdes av presidenten för områdets fascistiska kommitté om inte ägarens son hunnit upptäcka och oskadliggöra bomben.

Såhär snart 90 år senare, när knappt någon längre vet vad anarki står för, bestämmer sig den unge kompositören och dragspelaren Pablo Bernabaca och den gamle historikern, journalisten och författaren Osvaldo Bayer att belysa anarkins roll inom tangon genom att tillägna sin milonga (en av tangons föregångare) åt Giovanni och inviga den på La Bocas tangofestival som ägde rum i november. Fyra dagar med levande musik, föreläsningar, debatter, utställningar och basar, arrangerat av artister, hantverkare, butiksinnehavare och grannar, helt i egen regi utan statligt stöd och med syfte att bevara och sprida områdets kulturarv.

I en intervju för argentinska *Página 12* berättar den nu 83-årige Osvaldo att han vill få folk att förstå anarkisternas historiska roll i La Boca. Hur de organiserade sig, vilka skillnader det fanns mellan dem, socialisterna och kommunisterna och hur arbetarklassen organiserade sig. Ett panorama som inkluderar den anarkistiska kulturen, för i lokalerna fanns alltid utrymme för bibliotek, för teateruppsättningar och utrymmen för stormöten.

Pablo Bernabaca säger att det för honom som musiker och i sin estetiska-politiska funktion är en stor gest att få hedra Giovanni men en förutsättning var att Osvaldo ville skriva texterna. Det var nämligen genom Osvaldos bok *Severino Di Giovanni, el idealista de la violencia* (Severino Giovanni, våldets idealist) som kom ut på 70-talet som Pablo, liksom många andra, lärde känna och tycka om Giovanni. Men han tror att det kommer bli ett jäkla liv och minns hur det blev när han gjorde “Tango para Guevara” en hyllning till Che Guevara, den spelades inte i radion och han blev utskälld på Facebook för uppenbarligen får man inte stoppa in politik i tangon, säger han ironiskt. Osvaldo, däremot, tror inte det blir samma reaktion – Giovannis historia är så gammal och folk känner inte till honom, menar han. Men i texten förekommer ordet dynamit, kontrar Pablo. Dynamit och hjärta! Den slipper inte undan, för även om mycket börjar förändras är tangons publik fortfarande reaktionär.

De berättar om hur de i sitt arbete med uppsättningen studerat de gamla anarkistiska tangotexterna som till exempel bröderna Expósitos ”Död åt borgerligheten” och menar att andra delar av tangon har lyfts fram allt för länge. De stora poeterna var existentialister och sjöng hellre om kärleken till kvinnan och såna saker, säger Osvaldo. Men den tidens tangoproduktion skapades av många anonyma författare och mycket uttrycktes inom amatörtangon.

Det finns tillfällen då man önskar att man kunde förflytta sig över tid och rum genom att knäppa med fingrarna. Ett sånt tillfälle inträffade för mig senast i november då det bjöds på politisk poesi i La Boca, världens vackraste hamnkvarter där så många vägar korsas; emigranternas, arbetarnas, populärkulturens, tangons och anarkisternas.★

Poesin är ett vapen laddat med framtid
När man inte längre för egen del väntar sig något
då lever man intensivare
och medvetandet skärps
existerar i trots, bekräftar i blindo
som en puls som hamrar i mörkret
när man ser in i dödens svindlande klara ögon
då talar man sanning
kärlekens grymma sanning

Poesi för de fattiga, nödvändig
som det dagliga brödet
nödvändig som luften vi andas
för att kunna leva, bekräfta och lovsjunga

Vi kämpar för livet, de låter oss knappt
säga vilka vi är
våra sånger får inte vara en intetsägande prydnad
vi har nått botten.

Jag förbannar poesin när den betraktas
som en kulturell lyx
av alla de neutrala
som tvår sina händer
låtsas döva och går undan.
Jag förbannar poesin av den som inte tar ställning
som inte vill fläcka sina händer
jag gör alla fel till mina,
känner i mig de som lider
andas in dem när jag sjunger
och medan jag sjunger krymper mina egna sorger
och jag vidgas, och jag vidgas
långt utöver mina sorger

Det är inte en poesi som tänks fram droppe för droppe
det är ingen vacker produkt
ingen fulländad frukt
det är det mest nödvändiga
det som saknar namn
det är rop i himlen
och handlingar på jorden

Vi kämpar för livet, de låter oss knappt
säga vilka vi är
våra sånger får inte vara en intetsägande prydnad
vi har nått botten.

Text: Gabriel Celaya
Översättning och bearbetning: Paco Ibañez

Tove Appelqvist går på **teater i Paris** och bedåras av **det radikala i att hoppas**

Hösten 2010 åker jag till Paris för att lära mig något om hur den senaste vågen av folkligt motstånd skapats och skapas och föreställer mig en mängd möten och demonstrationer. Men istället blir det teater jag går på. Det jag får se är hur en radikal kultur kan befinna sig i mitten av den politiska kampen och ställa samma frågor men på ett annat sätt. Tre teatrar i varsitt hörn av Paris, alla olika, alla politiska.

Den första teatern jag besöker ligger i förorten Saint Denis, som ligger i nordöstra Paris. Själva teatern heter La Belle Etoile och gästas av teatergruppen Jolie Môme. När man kommer dit möts man av en foajé sprängfylld av politiska affischer, flyers och information om de senaste demonstrationerna. Antifa, trotskister, socialister, facken och de papperslösas organisationer trängs om utrymmet. I den stora salen finns en liten bar där man kan köpa öl eller vin och välja mellan de två maträtter som erbjuds för dagen. Trots att det är en torsdagskväll så fylls matsalen fort upp och över långborden hänger en banderoll med texten ”det värsta av vardagligt våld är att inte längre ha något att hoppas på”.

Pjäsen, som heter ”Inflammable” (Brandfarligt), handlar om en fabrik som ska läggas ner och arbetare som istället för att ge upp väljer att ockupera sin fabrik. Den blandar komik och politik och ger utrymme åt oss i publiken att vara med och skandera när parollerna ”det är på gatan det händer” och ”alla tillsammans” vrålas ut av skådespelarna.

Efter föreställningen kommer representanter från gruppen Sans-Papiers Grévistes och håller en kort uppdatering av sin situation. Bakgrunden är att nära 7 000 papperslösa, som bland annat arbetat för den franska staten, bestämde sig för att slå sig ihop och gå ut i strejk och som sedan oktober 2009 ockuperar muséet för invandringens historia. Det de beskriver är det välkända dilemmat att mediernas minne är kort och när deras kamp nu inte syns i massmedia har de svårare både att få in pengar till sin strejkkassa och att få igenom sina krav. Skådespelarna samlar in pengar och delar ut information om nästa manifestation. Vi lämnar teatern med minst tio flygblad om kommande möten, alltifrån den anarkistiska radiostationen Radio Libertaires fest för det fria ordet till info om den antikoloniala veckan i februari.

Nästa teater jag besöker ligger i förorten Ivry, på motsatt sida av stan. Pjäsen jag ska se där är en lättsam kabaré om två fattiga regissörer som lurar sina teaterelever på pengar och den har ingen särskild önskan om att knyta näven i luften. Men själva teatern är underbar. Théâtre Aleph som den heter är en chilensk exilteater och precis som på La Belle Etoile dagen innan kommer jag in i en foajé fylld av politiska flyers och affischer. Fast den här teatern är ändå helt annorlunda än den jag var på dagen innan; om La Belle Etoile präglades av stora ytor och långbord så är Aleph mer av ett krypin. Känslan av intimitet är överväldigande, regissören Oscar Castro möter alla besökare i dörren och omfamnar oss. Halva ensemblen tycks ha trängt ihop sig i en garderob på en kvadratmeter där de står och tjuvröker.

Teaterns vilja att skapa en samhörighet och gemenskap med sin publik förstärks av att det inkluderat i biljettpriset ingår en middag som vi alla gemensamt äter efter föreställningens slut. Jag får senare veta att när Oscar Castro först kom till Paris var det en regissör vid namn Ariane Mnouchkine som härbärgerade honom på Théâtre du Soleil i förorten Vincennes, och alltså densamma som regisserat den tredje och sista föreställning jag går och ser.

Théâtre du Soleil är inhyst i en gammal patronfabrik belägen i en vacker slottspark. Biljetterna till föreställningen ”Les

Naufragés du Fol Espoir", Det Galna Hoppets Skeppsbrutna, har varit slut i månader, men klockan nio på morgonen kan man åka ut till parken och skriva upp sig på en väntelista och återvända innan pjäsen börjar i hopp om att några som reserverat har fått förhinder. Halv nio på morgonen är vi inte först i kö och halv två står det mängder med folk som med sjunkande hopp ser besökare strömma mot teatern.

Det är Ariane Mnouchkine själv som river in och det är även hon som vädjande ber publiken att maka ihop sig så att det 20-tal personer som inte lyckats få biljetter ändå ska få en chans att se föreställningen. Redan när man kommer in i foajén möts man av skådespelare i kostym som interagerar med publiken, inte påtvingat eller konstlat utan mer som välkomnande värdar för en fest dit man blivit speciellt inbjuden. Det finns mat till försäljning och hur detta tiotal kockar och servispersonal lyckas utfodra de bortåt 500 besökarna på mindre än en timma och dessutom med ett lysande resultat, är mer eller mindre en gåta även för en gammal restaurangarbetare som jag själv.

Pjäsen är ett kollektivt arbete liksom alla teaterns tidigare, i det här fallet bygger texten löst på Jules Vernes "Les Naufragés du 'Jonathan'" och är samskriven med den nu verksamma filosofen Hélène Cixous. Ramberättelsen är ett syskonpar som strax innan första världskrigets utbrott bestämmer sig för att den nya konstformen film, med sin enorma möjlighet att nå ut, är vägen till att skapa radikal, politisk men ändå folklig konst. En grupp människor söker en utopi, ett nytt förlovat samhälle och de ger sig av på en expedition till Eldslandet ombord på fartyget "Fol Espoir". Pjäsen är alltså bevittnandet av denna stumfilmsinspelning där replikerna mimas och på stumfilmsmanér projiceras på skyltar. Parallellt med filminspelningen skildras händelserna som ledde fram till första världskriget via radiosändningar och uppläsning av tidningsrubriker.

Föreställningen är en fyra timmar lång akrobatisk bedrift med ständigt virvlande låtsassnö och de mest osannolika kulissarbeten. Den lyckas kombinera politiska brandtal, fysisk komik à la Chaplin och Buster Keaton och samtidigt ställa djupt filosofiska frågor. Går det att skapa ett nytt samhälle, är utopier möjliga, hur gör man politisk kultur för alla, vad gör vi när mörkret tätnar och alla drömmar om ett jämlikt samhälle med syskonskap mellan folken känns längre bort än någonsin? I slutscenen vänds stumfilmskameran mot publiken och vi blir till de skeppsbrutna som i ett stormigt svart hav tvingas ställa oss frågan om vi vågar hoppas fast det är galet. Det som gör att den fantastiska dramatiken blir genial är att de får oss att ställa oss upp i stående ovationer och svara att ja, vi vågar och vi måste våga hoppas.

På alla de tre teatrarna jag besöker märks höstens politiska mobilisering mot den nya pensionsreformen av. När man ser bilder från demonstrationerna är det svårt att undgå någon av alla de banderoller med citat från pjäser och böcker som Théatre du Soleil bidragit med. Och när de via ett Shakespearecitat kallar Sarkozy för en "tjuvaktig dvärg" säger de mer än om de hade skrivit det rakt uppochner. De bidrar med en blandning av det djupaste allvar blandat med en hoppfullhet och glädje som är helt oemotståndlig. Och det just det jag tydligast bär med mig hem till Sverige, att om vi inte fortsätter att hoppas och tro att vi kommer att segra så går vi under. För utan att hymla om de papperlösas desperata situation, trots att fabriker fortsätter att läggas ned och trots att pensionsreformen till slut genomfördes så bär de här tre teatrarna på en så mäktig framtidsoptimism att jag inte kan låta bli att ryckas med. ★

”Det finns svartskallar ombord!” Valentina Martinez läser Kurdo Baksis **Min vän Stieg Larsson**

Illustration: Josefin Svenske

En novemberdag hade bibliotekspersonalen skyltat Kurdo Baksis bok om Stieg Larsson i tipsmontern. När boken kom ut i vintras gick kritikerna hårt an mot Baksi, skrev att han är sentimental, slarvig i sin research och att han pratar för mycket om sig själv. Utan att läsa boken avfärdade jag kritiken med ett ”äsh, det är bara för att de inte tycker om Baksi”.

Nu, medan jag väntade ut regnet, tog jag mig an denna lilla lättlästa bok och fann i den flera beröringspunkter som gjorde att jag läste med behållning.

Beskrivningar av redaktionsarbetet i de antirasistiska tidskrifterna Expo och Svartvitt känns igen, inte bara från redaktionsarbetet utan från organisering och arbete för förändring överhuvudtaget; många viljor som drar åt olika håll, mycket och obetalt arbete, stress som gör att man missar att visa uppskattning för varandra.

Nu, när det pratas om att 90-talet är tillbaka, att allt går i cirklar och att vi inte kommit någon vart, är det intressant att läsa reflektioner över den tid som av många kallats den mest frånstötande i svensk nutidshistoria; en tid fylld av hot och politiska svek, som Baksi skriver. Men så tänkte vi ju inte då. Då bet vi ihop och jämförde med andra mycket värre tider på andra platser för länge sen och vi kämpade vidare trots, eller på grund av. Lasermannen. Sverigedemokraterna. Alla som föll offer. De utan namn. Eller på grund av sitt namn. Rädslan fick ge vika för att inte ta fokus från morgondagen.

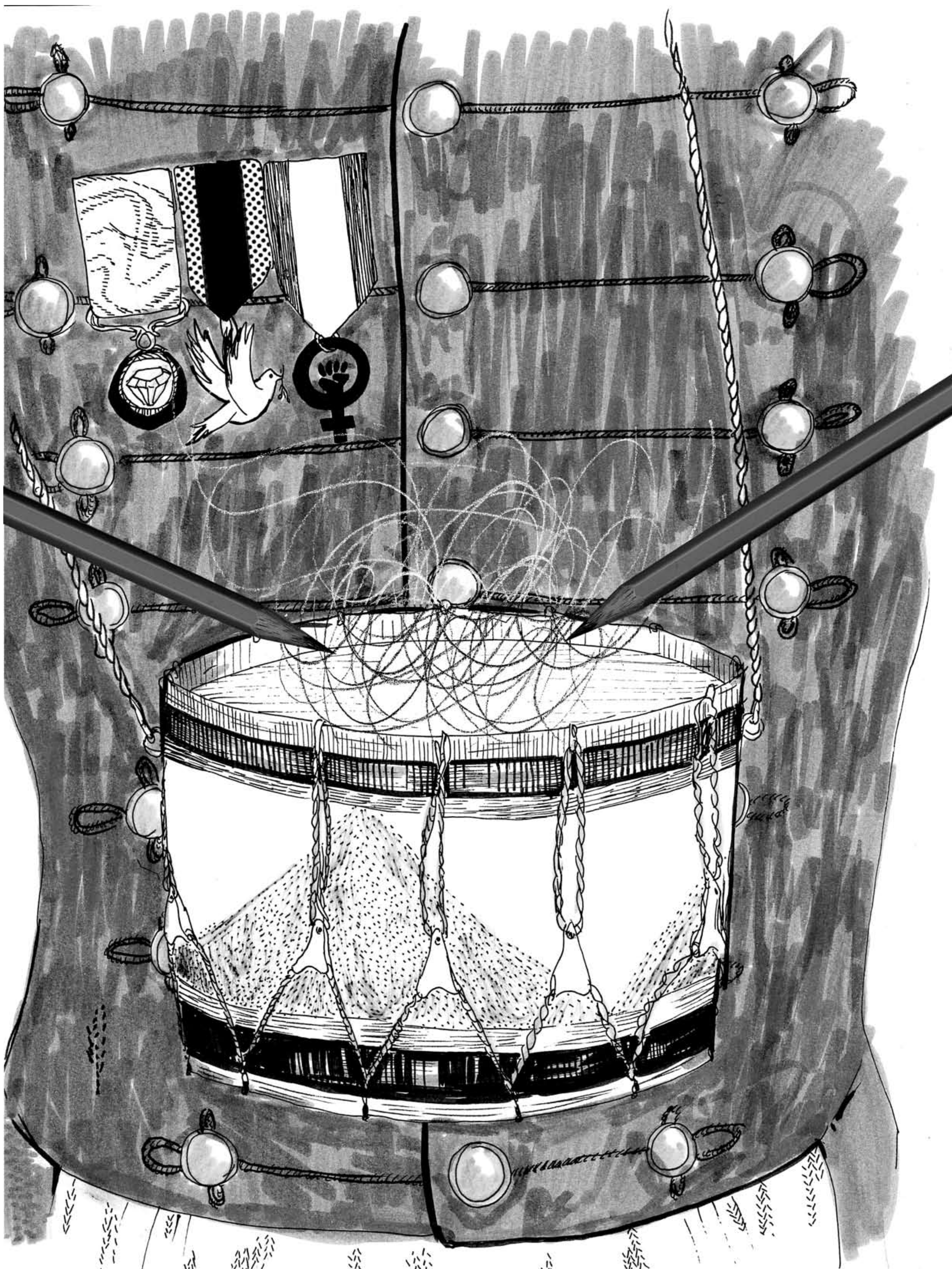
Om man, som jag, tycker att vägen till ett ställningstagande är intressantare än själva slutsatsen, när allt är tillrättalagt i en debattartikel eller liknande, så får man här en liten inblick i hur Baksi och Larsson analyserade dagsläget, vad som behövde göras och hur. Frågor som inte alltid är solklara, även då man i grunden är rätt enig. Som debatten om ”hedersrelaterade mord” eller frågan om den landsomfattande arbetsstrejken skulle vara separatistisk eller inkludera även ”svenskar”. Såhär, tjugo år senare kan vi läsa det vi skrev då, se vad vi skildrade. Men diskussionerna vi förde då finns bara kvar i våra huvuden och i våra hjärtan.

En natt på 90-talet drömmer jag att jag och min familj befinner oss i en hytt i en finlandsbåt. Väggarna är av glas och rummet är sparsamt möblerat så alla kan se in till oss. Genom rutan ser jag en man komma ner för trappan, lätta steg över den röda mattan, handen håller inte i guldräcket utan svänger ledigt och avslappnat längs kroppen. Han ser inte ut som en nazist men jag vet att han är det. Snabbt försöker jag gömma, skydda mina familjemedlemmar men hittar ingen vettig plats i rummet. Just som jag undrar om det är för sent att ta sig ut, be om hjälp, så hörs ett utrop från högtalarna och för ett ögonblick inbillar jag mig att räddningen är nära. Men det är inte nazisten den myndiga rösten varnar för. Det är oss. Det finns svartskallar ombord. Det är vi som är hotet. Detta var ingen mardröm som återkom natt efter natt. Det var en enda natt men jag kommer aldrig att glömma den. Det blev ju så uppenbart att det värsta inte var att det fanns rasister som inte tvekade för att skada folk som vore vi flugor på en vägg, för som Baksi säger ”Viktigare var att det i samhället fanns ett växande stöd för främlingsfientliga krafter. Och det var detta stöd som gjorde att fler hatbrott inträffade”.

90-talet är förbi. Vi lever i den tidens morgondag. Allt kan få ett annat utfall.

När Larsson tappade hoppet brukade Baksi berätta en anekdot om ett skräckinjagande rövargäng i Syrien som hotade och krävde pengar av en trumspelare. Det var trumspelaren som förde mest oljud när orkestern tystnat. Det var så Baksi förklarade för sin vän varför just han blev hotad, för att han var den antirasistiske musikern som slog på trumman varje gång det blev tyst om frågor som rörde människors lika värde. Ja, han var en av dem. De finns en jäkla massa trummor där ute. Jag hör dem eka mellan husen.★

Kurdo Baksi, ***Min vän Stieg Larsson****,* *(Nordstedts, 2010).*

Vem går ut med soporna i det anarkistiska samhället?

Gabriel Kuhn läser tre nya böcker **som ger olika svar.**

Under 2009 publicerades *Black Flame: The Revolutionary Class Politics of Anarchism and Syndicalism* av Michael Schmidt och Lucien van der Walt, första bandet av två i bokserien *Counterpower*. Schmidt och van der Walt var med när Sydafrikas *Zabalaza Anarchist Communist Federation* (som nuförtiden kallas Front) grundades. Front är en *"plattformistisk"* organisation, det vill säga en organisation som bygger på den plattform som skrevs av Nestor Makhno och hans kamrater 1926 under deras exil i Paris. Plattformen baseras på en grundsyn att arbetarklassen ska organiseras på ett välstrukturerat sätt utifrån anarkistiska principer. Detta är viktigt att ha i bakhuvudet när man läser Black Flame, då det är en väldigt smal definition av anarkism som ges. Författarna påstår att begreppet anarkism "borde reserveras för en speciell rationalistisk och revolutionär form av frihetlig socialism som uppstod under andra hälften av 1800-talet." De menar att "om vi vill att anarkism ska stå för idéer som är relevanta för aktuella progressiva strömningar mot nyliberalismen, så måste vi ha en klar uppfattning om vilka dessa föreställningar är." Att själv ge sig själv epitetet "anarkist" räcker inte för att räknas som anarkist och att bara vara "mot staten" är inte heller nog. "Att vara mot staten är kanske en nödvändig aspekt av anarkistiskt tänkande, men det är inte en tillräcklig grund för att en viss föreställning eller en viss teoretiker ska ingå i den anarkistiska traditionen.". För Schmidt och van der Walt är varken Godwin, Proudhon, Stirner eller Tolstoj en del av vad de kallar den "breda anarkistiska traditionen". Däremot räknar de in syndikalister som Daniel De Leon, William Haywood och James Connolly. Schmidt och van der Walt säger att de är "medvetna om att vår uppfattning står i motsättning till etablerade definitioner" men de insisterar på att allt som förtjänar namnet anarkism måste ha direkt koppling till klasskampen: "Klasskampsanarkism – ibland också kallad för revolutionär eller kommunistisk anarkism – är inte en typ av anarkism; i våra ögon är det den enda anarkismen." Enligt författarna är det olämpligt att prata om anarkism i samband med samhällen eller politiska strömningar före 1860. "Anarkism är inget universalt fenomen av det mänskliga samhället eller psyket. Den utvecklades inom den socialistiska rörelsen och arbetarklassrörelsen för 150 år sedan och det är viktigt att anarkism var något nytt!"

I början av 2010 publicerades *Anarchy Works* av Peter Gelderloos, mest känd för sin bok How Nonviolence Protects the State (2005). Gelderloos skriver att "de flesta samhällen och organisationer som lyckats leva utan regering inte har kallat sig själva för 'anarkistiska'" och "begreppet har sitt ursprung i 1800-talets Europa." Hans allmänna föreställning av anarkismen är vidare: "Det finns många vägar till anarkism och oräkneliga ingångar." Han hänvisar bland annat till "ursprungssamhällen som kämpar mot kolonialism och som försvarar sina traditionella, horisontella kulturer: elever som vänder sig mot sin alienation och olycka, mystiker från Kina för tusen år sedan eller från Europa för fem hundra år sen, taoister och anabaptister som trotsade regeringar och den organiserade religionen, kvinnor som gör uppror mot vänsterns auktoritära och sexistiska strukturer." Gelderloos tar faktiskt de flesta av sina bevis för att anarki kan fungera från "icke-explicit anarkistiska" samhällen och rörelser och hävdar att "anarkistisk praxis har en lång historia… De officiella historieböckerna är selektiva och förnekar att alla komponenter av ett anarkistiskt samhälle har förekommit i många tidsåldrar och att oräkneliga statslösa samhällen har fungerat utmärkt under årtusenden." Den förklaringen står helt i motsättning till Schmidt och van der Walt. Exemplen som Gelderloos använder går från ursprungssamhällen som Afrikas Mbuti och Nordamerikas Hopi via kibbutzer och Christiania till Open Source och Wikipedia. Boken är indelad i kapitel som "Har inte människorna alltid varit patriarkala?", "Vem ska gå ut med soporna?" och "Vem ska skydda oss utan polis?". Anarkism definieras av Gelderloos som en "enkel och övertygande idé, nämligen att människorna vet hur de ska leva sina liv och hur de kan organisera sig; och de vet det bättre än någon expert någonsin kunnat veta det".

Någonstans mitt mellan Black Flame och Anarchy Works hamnar Cindy Milsteins *Anarchism and Its Aspirations* som kom i mitten av 2010. Cindy Milstein är student till Murray Bookchin, medgrundare av

Nordamerikanska *Institute for Anarchist Studies* och en engagerad aktivist, organisatör och föreläsare. Anarchism and Its Aspirations är hennes första bok; som förutom den långa titeluppsatsen innehåller några kortare texter. Boken är också den första i en serie som kallas för *Anarchist Interventions*, publicerad av *AK Press* och *Institute for Anarchist Studies* med syftet ”att bidra till utvecklingen av relevant och vital anarkistisk teori och analys genom att intervenera i aktuella diskussioner.” Milstein har en bredare uppfattning av anarkism än Schmidt och van der Walt men håller sig mycket närmare den självdeklarerade anarkistiska traditionen än Gelderloos. Hennes bok är i stort sett en introduktion till anarkism; en aktuell version av böcker som Nicolas Walters *About Anarchism* (1969) eller Albert Meltzers *Anarchism: Arguments For and Against* (1981). Hon kallar – liksom många andra – den historiska anarkismen för ”en syntes av det bästa av liberalism och kommunism” men presenterar själv en väldigt öppen definition: ”I sin kärna är anarkism en anda; en anda som anklagar allt som är fel i nutidens samhälle och som fräckt deklarerar hur allt kunde vara bättre under alternativa former av social organisering.” Hon skiljer mellan ”klassisk” anarkism (Bakunin, Kropotkin och så vidare) och den ”moderna” anarkismen från de senaste tio åren: ”2000-talets anarkism har visat sig alltmer dynamisk och utspridd. Nya varianter har lagts till de vackra adjektiven som redan sammankopplats med anarkism. Det bidrar till att visa upp helheten av både individerna och samhället. Nuförtiden finns det anarchists of color, tek-anarkister, poststrukturalistiska och queer-identifierade anarkister och anarkister som fokuserar på ignorerade problem så som psykisk hälsa.”

Den bredden skulle för Schmidt och van der Walt framstå som ”motsägelsefull och ofokuserad”. Medan för Milstein är ”mångfald … en anarkistisk värdering” och att ”anarkismens arbete sker överallt, varje dag, på det politiska fältet liksom i den egna kroppen”. Milstein kallar anarkism för en ”etisk kompass” och skriver: ”Anarkismens mål är inte att göra alla till anarkister. Anarkismens mål är att uppmuntra folk att tänka och att handla för sig själva utifrån emancipatoriska värderingar.”

Black Flame kommer älskas av alla som delar författarnas definition av anarkism och även de som inte gör det, kommer bli tvungna att erkänna att boken lägger fram anarkismens och syndikalismens historia på ett lysande sätt, detaljerad och med ett internationellt perspektiv som endast kan jämföras med Max Nettlaus arbete i början av 1900-talet.

Anarchy Works kommer bli populär bland dem som tycker att fokus på ”anarki”, enligt Gelderloos definition ”en social tillvaro utan regering och tvångshierarkier, grundad på självorganiserade horisontella relationer”, är viktigare än fokus på ”anarkism” som ideologi – en uppfattning som delas bland annat med CrimethInc och anarkoprimitivisterna. Bokens exempel visar snarare på hur vissa anarkistiska ideal kan realiseras under vissa sociala och historiska villkor än genom att ”anarki” kan realiseras som en allmän samhällsmodell. Anarchism and Its Aspirations rekommenderas som en uppdaterad introduktion till anarkism. Milstein visar hur ”anarkism har återkommit som en av de mest kraftfulla strömningar inom nutidens radikala miljöer” och hur ”anarkistiska former av organisering och av sociala relationer har blivit en ’mjuk’ standard inom de globala radikala och progressiva rörelserna, en implicit logik som generellt accepteras.” Hennes slutsats kan hjälpa oss alla att driva anarkismen framåt: ”Det är dags att lämna den oppositionella karaktären av direkt aktions-rörelsen bakom oss och i stället anta en konstruktiv vision; det vill säga att vi måste börja, i detta nu, att transformera rörelsens egenskaper till sociala strukturer som står för det goda samhället. Kort sagt, vi måste utveckla direktdemokrati där vi känner oss hemma.”★

Michael Schmidt and Lucien van der Walt, ***Black Flame: The Revolutionary Class Politics of Anarchism and Syndicalism*** *(Oakland/Edinburgh: AK Press, 2009).*

Peter Gelderloos, ***Anarchy Works*** *(San Francisco: Ardent Press, 2010).*

Cindy Milstein, ***Anarchism and Its Aspirations*** *(Oakland/Edinburgh/Washington, DC: AK Press and the Institute for Anarchist Studies, 2010).*

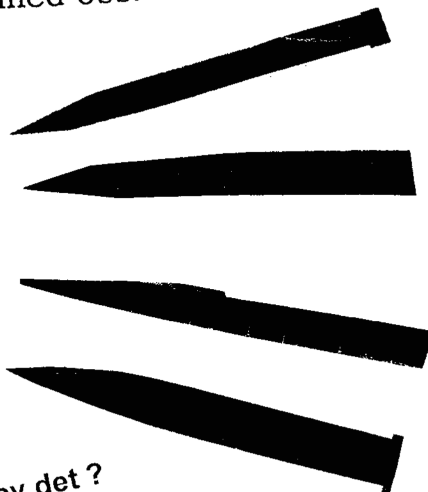
Hej!

Vi är Snyting, er alldeles egen favoritsmocka

och vi är här för att göra revolution

och NI är här för att göra den med oss.

En ickehet e rosexuell rörelse,

självklart späckad med kamratskap och solidaritet... men hur blev det ?

Känner du någon som någonsin känt att det började handla mer om bala outfits än tex autonom vänsterpolitik, störtande av hierarkier och statusordningar ?

Självklar solidaritet med personer inom könshandel ! Men vart sitter likhetstecknet mellan det och prostitutionspositivism ?

Individen !! Härligt, härligt! Men vart tog kollektivet vägen ? En vänster utan ett kollektiv - en glidning åt höger... någon ?

Snyting är ett text och bild projekt

(alltså en pappers tidning)

och vi jobbar under

parollen det förväntade är oss ej värdigt...

(ni kan se denna läsning som en intellektuell BDSM - lek)

beställ en smocka

till dig, din distro eller nån annan

på

snytingsmockan@gmail.com

Samira Ariadad menar att vi måste **trampa nya vägar**

Illustration: Tiitu Takalo

Män som höjer rösten så fort någon annan försöker prata, en okänslig dumpning, ett strukturellt försprång, en upphöjning till geni. Vår ständiga plats lite längre ned i alla stegar. Att ta större ansvar för allt och att aldrig få varken lön eller någon piedestal för det. Detta är kvinnors vardagliga förutsättningar, även om situationerna varierar mellan oss.

Men i våra liv kan manshatet kännas biologistiskt och förändringar vändas mot oss själva. Det strukturella maktförhållandet visar sig på långt mer diffusa sätt i relationer, i reella liv. Om vi inte samtidigt kopplar strukturen som män tjänar på med handlingar finns risken att vi försöker ta plats på samma sätt som dem, höjer rösten på bekostnad av varandra, gör allt det vi hatar hos män utan att problematisera det. Vi kan hantera frustrationen genom att försöka förändra saker tillsammans istället för att enbart vända den mot oss själva.

Ilskan sköljer över oss som våldsamt regn som piskar mot kinderna, medan vi blundandes gör huden tillgänglig för det som nyss var mjuka smekande droppar. Vi: alla som blivit svikna av någon vi haft närmast, exponerat oss som mest för. Innästlade i de komplicerade nät som är våra liv – i glappet av definitioner, struktur och handlingsmöjligheter mellan oss och andra kan vi hamna i limbo, bli paralyserade, vända oss inåt med alla frågor. Hur hände det, varför? Denna känsla av maktlöshet och besvikelse på oss själva och på andra slår sig ned i våra egna kroppar, bänkar sig fast. Besvikelsen vänder sig ofta mot känslighet och känslor som sin fiende, om vi inte bryr oss, inte exponerar oss slipper vi smärta. Men när vi hanterar besvikelser genom att bli cyniska suddar vi ut vi:et i alla våra olika relationer till att bli ensamma jag, vi gör oss ännu mer maktlösa. Det blir en ensam uppgift att bli av med alla mörka klumpar, ansvaret för både struktur och andras handlingar hamnar på oss själva, som om individuella handlingar kan lösa allt.

Men det finns en annan väg att gå. Sakta har den trampats upp av många kvinnor före oss, många som insisterat på att det inte är känsligheten vi ska attackera, utan hela den uppdelning av logos och pathos som skapat ramar för vår verklighetsuppfattning. I dessa nya spår har strukturella och schematiska problem som visat sig både i våra och i mäns handlingar kunnat blottläggas. I dessa nya vägar finns det plats för män att göra annorlunda och att samtidigt bli motarbetade när de beter sig just som män med en helig tro på sitt eget förnuft och när de brer ut sig på andras bekostnad.

Dessa nya vägar vi öppnar är till för alla att gå på, men kan bara breddas tillsammans. Vi kan inte ta alla kamper mot våra intima och offentliga smärtor ensamma. Vi behöver varandra för att slippa bära ensamt ansvar för barn, för andra, för oss. Vi behöver skydda varandra när det känns som att tunga regndroppar sänker oss till marken. Vi måste lämna allt det som vi hatar hos oss själva och andra för att istället skapa allt det vi hellre vill ha.

Vi vet att det är dags för nya feministiska grupper, utanför partier, utanför institutioner. Så, vart ska vi börja? Vi ses 8e mars!★